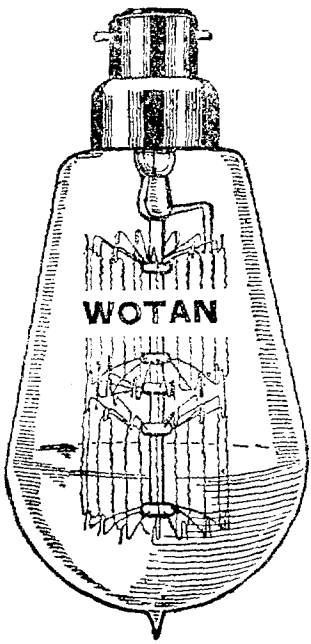

308420

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. I. } చెన్నపట్టణము 1915 సం॥ మార్చినెల 3 వ తేది బుధవారము } No. 307
సంపుటము. ౧. } ఆనందనామ సంవత్సర శాల్వా నవమాస శుద్ధి తియ్యతి } సంచిక 302

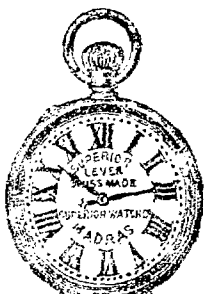
వన్సుసీ టటను ఎలక్ట్రీక్ దీపములు.

ఎలక్ట్రీక్ దీపములలో ఈ టటన్ దీపములు చాలా ప్రసిద్ధి చెందినవి. కాన వీటిని యధేష్టముగా మద్రాసు గవర్నమెంటు, మద్రాసు కార్పొరేషన్ క్వార్టర్లు, మొదలయినవారు కొనుచున్నారు. వీటికి ఎలక్ట్రీక్ కరెంటు చాలా కొంచెము పట్టును.

ఓల్ టటను.	క్యాండల్ పవర్.	ధరలు.	(ఒకటింటికి)
280	16-25-32 లేక 50	రు.	1-12-0
110	16-25-32 లేక 50	రు.	1-4-0

అన్ని క్యాండల్ పవర్ ను ఓల్ టటనులకు తగిన దీపములు మావద్ద యున్నవి. సీమన్స్ బ్రదర్స్ డైనమో వర్క్స్, లిమిటెడ్. పోస్టాఫీస్ నెం. 223, మవుంటురోడ్డు, మదరాసు. లేక స్పెషల్ సరు అండుంపేని, లిమిటెడ్, మవుంటురోడ్డు, మదరాసు.

నుపీరియర్ లివర్ బ్యూయల్స్ వాచ్. లును సో ఫో ధర రు 2-0-0. పోస్టేజీ 0-4-0. దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు. ఈ గడియారము డెయిలీ మోషన్ మేకు ఎజ్జెన్సిరా కొనాదెంపటి యొందును. ఇది మంచు కండ్లపై తలచిన మును, డెప్టు ఫూల్ అను గాను జోమునుగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెట్రెమాత లో భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కించి యుండును. సీమ నుండి మాత్ర తయారుచేయబడినది. కాన నెవరియొద్దను జక్కయి. ఒకరోక్కరును తీయుదురను తలంపుతో తక్కువ తలనుంచి తిమి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడియార మిదియొకటియేయని యనుభవమున దెలియును. ఇదివల కనేక గడియారములు ఖర్చయి యోగ్యతాపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున కనేకులు కొని గుంకనీంచినన, నేనుమాట తిందుకు ?

సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టాఫీస్ నెం. 167, మద్రాసు

యుద్ధ చరిత్రము

సంవత్సరాదినంచిక! సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రిక యొక్క ఆరవ సంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ సైన్య సేవ, ప్రాచీనతీచి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, ధీరాధాన, నుహమ్మదు, ఈశ్వరమీమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమువలె ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము నంతయును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మింకొందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఉస్త్రియా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యేక కారణములు పరోక్ష కారణములు; 3 యుద్ధ వ్యూహములు, వాటిపటములు; 4 భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిపటములు; 5 దుర్గగుల్ఫ నిర్మాణము కాశీపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను తెలుపు 400 పటములు దీనియందు భిచ్చురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములందఱువార్యముగ నుండగలదు. పెద్దయోక్కతీయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర వంశాంగము చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను,

ఆంధ్రపత్రిక సంచత్సర చందాదారులకు	నెల	0	8	0
" అర్ధసంచత్సర "	"	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర దినపత్రిక కిమాసముల చందాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

పాస్టుఖర్చులు వేరుగ ననూలుచేయబడును. యుద్ధచరిత్రసంచికను బడయగోరువా రిప్పటినుండియును (చందాదారులును కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యా శా భంగము కలుగ నచ్చును. దిన వారపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుకొత్తెగిరి, మద్రాసు.

ఉచితము గ.

భూత భవిష్య ద్వర్తమానములను తెలిసికొనుట కుపాయము.

ప్రపంచమునందును ప్రతిమానవుడును తెలిసికొనదగిన మూడుమాత్రమే. అవి నేటివిషయ, భూతభవిష్యద్వర్తమానముల ఫలములేగా! మీయొక్క అయుద్ధాయము, భాగ్యము, సంతానము, విద్య, కళిత్రము, మొదలగు వానిని గురించి మీ తుచితముగ వ్రాసి పంపబడును. అందులకు మీరు త్వరపడి చేయుదేవును:- మీ జన్మభాతక మున్నయెడల, దానితో పుట్టినతేదీయును, నెలయును, సంవత్సరమును, జనన కాల ఘడియాయన పంపును. అవిలేనియెడల నెలయును, సంవత్సరమును చాలును. అవియును లేనియెడల ఒక్క సంత త్వరమే చాలును. అదియును లేకపో కొంచె మించు మించుగ తమయన్నును తెలుపుచు, తమతమ స్వమాస్త్ర లిఖితముగ గాని లేక వ్రాసుకోమాత్రముగాని ఒక యంత్రమువ్రాసి పంపవలయును. అపుడు నామమును బట్టియు, వారివారి వ్రాసును, బట్టియుగూడ జాతకములు తయారుచేసి ఫలములు వ్రాసి పంపుదుము.

అందుకు మాచే జేయబడి ప్రశ్నోత్తర రూపముగనున్న జాతకఫలముచే మంజరియును 478 ప్రశ్నోత్తరములును, ఉవాహరణలుగల జ్యోతిషగ్రంథముయొక్క ప్రథమ దృష్టికుగు చ్చములయందును, వానితో జాతకమును, అందుల ఫలములను వ్రాసి పోస్టేజీసహ రు 2-8-0 కు వీ. పి. గా పంపుదుము. ఈ రెంటిని ఒకసారి కొనువారికిమాత్రమే ఈవింధమున వర్తిం చును. 478 ప్రశ్నోత్తరములుగల గ్రంథములయొక్క విలవ యెట్టిదను:- 1. తమయొక్క భూత భవిష్యద్వర్తమానము లను తాము స్వతంత్రముగ తెలిసికొనగలుగుట.

2. జ్యోతిషశాస్త్రములో మంచిపండితులగుట, మరి యును, ఇచ్చినసామ్యునకు రెండు విలువైన మంచిగ్రంథములు లభించుట.

3. వారి జాతకఫలములు ఉచితముగ పొందుటయగుడ లభించును.

వి. యమ్. శర్మ అందు బ్రదర్స్. ఆమలాపురమే, గోదావరిజిల్లా.

స్వర వదులు !

కొద్ది పుత్రులే గలవు !

మంచినమయము!

బర్రోపాఖండ యుద్ధ చరిత్రము

(మొదటిభాగము సిద్ధమైనది.) ధర 8 అణాలు మాత్రమే. పోస్టేజి సహా 0-10-0

ఈ యుద్ధచరిత్రము అందరికీ బెరియునట్టి సులభమైనది. తేటతెలుగున వ్రాయబడియున్నది. మా ప్రకటనకాలే భేదములేక ప్రకటించుకొనుచు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతినిధి రూపముగ ముద్రించిన పుస్తక మిదికాదు. ఇతరులు ప్రపంచ సంగ్రామమున లోకమునకు యావత్తుయుద్ధమున వికసించు అంధగ్రంథముకాదు. నిజముగా "బర్రోపాఖండమున" జర్మని మొదలగువారికి గలుగు యుద్ధమునంతయు వివరించి వ్రాసియున్నది. ఈయుద్ధకారణములను అందరు చక్కగా తెలుసుకుట జర్మని యుత్పత్తి మొదలగువారివలన జరిగినవిషయము లిందున్నవి. బర్రోపాఖండము జరుగుటకు సరియైన కారణము తెలుంగగోరువాడు ఈ మొదటిభాగమునందు వెలువడిన యావత్కారణముల శ్రద్ధతో జదివితీరవలెను.

జర్మని, ఫ్రాన్సు, ఆస్ట్రీయా హంగేరీల నిర్మాణము. గతతత్త్వమున బర్రోపాఖండమున మార్పులు, జర్మని యేకాధిపత్యమును స్థాపించుట, ఇటలీయులకు తగినవింత. ఆస్ట్రీయా ఏకాధిపత్యమునా మాటుబాటులు. జర్మనియేకాధిపత్యము ఉచ్చదశనందుట, అధికారవిజృంభణము, రాజునకుదము. గ్రేటుబ్రిటన్ జర్మనియు చేసిన పోటాపోటీలు. బాల్కన్ టర్కీ యుద్ధముల ఫలితములు. బర్రోపా సార్వభౌముల యుద్ధప్రయత్నములు. ఆస్ట్రీయా యుద్ధరాజు చంపబడిన వెనుక సార్వభౌముల యుత్తరప్రయత్నములు. సార్వభౌములారంభించిన మహాయుద్ధ విస్ఫోగములు గలవు.

బర్రోపా చరిత్రము నింతవిస్తృతముగా నిజకారణసహితముగా తెలుసు నిదివరకు వ్రాయలేదని నొక్కిచెప్పగలము. పుస్తకమును దీసి చదివినవారికి విషయముల సత్యాసత్యములు తెలియును. ఇందులో 80 పేజీలలో చిత్రపటములును, 6 ఘోషపటములును, 120 పుటల నివయములున్నవి. ఈపుస్తకమును గోరువారికి వి. పి. మూలకమున పంపబడును.

పెంట పెంటలే తలపెట్టగలము వెలువడుచుండును. ఇందులో ఆర్డ్రుపేషను ముద్రించిన చక్కని ప్రతిమలు గలవు
మాచిరునామా:—సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు, నెం 167, మదరాస్. ఇ.

వనోపధి సారాపరిల్లా.

ఇది దేహమునందబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరయు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపోటు, పాతనాపుపాటు, రసేపటు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయచును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. వాడికింతువులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసామందును వాడిన తొడనే శరీరములో నెరవేరిన మూర్పు గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తొడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుమ్మకుమందు:—ఇది చర్మమునుపుత్రిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతముధువల్లి(త్రాగుటకు మందు) నాగవల్లిజైలము వైపువలకు మంగు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనాస్వాడి, నం. 2, బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0.8-0 అణాలు మాత్రమే.
తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల బాపును.
పార్శ్వపురోపుల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టును.
చర్మముపైన రాచిన లోపలికి నొగ్గించి
లోకలి నొప్పులు నయింతును గోగలవు.
సువాసనగలిగియుండును.
దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు.
పంచభాషాచీటి మాచికినిన మోసము గలుగదు.

అమృతాంజనము ప్రాచ్యదేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక ప్రఖ్యాతిపొందినది. ఇప్పుడీవును తయారగుచున్న క్రొత్తమందుగాను. వదియేడెట్లుగా దేశమునం కంతటను వాడుకలో నుండి మెక్కును బొందినదిహృద్యమృతము.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరింగ్స్, బొంబాయి లేక, 6, 7, తంబుశెట్టివీధి, చెన్నపట్నం.

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0 12-కి రూ. 1-2-0.
కుంటినుప్పులకు దివ్యోదధము.
సువాసనగలిగి ఉండును.

ఈ దంతచూరము ముఖోపదంబులలో నులువలన చిగుర్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళు నుండి రక్తము ప్రవించుకొనును. నోటిమృగభము నేకయుండును. పరిష్కముత్యముల వలె తెల్లగా నుండును.
అమృతాంజనము డిపో, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

మదన కామేశ్వరలేహము.

ఇది మిక్కిలి వీర్యవృద్ధిని, బలమును, కలిగించును.
(2) మేహములు, నిక్కాక, విస్ఫుల్లవ, కుక్లశస్త్రము, అతి మూత్రమును ఖండించును. (3) రక్తమును శుభ్రపరిచి వృద్ధిబొందించును. (4) నరములకు సత్తువనిచ్చి యౌవనమును నిండించును
2 డబ్బీలుచూడును - 20 కులముల డబ్బీ రూ. 1-0-0.
పొలుగుగంధి లేహము:- సువాసనామ, మేహములు, పాడలు, పుండ్లు, పొట్టురాకులు, యితర చర్మరోగములు, కీళ్ల నొప్పులు, రసదోషము, మొదలగువాటిను 4 డబ్బీల నిర్మాణము చేయును. 20 కుల డబ్బీ రూ 1-4-0 (4 డబ్బీ రూ 4-8-0)
భుజసారచంద్రి:- ఇది తెలుపు, ఎరుపు, పసుపు, మొదలగు అంతు (కొగ) రోగములను, మూత్రపుండును (సామము) కడగివేచుచున్నది. 2 డబ్బీలుచూడును. డబ్బీ రూ 1-4-0.
సుకేశరచంద్రి తలమా:- ఇది మిగుల శరీరము గలిగి పూలబాసదను గుప్పించుకొల్లుచుండును. సీసా రూ 0-8-0.
మాకాల్లెగొగు ఇదివిను. పి. పి. ఇర్వులు ప్రత్యేకము. 6 రూ. వెలుడిన అర్కగ్ల రూ 1-కి 0-2-0. కవిరావనిచ్చెదము.
పి. పి. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పాంచూరు, గుంటూరు జిల్లా.

కర్నూల్ డిస్ట్రిక్టు మున్సిపల్ కౌన్సిల్లో ఇక్సాల్ వెకసి అరి నెం 5 1914

బతుల తిప్పయ్య సాకిజలదర్గం } అర్జిదారు.
మజరా రామాపురంతాలూకు డోక్ } జడ్జిదారు.

13 డోరెస్సాం డెంటు మేకల పిచ్చిరెడ్డి, కాప } రెస్సాం
కులం జిరాయతివల్లజీవనం సాకి మట్టి } డెడ్లు.
కుంటతాలూకు అత్తకూరు నెల్లూరుజిల్లా }

13 డోరెస్సాం డెంటుకు.
ఇందువల్ల తెలియచేయడ మేమునగా, మైన చెప్పిన అర్జిదారుడు తన్ను ఇక్సాల్ వెంటు అనగా అప్పలు తీర్పుకోవాలని రూస్తునిగా తీర్మానించ వలెనని యాకోరుట్లో అర్జి బాఖలుచేసియున్నాడు. సదరు అర్జి 1915 సంవత్సరం మార్చి నెల 19 తేది విచారణకు నియమించబడియున్నది. సదరు తేదిన నీవు ఖుద్దునగాని పక్షిలద్వారాగాని హాజరై ఆక్షేపణపున్న యెడల మనవిచేసుకోవలసినది. అట్లు నీవు హాజరుకానియెడల నీపరోక్షమందు సదరుఅర్జిని తీర్మానించబడుననే సంగతి తెలియచేయడమైనది.
సి. వి. కృష్ణస్వామి.
డిస్ట్రిక్టుమునసబు.

గుంటూరు డిస్ట్రిక్టుబోర్డు నో టీ ను.

1915-1916 సంవత్సరమునకుగాను గుంటూరు డిస్ట్రిక్టుబోర్డువారికి స్టేషనరీ సప్లయిచేయుటకు గాను టౌడర్లు పెట్టుకొనవచ్చును. 1915 వ సంవత్సరం మార్చి నెల 20 తేదికిగాని, అంతకుపూర్వము కాని ఈఆఫీసుకు చేరవలెను.
కావలసియున్న వస్తువులవివరములను మొత్తములను తెలుసుకొనగోరువారు గుంటూరుడిస్ట్రిక్టుబోర్డు ప్రెజిడెంటువారిపేర వ్రాసుకొనిన తెలియ పరచబడును.
డిస్ట్రిక్టుబోర్డు ఆఫీసు } పి. వి. క్రీనినాసరావు
గుంటూరు. 22-2-1915. } (For) ప్రెసిడెంటు.

ప్రపంచ చరిత్ర.
ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి.
ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభ ముగా భాషలో తగినపదములతో కథలవలె వర్ణితముగనుచు చందాకట్టలి సంవత్సరమునకు (రమారము 600 పుటలు) 6 సంచికలు, చందా రూ. 2-0-0 (పోస్టేజితో సహా). ప్రవేశ దునుములేదు. సంవత్సరము చందా ముందగ స్వీకరింపబడును.
కలయువారు— గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం.పి., చిత్రాదికేట, మదరాసు. అవి వ్రాయుడు.

లొమర లేలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-6-0. 12-కి 3-8-0
మా తాతగారి లెమర లేలము చిక్కనబ్బాను అరు జిల్లాలకు కొని నాలుగైదు సానులు రాచివలె డల తాతగారి విచారణమునను. నయమని రాని యెడల మీ ఆరులగాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.
అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరింగ్స్, బొంబాయి లేక, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, చెన్నపట్నం.

లొమర లేలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-6-0. 12-కి 3-8-0
మా తాతగారి లెమర లేలము చిక్కనబ్బాను అరు జిల్లాలకు కొని నాలుగైదు సానులు రాచివలె డల తాతగారి విచారణమునను. నయమని రాని యెడల మీ ఆరులగాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.
అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రేరింగ్స్, బొంబాయి లేక, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, చెన్నపట్నం.

మునగాల బహుమాన వ్యాసము

1914

III

ఈ సత్తీరము మరల మరల వ్యాధిగ్రాహులను తీరే సర్వములలో తిరుగు కలుగుచున్నది. ఈ వ్యాధికి లగిసవుడు కంటలలో డెల్టా పాల్గునానమును.

ఈ మొక్కను గలగు వ్యాధులను గూర్చి ఇంకను బాగుగ గ్రహించినట్లు పడదు. కృష్ణా గోదావరి జిల్లాలలోని డెల్టా భూములలో వేన్ను చేయుటకు బదులుగా నుల్లికోడునుబోలు కాడ సావంతములుగాని భూములలో బయలుదేరును. ఎర్ర తెగు లను మరయొక వ్యాధిగ్రాహుడు. ఈ వ్యాధులవలన నాకులకొన రెగ్రబడి వాడిపోవును. దంపన వ్యాధిగోళివో చేనెతయు సరిగా నేపుగా నెగుక యక్కడక్కడ మాత్రమే వెన్ను చేయును. వెన్నులు కీసగానుండి గింజలు సరిగారాకుండనుండును. డెల్టా భూములలోనే వరిచేలవ వ్యాధులమెండు.

కోత

వెన్ను పచ్చబడి గింజవేపుగా కనబడగనే చేను కోయ బడును. దక్షిణజిల్లాలలో కోతకోసినవెంటనే బల్లలమీదకొట్టి నూర్చెదరు. తెలుగుజిల్లాలలో చేనుకోయగనే వనరెండవేసి యెండినవలన తడిచి తీరుబడెనువుడు తుప్పడద్రాసి ఎడ చే త్రొక్కించి నూర్చెదరు. బల్లల మీద కొట్టి నూర్చి పచ్చడైనను పిమ్మట నాగడినెడ్లచే తొక్కించి పశువులుతినుటకు మెల్ల గానుండునట్లు చేనెదరం దువలన మిగిలిన గింజలన్నియును గూడ రాలును. పశువులచే నూర్చుచుటకు పశువులు విచ్చలవిడి వదలి తొక్కించుట యను 4-5 పశువులను పనులగుగ నడిపించి తొక్కించుట యను గూడగలదు.

గూర్చుకాగానే కాయ పాలు గడ్డి కలిసిన ధాన్యము నెగరబోసి పాలు చెడ్డయిన్ని గు వానికొని కల్లముమీద నెండ బోసి బాగుచేసిన ధాన్యమును కొందరు గోతాములలోను కొం దరు గడ్డిపురులలోను కొందరు నేల పాతరలలోను నిలువచే సెదరు. విత్తనముల ధాన్యమును గడ్డిపురి కట్టలలో కట్టియు సంచులలో కట్టియు గంపలలోబోసి వైసి గడ్డివేసి మట్టిపూత పూసియు బాగ్రు త్రచేసెదరు. సాగవంతమైన యూదుభూ ములలో యకరము 1-2 2100 పానుల ధాన్యములు (బస్తాను 162 పానుల కంటకు 12 1/2 బస్తాను) 1 1/2 టన్నులగట్టి (8860 పానులు) యకరమును. కొన్ని కొన్నిచోట 4000 పానుల ధాన్యమును 4400 పానులగడ్డియును వచ్చినది. చామర్లకోట నేరీలో 1912-13 లో రసంగిధాన్యము 4960 పానులు 8200 పానులగడ్డియును వచ్చినది.

సాగుబడి వ్యయములు ఆయా ప్రదేశములనుబట్టి మారు తుండును. పితాపుర ప్రాంతమున జమిందారుల కయ్యలకొన అద్దె యకరమునకు 12 రూపాయలు. ఇతర వ్యయములు 24 రూపాయలు కనుక. 2100 పానులు ధాన్యము 8860 పానుల గడ్డియును వచ్చినచో ధాన్యమునకు 60 రూపాయలును గడ్డికి 12 రూపాయలును ఖర్చు వచ్చును. వ్యవసాయ దాడునకు యకరమునకు 68 రూపాయలు లాభముండును. బాగ్రు త్రగా లగిన యభివృద్ధిచేసి వ్యవసాయము చేసినచో యకరమునకు 150 రూపాయల వరికునుగూడ లాభము లేలగలదు.

అభివృద్ధి సాధనములు.

పలచపలచగ చల్లుట ఏ మొక్క కా మొక్క

చేరు చేరుగ నూర్చుట.

ఆకుమడులలో విత్తనములను పలచపలచగ చల్లరలెను. ఊర్చుచేయుటలో నే మొక్క కా మొక్క చేరు చేరుగా నూర్చువలెను. యకరమునకు 68-7000 పానులవరకును విత్తన ములను చల్లుదురు. ఆ పద్ధతినచూచి యకరమునకు 2800 పానులు మాత్రమే 40 కుంభముల విత్తనములను మాత్రమే చల్లినచో మొక్క లేపుగా పెరుగును గాన నామొక్క కామొక్కను దీసి చేరు చేరుగా నూర్చుటకు నులువుగానుండును. ఒక యకర ము భూమిలో చాకు నాచు పోసినచో నది 10-15 యకరముల భూమిలో నూర్చుటకు య క్షే ప్చ ముగ సరిపడును. కాన నొక యకరము భూమిలో నూర్చుటకు 8. 4. కుంభములు లేక 21-28 పానులు విత్తనములు మాత్రమే చాలును. ఇంకను శ్రద్ధపుపుకొనినచో 2 కుంభములే 14 పానులు మాత్రమే యొక యకరమునకు చాలును. గాని సాధారణముగ రైతులు విశేషముగ విత్తనములను వ్యయముచేయు చున్నారు. వారికి గమనించినచో నీదుర్వ్యయము తగ్గించు కొనవచ్చును.

దక్షిణ జిల్లాలలో నీదురాచారము చాల నధికముగ నుండెను. తెలుగు జిల్లాలకన్న నిధారణముగ నుండెను గాని వ్యవసాయక శాఖవారి హితోపదేశములన నిపుడా జిల్లాల లోని వారీపద్ధతి నవలంబించిరి. విత్తనముల దువ్వయము తగ్గుట. కూలితగ్గుట పంటవిరిగ పండుట యను మామ లాభ ములు దీనివలన కలుగుచున్నవని వారీపద్ధతు చెప్పుచున్నారు.

ఊర్చుచేయుటలో మొక్కకు మొక్కకు నెంతయెడ ముండవలయునో భూ సారమును బట్టియు కాలమును బట్టియు రైతులే నిర్ధారణ చేసికొనవలయును. భూసారము మంచిదై సకాలమున కూర్చుచేయ బడినచో ఎడ మెడముగ నూర్చు వచ్చును. భూ సారము మంచిదిగానప్పుడును కాలాతీతమైనప్పు డును దగ్గర దగ్గరనే యూర్చువలసియుండును. పితాపురము నేరీలోనే మొక్కకా మొక్కకా రైలోను నూర్చునప్పుడు రి అంగుళముల ఎడము చాలననియు 9 అంగుళములైనచో నే డము పాచ్చగుననియును నిశ్చయింపబడినది. డెల్టాభూము లలో 9 అంగుళముల ఎడమున నూర్చుటమంచిది

భూమికి ఎరువుచేయువిషయముగూడ చాల ముఖ్యమైనది.

పశులకొట్టుములలోను ఇండ్లలోను లభించువెంటు చాల తక్కువగనుండును. సాగుబడిభూమిలో 10 వ కంటకుకై వ నది సరిపడియుండదు. గాన నియమింది తొలగించుట కితర సాధ ముల నాలవించవలసి యున్నది.

పచ్చగత్తెము లేక జంతుసత్తున.

పచ్చగయ్యాకుల నెరువుచేయుపద్ధతి దేశమందంతటను విరివిగా వ్యాపించినచో భూ సారము నధికముచేయుటకు ము ఖ్యముగ దహ్యక్షారధాతువు (నైట్రోజను) సమృద్ధిగ కలుగ గలదు. ఈఎరువులన సధికముగ వ్యయముక్రరలేఖండనే హెచ్చుపంట పండగలదని పితాపురము నేరీలోను దొరతనము వారి నేరీలోను సాగుబడిచేసి చూపబడినది. అందులకు నెంపలి జిల్లము మదరడయంచు అడవినిలియందుచెట్లు మున్నగువానిని చేయుటగాని లేక పాలములోనే జనుము మున్నగువానిని పండించి ఆచేనుకోసినచేయుటగాని చేయవచ్చును.

సామర్లకోట నేరీలో డెయంచు తీగ వెసర జనుము విత్తనములను ఏటలు మే నెల లో చల్లి నీరు వెట్ట గా బాగుగా పెరిగి పచ్చ యెరువు త్రొంద బాగుగా నుపయోగపడినది. డెల్టాతాలూకాలలోని వారందరు నీ పద్ధతి నవలంబించ వచ్చును.

డెల్టా ప్రదేశములుగాని చోట్ల వరికోతలుకాగనే చుల కనిపంట జనుముచల్లి కోయకయ్యుటగాని చేసే పచ్చగ నుండ గనే కోసి పుత్తుతోనే దుక్కిడున్నట్లు కప్పడు భూమిలో చేయయుండదు గాన పిలులేదు. కోసిన జనుమును కట్టలగట్టి వర్ష కాలము వచ్చువరకును నిలువ చేయవలెను. కొన్నిచోట్ల తొలకరించగనే జనుముచల్లెదరు. కొన్నిచోట ఆకుమడుల వరి విత్తనములతోపాటు ఊర్చుమడులలో జనుము విత్తనములను చల్లెదరు. పంట బాగుగాపండినచో 2-4 వారములలోనే 3-4 అడుగులయెత్తున జనుపమొక్క యెరుగును. గాన నాకు మడి నిధుగు సరికి జనుము మడికోసి దుక్కిడున్నట్లుట పిలుగా నుండును.

దక్షిణజిల్లాలలోగూడ వీనినే యెరువుగా నుపయో గించి ఫలితమును బడసిరి. వీనిలోఅడవి నీలిమందుచెట్లకుపురుగు భయమేమియును లేదు.

ఇటీవల నేర్పరవ బడిన మంగలల్లారు నేరీలో నీపచ్చ గత్తెములన ప్రతికూలఫలము కలిగినది. తెగిన నీరువెట్టక పో వుటయే దీనికి కారణమని తెలియుచున్నది. విస్తారముగ జంతు సత్తురపధాన్ములు ఎరువు చేయబడింపుట తెగినంత నీరువెట్ట బడవలయునని వ్యవసాయక శాఖవారి రసాయనశాస్త్రజ్ఞులు గూడనుడివి. చేసినచోనీఎరువుపంటలనుపండించుటకునుదీని దున్ని నీరువెట్టుటవలనకొన్నిచోట్లభూసారమునకుచెరువుకలిగినది. చేసినచోనున్న పిమ్మట పాలమును మరల నీరువడలుటవలన నీరుభూగర్భమున కిండుటకు సాధనములగు రంధ్రములుపూడి పోవునని కొయంబుత్తూరులోని వ్యవసాయక కళాశాల ప్రధా నోపాధ్యాయులు ప్రకటించిరి. పితాపురము జమిందార్లలో గూడ నొకసాలను ఏలేటినిరు నెట్టిన పాలములో నీటియబ్బంది వలన మరుచటి సంతకర్మిమనవరకు సాగుబడిచేయుటకు పిలు లేకపోయినప్పు డాపంటచాల తక్కువగనే పండుచుండెను. అన్న భూములలో నిదేరితిగానుండబోదు.

ఎముకపొడి

భూమిలో భాస్వరప్రావకము తక్కువగానుండుటవలన కలుగులోషమును నివారించుటకు ఎముకపొడిని చల్లుదురు. పచ్చగత్తెముచేసి ఎముకపొడి చల్లుటవలన చామర్లకోట కొయంబుత్తూరు నేరీలో మంచిలాభము కనబడినది. కృష్ణా

కోర్టు వ్యవహారములు

[న్యాయమూర్తి: రియాజ్ గారు]

కోర్టుకిను విషయము.

ఒకడు కల్లి కోట జిల్లాకోర్టు కోక నివిల్ మినలేయను అప్పీలు పెట్టుకొనెను. అందులకు రి ఆలాలు ఫీజుచెల్లించెను. కాని, మరియొక అప్పీలుకేసులోడ దీనినిగూడ విచారించుమి త్తము దీనిని ఆతడు హైకోర్టుకు మార్చించుకొనెను. హైకోర్టు లో అప్పీలుచేయుటకుగాను ఇంక రూ1-8-0లు చెల్లించ వలెనని రిజిస్ట్రారుగారుకోరిరి. ఈయప్పీలు జిల్లాకోర్టునుండి హై కోర్టుకు మార్చబడుటవలన ఆ మొత్తము చెల్లించవలసిన పని లే దని ఆప్పీలెంటు వక్టీలుగాను వాదించిరి. ఈవిషయమును విచారించి న్యాయమూర్తిగారు వక్టీలుగారివాదము నంగీ కరించి ఆ మొత్తమును చెల్లించబనిలేదని తీర్పుచెప్పిరి.

జుర్రీలుపునో పోలీసుకోర్టు

కడచిననెల 10-వ లేవీ రాత్రి కండస్యామి కోవెలచెంత కన్సియస్సాచారి యనువానిని కత్తితోపాడిచి చంపినందులకై చార్జీ చేయబడిన మాన్సఫూయం, లక్ష్మయ్య, యోగశిఖామణి, బాలుమొదలి, మురుగేశ్వరరాజ్ కిరీ, యనునీ దుగురును మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారించబడుచున్నారు. ఇప్పటికి పదునెనుండు గురు సాక్షులు విచారంపబడిరి. ఒక్కసాక్షి పురుచ్చేలో నుండుటచేత వనిరాకకై విచారణ రేపటివరకు ఆపియించ బడియున్నది. కన్సియస్సాచారికొకయుంపుడుక త్రెగలదనియు, దానిసోదన రెండవముద్దయి యుండునని యున్నాడనియు, కన్సియస్సాచారి తన మోహనాంగికై యాయుంటికి వెళ్లు చుండుటకు గని, రెండవముద్దయి తనవారకాంతకు వానికి నేమోసంబంధము గలదని సుగదేపాంఠి యప్పటినుండి పగ గాని తుద కీభూరకార్యమునకు తన మిత్రులతోడ నొడిగట్టె ననియు తెలియవచ్చుచున్నది.

కడచిన జనవరినెల 12 వ తారీఖురాత్రి మద్యపానము చేసి కై వెక్కి తిరుగుచు ఇనుపగట్టుములతో కొందరినిగొట్టి గాయములు కలిగించినందులకై, చార్జీకాబడిన వడివేలు చిన్న పెయిరుమాళ్లు అనునద్దరిలో మొదటివానికి ఒక్కసంకత్సరము రిక్తీనెలలును, రెండవవానికి 3 నెలలును కఠినకక్షానిధించి చి దుదలయొనపిమ్మట ఒక్కసంకత్సర కాలము శిక్ష్యకర్తరై జామీను నీయవలయునని మేజిస్ట్రేటుగారుశిక్షా సోదరి.

జిల్లాలోని డెల్టా ప్రదేశముడు పాటిమట్టి దొరకనిచోట్ల నీ పచ్చగత్తెమును ఎముకపొడినిచల్లుటవలన చాల లాభముకలిగిన దిగాన డెల్టా ప్రాంతములవారుపచ్చగత్తెమును ఎముకపొడిని కలి పిగాని ఎముకపొడిని ప్రత్యేకముగ గాని చల్లవచ్చును ఎముక పొడికి ప్రత్యామ్నాయముగ 'నూపరుసాన్సేట్సు' నుపయో గింప వచ్చును.

డెల్టా ప్రదేశము గానిచోట పాటిమట్టి యుపయోగము తక్కువగా నున్నది. పాటిమట్టిదొరికినచో నీయముకపొడి పనిలేదు సాటిమట్టిని కలుల గత్తెమును లేక పచ్చగత్తెమును కలిపి చేయవచ్చును. క్రైష్ణాజిల్లాలో కొన్నిచోట్లతప్ప మూలికా ఔరము (పొటాషు) గల ఎరువులు వరిపాలములకు సాధా రణముగ నంత యుపయోగించలేదు. వరదనీటివలన నీక్షారము పాలముల కెక్కుచుండుటచే దీనిని ప్రత్యేకముగ చేయటవలన ఔరమెక్కువయై చెరువుచేయుచుండ వచ్చును.

ఆచూదపుండి అందులోముఖ్యముగ కల్ల పిండి పంకుల గత్తెము, 'పొడెట్టి' మున్నగునవిగూడ గత్తెములుగ నుపయో గింపబడు చున్నవి. వీనివలన వ్యయముతగ్గుటయు పంట హెచ్చు టయు జరుగుచున్నది

రకము నెన్నుట

మంచిరకమును మంచివిత్తనములను ఏరుటవలనను గూడ పంట విశేషముగ కనబడును. ఈరకములను రైతులు బాగుగా నెన్నగలరు గాని చారు తరుచుగ గట్టి బరువు విరివి పంటల గల మురుకరకముల నెన్నెదరు. మంచి రకములలో విరివి పంటలుగూడ పండుకము గలవు. రత్నచోడిధాన్యము సాగుచేసినచో ధాన్యము రకము పంట గూడ చాలననుకూలముగనే యుండును. రంగూనధాన్యమును నొక రకమునుగూడ మెరుకభూములలో పండించి మంచిపంట పండును. మువర్లములను దక్షిణాది రకముధాన్యమును బాల్వో పంటక్రింద డెల్టా ప్రదేశములలో కృష్ణాగోదావరిజిల్లాలలో పం డించగ పంటలు బాగుగనే పండివగాన బాల్వోలలో ముద కరకము నల్ల వరులకును పలుగనీనువర్ణములనుపయోగించదగును.

సమకాలికాభిప్రాయములు

అవసరమైనప్పుడు త్యాగము.

మతముకొఱకు ఎంతత్యాగమో చేసినవారిని చూచి నాము. కుటుంబమును, రాజ్యమును వదిలివారిని చూచినాము. కేవలము విరాగదులై, పంచాగ్ని మధ్య తపస్సుచేసినవారిని చూచినాము. కాని రాజ్యాంగముకొఱకు సర్వసంగత్యాగము చేసినవారిని ఇంతవరకు గాంచలేదు. రాజ్యాంగము బహిష్కరింపవలసిన మనవారి ఆభిప్రాయము. బహిష్కరణ కొఱకు సర్వసంగత్యాగమేమిటి అని ప్రశ్న. మతమెంత పవిత్రమైనదో, ముముక్షుత్వమెంత ఉత్కృష్టమైనదో, రాజ్యాంగము కూడ అంత పవిత్రమైనది, అంత ఉత్కృష్టమైనది, అని చూపించిన వారిలో గోక్షేమొదటివారి, అగ్రగణ్యులు. సర్వసంగత్యాగముతో పంచేసిన వారికి రాజ్యాంగముకూడ మోక్షసాధకమే. గోక్షేమేమిట సన్యాసి, యదార్థమైన విరాగి. సాధారణముగ సన్యాసులు తమ మోక్షము కొఱకు పాటుపడుదురు. కాని గోక్షే తన మోక్షము కొఱకు ప్రయత్నించలేదు. మార్పుకేళముయొక్క మోక్షములోనే తన మోక్షము కలదు గ్రహించినాడు. గోక్షే మహానీయుడు ముక్తిహస్తములో కూడ స్వార్థమున విడనాడి గాడు! నిష్కర్మకమైన విరాగి గోపాలకృష్ణగోక్షే అని స్పష్టతయముగ చెప్పవచ్చు అని కృష్ణాపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

సర్వతోముఖభోగ వరత్యాగియము.

[హైదరాబాదు సంపూర్ణముగ మితవ్యము పద్ధతి ననుసరింపవలయును.]

పయోనిరపత్రిక మితవ్యమును గూర్చి యాంగ్ల ఇండియన్ న్యూస్ పేపరులో వ్రాయుచున్నది. వారు నవాబులవలె జీవించెదరు. భోగపరాయణత్వమును తగ్గింపవలయునని మా సమకాలికపత్రిక వారికి హితోపదేశ మొనర్చుచున్నది. వారు క్రమక్రమముగా నెట్టికభోగ పరాయణులై రో యా యలహా వారు పత్రికయందీ క్రిందివిధముగా వర్ణింప బడియున్నది:—

“అర్థక సమస్తముగూర్చి విచారించుము. ఈకడపటి దినములలో హిందూదేవుడలి యాంగ్లగి యింగ్లండుదేశమున నొక సిబందిని హిందూదేశమున నుండియొక సిబందిని నెట్టుకొనుట వాస్తవమున లాభకరమా? విషయమునంతయు విచరించుచి దత్తా గారు సంపూర్ణముగను ప్రయోజనకరముగను చేసిన నివేదికను నందు సిద్ధాంతకరింపబడిన ప్రకారము, హిందూదేశమునందు జీవించుటకయ్యెడి వ్యయము కడచిన ముప్పది సంవత్సరములలో విశేషముగ నభివృద్ధి. ఈనడుమ రాకపోకల కనుకూలమైన సాధనము లభివృద్ధియగుటవలనను, మోటారుబండ్లు దిగు మతియగుటవలనను, ఒకయూరనే యుండెడి వానిజీవితము కూడ పూర్వముకంటె మిక్కిలి యెక్కువ వ్యయమువలన గాని సాధ్యపడకున్నది. పూర్వ మెవరును రారణకొనెడి దూరస్థలములకుకూడ ప్రేక్షకు లిపుడెడతెగకవచ్చుచున్నారు. విందులుచేసెడి యాచార మధికమైనది; అంతేకాక ముప్పది సంవత్సరములకు ముందుకంటె విపుల విందులెక్కువ వైభవముతోనెంతోబురుగుచున్నది. విహారదేశమును నీలియందు కర్త కముచేయు ప్రభువులసోనేపురము మామిడిరోవులకూర్చుండి విసిగ్గి బీరులు త్రాగుటతో తృప్తిపడెడివారు. చాం పెయినును తిక్కులును కావలెనని యాశపడి యడిగిన వారుకారు. పూర్వముకంటె నిప్పుడు సుమస్త విషయములలోను మన మిటులెక్కువ హెచ్చుగానున్నది. అవి యధికవ్యయసాధ్యములైన కనుచో నది యెక్కువ నూటిగనుండును. అవ్యాజ జీవితము హాస్యాస్పదమైనది. భయంకరమైన యా యెకోహా మహా సంగ్రామమువలన మన జీవితపద్ధతిలో పరిగణంపడగినంత మార్పుకలుగుట ను సాధ్యమని యూహించవచ్చును. కాని యీ యుద్ధము హిందూదేశ వాస్తవ్యులకు వాధింపదు గాక. ఈ మార్పు విషయమై మాకంతగా విశ్వాసములేదు. కాని, హిందూదేశమునందు కష్టకాలమున భోగపరాయణత్వ మతితయించుటను, జీవితమునకు కృత్రిమ ప్రమాణముల నిర్ణయంపబడుటను, ఆటంక పడుటలు తీసి క్రయత్నము చేయబడనక్కఱలేదా?”

ఇది సరేకాని, యాంగ్ల యిండియనుల నెందుకు నింపింపవలయును? స్వదేశమందున్న యాంగ్లేయులీ విషయమున తక్కువ వ్యయము నేయుచున్నారా యేమి? వారుకూడ మితవ్యయాభ్యాసము పోగొట్టుకొనినారు. హైదరాబాదు గూర్చి మనమెక్కువ బాగురూకనో విచారించవలసియున్నది. ఆ యింటుడు భోగమును వీరకూడ తప్పించుకొనకపోయిరి. స్వదేశమునది యాంగ్లేయులకు చూచి యాంగ్ల యిండియనులు

భోగ పరాయణత్వమున కలవడిరి; హైదరాబాదు లాంగ్ల యిండియనుల నిష్ఠ్యులు. మనలో నున్న భాగ్యవంతుల సంఖ్య యశ్యులము. అంగ్లేయు దేశమనది భాగ్యవంతులకు నీరసిన హస్తముకే కాంతరము కలదు. అంగ్లేయిండియన్స్ కు చక్రవర్తుల భాగ్యముతో పోల్చిచూచు నెడల వీరభాగ్యము తృణప్రాయముగును. దేశీయప్రజాస్థితినిచూచు నెడల, నూటికొనుబదియంది యించుమించు నిరాహారముగనున్నారు. ఇట్టి యాదేశమున నైతము భోగపరాయణమైన జీవనమే జీవనముగ పరిగణింపబడుచున్నది.

పేదల శ్రమివలనను బాధలవలనను భాగ్యవంతులు భోగములను భవిం చు చు న్నారని టార్ స్టాయిగారు నొక్కినక్కఱించి యున్నారాని, ఇక్కడనైనను నెక్కడనైనను సరే, మహాభాగ్యవంతులు స్వసామర్థ్యమెంత కరువుపెట్టినను పాటించవలసిన పనిలేదు. కాని, చాలీచాలని సంపాదనగలవారు భాగ్యవంతుల యభ్యాసముల కలవకునెడల, దేశవాళము నిష్కర్తావగును దీనిని చూచుచు వలయునంతకంటె కొంచెమెక్కువ యాదాయముగ హైదరాబాదు నేకులు మోటారుబండ్ల నుపయోగించెదరు. లేదా నెట్టుగొట్టుములను బండ్లను నెట్టుకొనెదరు. విశేష సంఖ్యాకులగు మన నడికరగతివారుమాత్రమే కాదు, రైతులు నైతయాయమును మించినవ్యయము చేసి జీవించుచున్నారు. ఒడలు కష్టకొనక యే జోడు వోడుగకయే యాప్రజలపూర్వము సంపూర్ణభోగ్యము ననుభవించిరి. కాని, వీరివృద్ధు లొట్టు బూట్లు తదితరమైన తెగలవస్తువులను లేకుండ బ్రతుకలేరు. ఇది యన్నియునుండి కూడ వీరు మనవ్యభివృద్ధి మొదలైన విషయ్యాదులవలన పీడింపబడెను నోమలవలెను చచ్చిపోయెదరు. ధనములో మునిగి తేలుచున్న ఆంగ్లేయులును ఆంగ్ల యిండియనులును మితవ్యయాశక్త్యితన గ్రహించునెడల, సగుటున సంవత్సరమున కిదవదియేడు రూపాయల యాదాయము గలిగి హైదరాబాదులవలె పస్తుండెడి ప్రజల విషయమై యట్టి యెక్కువ యెంతసత్వరముగ తీరవలసియుండును! హైదరాబాద్ కు వివాళమునుండి సంగ్రహించు కొనగోరుచుచేసి, వారతమపూర్వాల నిర్వాహ జీవితపద్ధతిని తిరిగి యవలంబింప వలయును. అని యవ్యుతబాటు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోఖలేగారు

[మచిలీపట్టణము]

కృష్ణజిల్లా సంఘమువారి యొక్కయు, కాంగ్రెసు కమిటీవారి యొక్కయు ప్రోత్సాహమువలన మచిలీపట్టణపురజనుల సమావేశము ఈ నెల 27 తేది సాయంత్రము 6 గంటలకు పురమందిరమున జరిగెను. ముఖ్య అతిథిగ వ్రాసుమంత రావువంతులు బి. ఏ. బి. యల్. గారు అగ్రాసహాధికర్యము వహించిరి. పురప్రముఖులెల్ల సభకు విచ్చేసిరి. గౌరవనీయులైన గోపాలకృష్ణ గోక్షేగారి అకాల మరణమునకు చింతింపుచు నొక తీర్మానమును, వాకి భాషకార్తము జిల్లాలో చరిత్ర, రాజ్యాంగ రంధ్రవిషయముల గలిగిన పుస్తకభాండాగారము నొక దానిని స్థాపించుటకు మరెయొక తీర్మానమును గావించిరి. ఈ పనిని నేరజేర్చుట కొక ఉప సంఘమును ఏర్పాటు కావడము. వర్ధాన మార్గసారాంశ రావు వంతులుగారు, తట్టాభి సీతారామయ్యగారు, కె. కృష్ణమాచార్యులుగారు, మాన్యు నెడ్ల లుపన్యాసకులుగ నుండిరి.

II తునిపాదులసభ

గోక్షేగారి యకాలమరణమును గురించి సంతాపమును నూచింపుచు పదియవదినను, నిన్నటిదినము మధ్యాహ్నము 10 గంటలవేళకును శ్రీరాజావారి హైస్కూలులో నొక సభ జరిగెను. ముఖ్య అతిథిగ గౌరవరావువంతులుగారు సభాధ్యక్షతవహించిరి. రామానుజ పుస్తకభాండాగార కార్యకర్త గర్లమ్మమ్మ జీవిత పి. ముప్పరావుగారు గోక్షేగారి పవిత్రజీవితమును గురించి ఉపన్యాసములుచేసిరి. భాండాగార కార్యకర్తగారు రచించిన సంతాపకరముగ పద్యములు చదువుడెను. సభాధ్యక్షుడు గోక్షేగారి స్వాగత్యాగము, దేశాభిమానము, రాజభక్తినిగురించి యుపన్యాసించిరి. సభ్యులు స్పృశ్యముగ నిలవబడి యాక్రింది తీర్మానముల గావించిరి.

(1) స్వాగత్యాగము, దేశాభిమానియునగు గోపాలకృష్ణ గోక్షేగారి యకాల మరణమునకు దుఃఖించుచు తునిపాదులు వారి సానుభూతిని హిందూదేశ నేతా సంఘమువారి

కిని గోక్షేగారి కుటుంబమునకు బెంబిటకును నిశ్చయించి పంపి చేసిరి. 2. శ్రీగోక్షేగారి పవిత్రరూపమును ఆచంద్రతారార్కము చూచుచు వారిని నిత్యము స్మరింపుచుండుటకై నొక పెద్ద పోటోగ్రాఫును తయారుచేయించి పుస్తక భాండాగారమందిరమున నుంచుటకు నేర్పాటుచేయడమైనది.

III బెజవాడ.

ఈదేశభక్తుడు పరమపదించిన పదియవదినమున కృష్ణలో స్నానముచేసి ఆయనగారికి ధర్మోపకరణము వదలుటకును, నేవాలయములయందును, మనీషులయందును ఆయనగారి యాత్మకు శాంతినొసగుటకై సర్వేశ్వరయి ప్రోత్సహచేయుటకును, అశక్తులయిన బీదలకు అన్న దానమును, వస్త్రదానమును చేయుటకును 22-2-15 తేదిని జరిగిన ఈయూరి టౌన్ హాలు సభలో తీర్మానించబడినది. ఆతీర్మానము ననుసరించి పాదులు నూరు రూపాయలు చందావసూలుపరిచి అన్నదానము నూము వారికొసంగి అన్నదానముచేయుటకులను, వస్త్రదానముల జచేయుటకులను వారినికొరిరి అన్నదానసూచము వారందు కంగీకరించి నిన్నటిదినమున ఆప్రకారము దానములు చేసిరి. 700 మంది అశక్తులగు బీదలకు అన్నదానము చేయబడినది. అత్తులగు 75 మంది బీదలకు (స్త్రీ పురుషులకు) వస్త్రదానము చేయబడినది. ఈసూచముయొక్క అధ్యక్షులగు మ-రా రాశ్రీరావుబాద్దరు తాడంగి వెంటనరసయ్యగారు కోరగా మానబుజ్జీగారగు టి. కృష్ణస్వామినాయుడుగారు వస్త్రముల నొసంగిరి. వస్త్రములతోపాటు నాయుడుగారు ఒక్కొక్కరికి ఒక అణావంతున తమ సొంతసొమ్మును ధర్మముచేసిరి. ఈవిషయమున మిక్కిలి కృతజ్ఞత పాటుపడిన అధ్యక్షులగు రావుబాద్దరు వెంటనరసయ్యగారును, కార్యదర్శియగు యర్రంకెట్టి వలభరావును నాయుడుగారును, ఇతర మెంబరులు నందనీయులు.

వైతిశ్యానముల ననుసరించియే, నిన్నటియందయమున ఈ యూరివారిలో చాలమంది కృష్ణలోస్నానముచేసి ధర్మోపకరణముల వదలిరి. ఇట్టి దేశభక్తుని నామస్మరణ చేయుటవలన వారిని వారే పవిత్రులనుకొనినవారగుదు. తనుటకు సందియమేమియు లేదు.

IV

- [మయిలవరపు వేంకటరామయ్య]
- (టీవర్, సి. బి. యం. హైస్కూలు, విశాఖపట్టణము)
- శ్రీ భారతవర్ష వాసుల తపఃపరిపాకఫలోత్తముండు, విస్తారమనః ప్రభాధనుండు, శక్తివందరగుజాకరుం, ఉపాధారణకై సంపదవిధానుం డటంచు జగంబు గోఖలే భోరని సంక్షుతింపఁగొనిపోతివ నైపకప్రకారవై మమా.
- శ్రీ భారతప్రముఖ శిరోరత్న మనఃబాటు రాజ్యరంధ్రజ్వాలై ప్రులెనెనెండు ప్రభువులకును బ్రహ్మచరులకును నేక సరణిఁ బ్రీతింగొల్పఁ జాలె నెనెండు ప్రతిపక్షులకు నైత మతిగౌరవముగల్గిఁ జర్చలకై సల్యంగ నేర్పె నెనెండు వారు వీరనకనిర్మయముగా భారతి యులయన్నతికై భోరఁగలిగె నెనెండు.
- శ్రీ శ్రీ ఆత్మలాభమునిడిచి యంతర్వ్యవహార భరతవర్షమునకై పాటునడియె నెనెండు అట్టిగోఖలే నకుల దేశాభిమానిఁ గలిన మృత్యువ! మింగిలే కరణాలేక.
- శ్రీ పాపతత్పరలై ప్రపంచదూషితులైన నరులెవ్వరును నీకు దొరకరైరి పరహితంబున పేరు స్మయకంబును గడింపఁ గడఁగు వంచకులెండుఁ గానఁబడరై తమదేశమునకు సుంతియొఁబాటుపడనకు శ్రీంధరు లెవ్వరు చిక్కరైరి “పరమాత్మమమ్మ నైత్రైక బిట్టుకొనెదంచు పరితపించుముసర్దు మఱుఁగునడిరై
- శ్రీ గి. కటకటా! కంటుబడెడి లోకప్రభాజ్ఞుఁ డతుల నిర్వాణజన్మ భారతకీరతుండు కడిదిదిమలుండు గోఖలే నడియెనునఁ బాపి! మృత్యువ! నీదగువారఁబడఁ.
- శ్రీ ఎవరికున్నతిఁ గూర్చుపేతనరైత మె యా భారతియులెట్లు పాపిసాడో ఎది తనకుం దైవపదమె యావ్యాయ నిర్వాణంపుపథెట్లు మఱచినాడో ధ్యాతమెయ్యదితనకా హిందుదేశ నేతకసంఘమెట్లుల వదలిసాడో ఎదితకామ్నాయ సదృశంబో యావజ ధర్మపతనంబెట్లు దక్కెనాడో
- శ్రీ గి. హిందూదేశంబు విడిచి వేగునపుడు ఎట్లుతనాతనాపడినాడో వ్యాధియయంబు ఇంకనెంతెంతలానయంబు నెంచినాడో కలువవిరహితనరై గోఖలేనకీర్తి.
- మ. మనునాల్మికపరాశరామినులన్. మోక్షాత్మకుల్ గాఁగఁజే నీకవాడెల్ల చరాచరాత్మక జగత్సృష్టిసీలి ధ్వంసకారణుడెయ్యాడురాజకీయమునిమా హైదరాబాద్ గోఖలేన్ బునరావృత్తినివృత్తికాశ్వతపదంబున్ నేర్చుతకై గల్గెప్పవన్.

The Kistna District Co-Operative Bank (Ltd.)
Masulipatam.

కృష్ణా జిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) బంధు.

మూలధనము 1,00,000

భాగము 1-1/2 రు 100 నుండి 1000 భాగములు

ప్రస్తుతము కనూరు చేయబడిన మూలధనము 50,000
వడ్డీ దాచివుంచుకొనె వారికి (డిపాజిటు చేయువారికి)
6 మాసములు వుంచుకొనెయెడల నూటికి సం॥కు రు 6 చొ॥
6 నెలల 12 మాసముల వరకు ... .. 5 1/2 చొ॥
1 సంవత్సరము అంతకుపైను వుంచుకొనె యెడల రు 6 చొ॥
వడ్డీ 6 మాసముల కొకపర్యాయ మివ్వబడును.
మొదలు గవర్న మెంటువారి నెం 1267 రు G. O.
ప్రకారము గవర్న మెంటు ఉత్తర్వులముకూడ భాగములు
పుచ్చుకొనవచ్చును. వడ్డీ దాచివుంచుకొన వచ్చును.
సంధ్యాల గౌరీనాథశాస్త్రి ప్రెసిడెంటు.
చిన్నం రాజమన్ను, ఆనంద్ కైకటం.

స్థానిక వార్తలు

రాయపురము శేటుపేయర్ల అస్సెసియేషను:-
ప్రతిమాసమును జరుగునట్లు నేడు సాయంకాలము 6.30 గంటలకు రాయపురము వున్నారసామి కొవలపిడిలో సమావేశమగును.

ఆర్య బాలసమాజము-బాట్టిటవును ఆయిల్లాం
గవ్వపిడి నెం 11 రు గృహమును నేడు సాయంకాలము 5 గంటల కీసామాజికులు సంఘాపాధ్యక్షులగు జే. సి. రోజూ, ఎస్. వి. గారి కల్పాపారాధిక్య మొసంగెదరు.

చిత్రకళా ప్రదర్శనము.-ఈనెల 5, 6 తేదీలలో నె నేటుపూనునందు నిండికెటు బాటంగుజరుగును గనుక, ఈ రెండు తినుములు ప్రదర్శనము సాయంకాలము 6 గంటలకు బయలుగా 4-15 గంటలకే నిలిపివేయబడును.

మదరాసు లిటరరీసొసైటీ.-ఈసొసైటీయొక్క యుర్రాయర్ పిషియాటిక్ సొసైటీ ఆర్గలరీయొక్కయు ప్రతి సంవత్సరమును జరగెడి జెనరలుమీటింగు, నుంకంబాకము కారేజిలోద్దండయన్న సొసైటీమందిరమున ఈనెల 25 వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 6 గంటలకు జరుగును.

మదరాసు ప్రెస్బిటేరియన్ చర్చి కమిటీ:-వైద్యకా కను లడవుటకుగాను మదరాసు యుద్ధనికెక్కువ ప్రవృత్తి ము కాలపురమున యీనదునుబారీచేయబడిన యప్పీటను చూచి బొట్టిలి మహారాజుగారు రూ 25,000 ల యాచార వాస మొసంగిరి.

శాస్త్ర విచారసభ. మైలాపూరు.-వడనటిమా డిక్కి నెం 5 రు కృష్ణావిలాస మందిరమున బ్రహ్మ శ్రీ శ్రీ. గణేశ శాస్త్రీ గారు వచ్చెడి గురువారమువాడును శనివారమువాడును సాయంకాలము 6.15 గంటలు మొదలు రాత్రి 8 గంటల వఱకు వరంజలియోగ ముత్రములను గూర్చి సుబోధకముగ ప్రసంగించెదరు.

దీపములవేళ.-నేడు, కీరేపు, ఎల్లండి సాయం కాలము 6-47 గంటలకు దీపములు వెలిగింప వలయును.

అభియంత్ర నోటిఫికేషను:-విదన తరగతి డిప్యూటీ కలెక్టరు రావుసాహెబు సి భక్తవత్సలు నాయుడు గారు కలెక్టరేటందున, డిప్యూటీ కలెక్టరు ఎస్. వి. కల్లపి రాజువెట్ల గారు ఆనంతరగతినుండి యొదవతరగతికి మోచ్చింపబడినారు.

చెన్నపురి హిందూసంఘసంస్కరణ సంఘము:-శేపుసాయంకాలము 5-30 గంటలకు ఆడగ్గును చూలలో నోక సర్వసాధిక సమావేశమగును. సంఘసంస్కరణ కార్యమునకు ప్రభుత్వమువారు శాస్త్రములను సమన్విత కార్యక్రమము విషయమును గూర్చి పి.సుబ్రహ్మణ్యము, పి.ఎల్. టి. గారు ప్రవర్తించెదరు. గౌ. సర్ న్యాయమూర్తి శంకర నాయుడు, సి. వి. ఇ. గారు గ్రామసాధికత్వము వహించెదరు.

క్రైస్తవ కళాశాలాసంఘము:-దీనికోసాను మునేముటకై కడచిన శనివారమునాడుజరిగిన వివిధవివోదా

ధికారులు ప్రో. ఫెరెరము, డి. గారి సంగీతమును ప్రకాశముగారి జలతరంగవాద్యమును మహావారముగ నుండెను. కళాశాలా నాటకసమాజమువారు మెక్కుకు జ్యాలియన్ నీజరునాటకము లందలి కొన్ని రంగములను ప్రదర్శించిరి. మొత్తము రు 100 లు వసూలయ్యెను.

ఉపాధ్యాయకళాశాలాసంఘము:-యపాధ్యాయ సంఘము, సైదాపేట.-నేడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు గణితోపన్యాసమంటపమున నీనియర్ బ్రాంచి వారి ప్రత్యేక సభయొకటి సమావేశమగును. చెన్నపురి పర్యవేష మైనాల్లా ప్రధానోపాధ్యాయులగు వి. వెంకటసుబ్బయ్య పి.వి. ఎల్. టి. గారు విన్యాసము ప్రారంభించితివాస్త్ర విద్య యందు హీనదశనందున్న విషయమునుగూర్చి యుపన్యసించె దరు. ఎల్. టి. కన్నాబి.వి. పి.ఎస్.సి. గారు గ్రామసాధికత్వము వహించెదరు.

మునిగిచనిపోవులు:-తిరువళ్ళికి కర్రామపిడి నెం 8 వ గృహమును నివసించెడి కొయ్యపుర కుటుంబ వలే శనునెట్టి కడచిన సోమవారమునాడు శ్రీ హితులతోకూడ సమద్రస్నానమునకువై యలలమూమున కొట్టుకొనిపోయె ను. నిన్ననపరాహ్ణము 2 గంటల కంటే కేవల మరదు పెల్లు కొనిపోయిన నగలతోకూడ వారకడచి. క్షిణిన్న సాయంకాలము జరిగిన పోలీసు విచారణలో నాకస్మికముగా మునిగిచని పోయినట్లు జ్యూరీవారు తీర్మానించిరి. అనుమానున కర కాశములేక పోవుటచే శవపరీక్ష జరుగలేదు.

శ్రీ భగవత్కథా ప్రసంగ సభ.-కుంభకోణపు పంచావళి కృత్తి భాగవతులచే, కడచిన శనివారమున నుంకంబాక సభి చరితమున, అమృతచటి నాడు శ్రీరామ పట్టాభిషేక కథయు కాలక్షేప మొనరింపబడియెను. కథకుడు సందర్శించితిమగు నమత్కారపుమాటలచే హాస్య రసము నట్టెయొకించెను. సహాగాయకులు సంగీతపరజ్ఞానము నకుదోడుకారీరసంపదయు, నర్తనానికదోడు గానసౌష్ఠ్యమును గలిగియుండుటకు ప్రశంసనీయును. మాన్దాకికుడు నలవోక యును భోలే మేలితాళమానములు దప్పనిసరిగా వాయిచి వెలంపెను.

శ్రీతాంబర వైసంఘము:-సాపుకారు పేటయం దలి శ్రీతాంబర వైసంఘమువారి యాజమాన్యము క్రింద నాయాలయమున కడచిన శనివారము జరిగిన సభలో, హాసీ పండాగారు సంబంధించిన వివరీతాచారములు విశ్రింపం బడవలె ననియు ఆతేడుక దినములలో నొంకొంకలనై రంగునీళ్లు చల్లు కొనుట, బూతుపాటలు పాడుచు వీధులవెంబడి తిరుగుట పచ్చిపచ్చి యంత్రములు వ్రాసికొనుట మొదలగు నాచార ములు, నిర్లక్ష్యములు హాస్యాస్పదములును గనుక నిలిపివేయం బడవలెననియు, నేకగ్రీవముగ తీర్మానింపబడినది. ప్రతివైసం ఘము వైతీర్యానముల ప్రకారము ప్రసరించునని విశ్వసించం బడుచున్నది.

మదరాసు పార్లమెంటు:-వి.వి.శ్రీనివాసయ్యంగారు కోశాగారమున, మహాకార్యదర్శిగా నుండుటకును, వి. రామేశ్వరుగారు పరిశ్రామిక కాభివృద్ధికార్యదర్శిగా నుండుటకును సంకీర్తించినారు. దీనితో క్యాబినెట్టు సమాప్తమైనది. వ్యాప్తియు జే. కృష్ణ రావుగారు న్యాయాధ్యక్షిగా పనిచేయుట కంగీకరించినారు. క్యాబినెట్టు విస్తరింపబడినప్పు డీయర్లొ గికకూడ క్యాబినెట్టులో పదవి లభించును. అది కీర్తికాల ములోనే జరుగును. డిప్యూటీ స్పీకరుపదవిని ఉపసంహారాన సాధికత్వమును వహించుటకు యాహూతీ మాన్సేసేటు బహదూరుగారు కోరంజియున్నారు. వారి ప్రత్యుత్తర మింకను వాలేదు.

హిందూదేశీయ క్రైస్తవసంఘసంస్కరణ సంఘము:-ఈసం వత్సరము సందలిప్రారంభసభ మొన్న సాయంకాలము వేపేరి సాగ్గును మహానుజో సమావేశమయ్యెను దినరండు డాక్టరు లావరీకుగా గ్రామసాధికత్వము వహించిరి. ప్రాబుస్టాంటు మతస్థులయొక్క యిందుమిచ్చి శాఖలప్రతినిధులును వచ్చి యుండిరి. దినరండుకే. ఆర్. నోనాలయ్యగారు మునికార్య దర్శిగా నెచ్చుకొనెడిరి. శ్రతిమాసమును సమావేశమును సభిలలో లాభకరగా తీర్చిందుట కనువైసవిషయములను నిర్ణయించు నిమిత్తమొక యుపసంఘమేర్పరుపబడెను. ఆయుపసంఘ మున దినరండు డాక్టరు జే. లావరీకు, డి.బి.బి. డి. క్లౌక్కు. పి. పి. భానమణి టి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. జే. ఆర్. గోపాల య్యగారు మొదలు.

వైస్రాయిగారికి వచ్చిన యుద్ధనాట్యము
శ్రీ భూమి 2 - శ్రీ లక్ష్మీనాథుల గారు విన్న ఈక్రింది వార్తలను పంపిరి:-

డాక్టరేట్టు
మిత్రమండలి యుద్ధనాటక : డాక్టరేట్టుగడ్డ ప్రశంసనీ యముగ పనిచేయుచున్నది. ముందు వైపునయున్న నాటకము కోటలు భ్వంసము కావించ బడినవి. శ్రాంతి ఇంగ్లీషు యుద్ధ నాటకము డాక్టరేట్టులోపలికి నాలుగు మైళ్లుపోయి కొటలలో పల వైపునభిరంగులుకాల్పుచున్నవి. యుద్ధనాటకముండి కొంత మంది డిగి కోటలను నాశనముకానివోట నాశనముచేసిరి. వారిట్లు చేయకలుగుట గొప్పసంగతి. ఇంతపని జరిగినందున మిత్రమండలి యుద్ధనాటక డాక్టరేట్టుకోటలనుసంపూర్ణముగ నాశనముచేసి దోచుచేయునుటకు సంకేతములేదు.

“క్రీస్ ఎలిజబెత్”
కొత్త గ తయారైన “క్రీస్ ఎలిజబెత్” అను మాపర్ డ్రెడ్ నాటు డాక్టరేట్టు ముట్టిదో పని చే యు చు న్న ద ని నా కా ద ర్శా ధి కారు లు ప్రక టించి రి. ఇది గమనింపదగియున్నది. మన యుద్ధనాటకము టిలో యంతకై గలది, యంతకొత్తది యింకొకటిలేదు. ఈనానవై 15 అంగుళ ముల మూర్తిగల భిరంగులుగలవు. ఈభిరంగులు మూడు టన్ను బరువుగల గుండ్రము 12 మైళ్లదూరమువరకు వేయగలవు. 15 అంగుళముల భిరంగులు అన్ని విషయములలోను 13 1/2 అంగుళముల భిరంగులకు పోలియుండును. కాని యిది అన్ని భిరంగులకన్న గురియందు అధికముగానుండును. పెద్దగుండ్రము వేయగలగును. అని చర్చిలో గారు ఇటీవలపాల్గొ మెంటులో చెప్పిరి. “క్రీస్ ఎలిజబెత్” పనికి నాటకము యింకను నాటకము తయారగుచున్నది. కొద్దిరోజులలో పూర్తియగును. డాక్టరేట్టును ముట్టిదెంచుచున్న యుద్ధనాటకంలో 9 ఇంగ్లండువి, 4 ఫ్రాన్సు వి యున్నటు లేలియుచున్నది.

రషియావారు
రషియావారికి ముఝొక విజయము కలిగినదని చెప్పు వచ్చును. ఏమందురా! ముందుకు నెట్టుకొని వచ్చుచున్న ఆస్త్రియా జర్మను సేనలను అపి, కెనుకకుకొట్టి వేసిరి. జర్మనీ వారు అనేక చోట్ల తమవై పడుచున్న రషియనులను ముండుకురాకుండ చేయుటకు పోల్వొందులోపోరాడుచున్నారు. రషియావారు నెట్టుకొనిపోయి జర్మనీ సేనలవైపడి ప్రాన్సిక్ పట్టణమును తిరిగిస్వాధీన పరచుకొనిరి. అని రషియావారు ప్రకటించిరి.

జర్మనులు.
జర్మనీసేనలు చెల్లాచెదరై వెనుకకు అనగానరి చాద్దు లకు వెళ్లుచున్నవి. దీనిని బట్టిచూడగానారూపదీ ప్రాంతముల వారు చేసిన ప్రయత్నములు నిష్ఫలములై నట్లు తోచుచున్నది. వారు నదీప్రాంతములలో యింకను గ్రోడోనోద్ద మట్టుకు యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఒసోవినీ కొటలలోని రషియను భిరంగులకును, బయటనున్న జర్మనీభిరంగులకును యుద్ధము జరుగుచున్నది.

ఆస్త్రియావారు గెల్లీసియాలో ప్రాణములకు తెగించి విడవడిన ఆస్త్రియను సేనను రషియనులు వెనుకకు తరిమిరి. రషియను లిప్పుడు ముందుకు వెళ్లుచున్నారు.

ఫ్రాన్సులో యుద్ధము.
వెక్సన్ చుట్టుపట్టుల మిత్రమండలిసేన నిరాఘాటముగ ముందుకు వెళ్లుచున్నది. 500 గజముల పొడవుగల జర్మను కందకములను, రెండు రక్షక స్థానములను శ్రాంతివారు పట్టుకొనిరి.

కావలెను

సమృద్ధిమైన క్రైస్తవసంఘసంస్కరణ సంఘమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును జ్యోతి ఏజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు యియ్యబడును. వైగా అల వెళ్లులు కూడా యియ్యబడును. పనిచేయు సమర్థతసప్రసన్నతను కలిగినట్లు సర్టిఫికేటు లుండ వలెను. కొద్దిమంది మాత్రమే కావలెను. ఇష్టమున్నవారు వెంటనే ఈదిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,
కార్యదర్శి.
ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,
81-ఏ. తేరుపిడి, తిరువళ్ళిక్కేటి, చెన్నపట్టణము.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915 వ సం॥ మార్చి నెల 3 వ తేది.

బుధవారము.

యుద్ధ సీత.

యుద్ధమారంభమై ఏడుమాసములు ముగిసెను. ఎనిమిదవ నెల జరుగు జరుగుచున్నది. రెండు పక్షములును విజయమునకై విశ్వప్రయత్నమును జేయుచున్నవి. రణరంగములందు ఒకకోటిని కులు విజయకాంక్షతో బెనుగులాడుచున్నారు. కేలకొలది ఫిరంగులు వాడబడుచున్నవి. శాస్త్రపరిశోధనలవలన నిర్మితములైన నానా విధములైన మారణ సాధనములు వినాశమునకై వినియోగింపబడుచున్నవి. విశేషముగ సైన్యతయము గలుగుచున్నది. కాని యుద్ధస్థితిని గాని పరిణామమును గాని నిర్ణయించుట సులభసాధ్యముగాదు. తూర్పురంగమునందు 50,000 జర్మను సైనికు లాకస్మికముగ గుమిగూర్చబడిరి. తూర్పు ప్రష్యానుండి రుష్యులు సైన్యములు పరల్చబడినవి. ఆఫ్రాంతములందు జర్మనులు రుష్యాదేశమునందలి సీమను ప్రాంతమువరకును ముందునకు బోయిరి. ఓస్ట్రోవీసి, లోమ్బాకోటల బలము నాధారపరచుకొని రుష్యులు సైన్యములు జర్మను సైన్యముల నెదుర్కొనుచున్నవి. ఫిబ్రవరి 26వ తేదీన జర్మనులవశమైన ప్రజసింది పట్టణమును తిరిగి 28వ తేదీన రుష్యులు విశేషమైన యుద్ధసామగ్రిల సహితముగ స్వాధీనము చేసికొనినట్లులు తెలియుచున్నది. జర్మనులు రుష్యుల సైన్యములను భేదించి వెనుక వైపునకు పోయి వార్తాసంగమనకు రాకపోకలకు సాధనములైన రైలుమార్గములను నాశనము చేయవలయునను ప్రయత్నము నిష్ఫలమైనట్లులు తెలియుచున్నది. జర్మనులచే నావరంపబడిన రుష్యులు యుద్ధాహార విశేషమైన నష్టమును బొందినను జర్మనులవారికిండి తప్పించుకొని నట్లులు తెలియుచున్నది. యుద్ధారంభము నుండియు రెండు తడవలు రుష్యులు సైన్యములు సాహస ధైర్యములతో తూర్పు ప్రష్యానుండు ప్రవేశించినవి. కాని జర్మనులు హిందెను బర్గుగారి నాయకత్వము కిందను రెండు తడవలును రుష్యులను వెనుకకు పరల్చగలిగిరి. యుద్ధముల శత్రుదేశములందు జరుగుటయును స్వదేశమునందు జరుగకుండుటయును జర్మనుల సంకల్పము. ఆసంకల్ప సిద్ధికై, తూర్పురంగమునందు జర్మను లీయెత్తును బన్నియుందురు. ఆఫ్రాప్రాంతీయ జర్మను ప్రజల యుద్ధాహము హెచ్చును. పడమటిరంగమునందలి జర్మను సైన్యబలముల యొత్తిడిని తగ్గించుట రుష్యులయెత్తు విశేషమైననష్టమునకోర్చుకొని రుష్యులు లీయెత్తును బాగుగ నిర్వహించిరి. జర్మను లింత వరకును పశేషమైన నష్టమును బొందినను స్వదేశమును శత్రు సైన్యాక్రమణమునుండి కాపాడగలిగిరి. వార్తా ప్రాంతమునందు జర్మనులు చేయుచున్న ప్రయత్నము లింతవరకును ఫలోన్ముఖములు గాలేదు. గలిషియా యందలి కార్పేతియా కనుమల ప్రాంతములందు ఆస్ట్రీయను లెప్పటివలె నోడి

పోయినట్లులు తెలియుచున్నది. రుష్యులు సైన్యములు ఉత్తరపుకొనను జర్మనులతోను, మధ్యను జర్మని ఆస్ట్రీయాల సంయోగబలముతోను దక్షిణపుకొనను తురుష్కులతోను పెనుగులాడుచున్నవి. కాలముగడచినకొలది రుష్యుల బలము హెచ్చి విజయము మిత్రమండలి పక్షమునకు గలుగుట తప్పని సరిగనున్నది. ఇంత త్వరలో రుష్యులు బర్లిను వియన్న మార్గములను బట్టగలరని నమ్ముటకు వీలులేకున్నది. యుద్ధస్థితి తూర్పురంగమునం దిట్లుండగా పడమటిరంగమునందు జోషు సేనాధ్యక్షుని "నములుడు" పద్ధతి సాగుచున్నది. మింగుటకు వీలులేనపుడు మింగుడు పడనిదానిని నములుటయును నవసరమైన పనియైయుండును. అట్టెందు, ఈ సెర్బు, సిస్సాన్సు, హంపెను, ఆగ్లోను, వోస్టెస్సు ప్రాంతములందుగల సేనాముఖములందు నములుడు పద్ధతి జరుగుచున్నది. జర్మనుల స్థిరయద్ధాసనములను మిత్రమండలి క్రమక్రమముగ నాక్రమించుకొనుచున్నది. ఈతరున జర్మనులను మిత్రమండలి దేశములనుండి వెడలగొట్టుట కెంతకాలమున పట్టునను శంకగలుగుచున్నది. ఆసమస్యను విష్ఫుటకు సమర్థులైన యుద్ధతంత్రజ్ఞులు రక్షులు. కాని యుద్ధము చిరకాల మీవిధమున సాగునని నమ్ముటకు వీలులేదు. మిత్రమండలి క్రొత్త సైన్యములు సిద్ధమగుచున్నవి. ఆ సైన్య దళములు శీఘ్రకాలములో రణరంగమునందు జేరనున్నవి. అవిచేరినపుడు పడమటిరంగమునందు యుద్ధప్రసానక్రమమునందు "నానుడు" పద్ధతిపోయి వెంబడించు పద్ధతి యవలంబితమగునను నమ్మకము గలదు. మిత్రమండలి సైన్యములు సేనాముఖమునం దొక ప్రాంతమునందు జొరబడి జర్మను సేనాముఖమును భేదించి వారలనోడించి జర్మనుదేశమునందు జొరబడవలసియున్నది. ఆఫ్రాప్రాంతీ తూర్పురంగమునందు రుష్యులయొత్తిడియును పడమటిరంగమునందు మిత్రమండలి సైన్యబలమును సాధనములు ప్రేరించి సేనానాయకుడు పాగారు రుష్యాదేశమునకు వెళ్లుటకుగల కారణము యుద్ధప్రసానక్రమమును గురించి రుష్యులు యుద్ధతంత్రజ్ఞులతో సంప్రతించుట యైయుండును. యుద్ధప్రసానక్రమమునందును నాధిక వ్యవస్థమిత్రమండలి రాజ్యములకు సమగ్రమైన కట్టుబాటులుగలవు. ఇంతలో జర్మను సైన్యనివహంబులు తూర్పురంగమునుండి పడమటిరంగమునకు మరల్చబడుచున్న పని కొప్పెక్ హేజనువార్తలవలన దెలియుచున్నది. హిందెనుబర్గుగారు నాయకత్వమును వహింతురట. ఆనాయకుడేదో కొత్తవ్యూహమును బన్నవచ్చును ఈ నెలలోపల దానివర్తవ సానము దెలియగలదు. తురుష్కులకు జేరిన డార్డనెల్సు జలసంధిని వశపరచుకొని నల్ల సముద్రమునకును మధ్యధరా సముద్రమునకును రాకపోకలను స్థాపించుటకును తురుష్కుల గమనాగమనములకు వ్యాఘాతమును గల్పించుటకును మిత్రమండలి నాకాదళముచేసెడి ప్రయత్నములు సఫలముగా వచ్చును. డార్డనెల్సు ప్రాంతమునందలి కొన్ని కోటలు పాడుచేయబడినవి. మిత్రమండలి యుద్ధనావలు జలసంధియందు కొంతవరకును జొరబడగలిగినవి. మిత్రమండలి యుద్ధనావలు నల్లసముద్రమునందు ప్రవేశమును గనగలిగిన యూరపు నందలి తురుష్క రాజ్యము నామావశిష్టము గాగలదు. డార్డనెల్సు జలసంధి స్వాధీనమైనచో జర్మనుల పాశబంధనము దృఢతరమై కడలుటకై నను వీలులేని స్థితిగలుగవచ్చును ఈవిషయము జర్మను నాయకులను గలవరపరచుచున్నట్లులు నేటితంత్ర వార్తలవలన దెలియుచున్నది. ఆసియా, ఆఫ్రికా ఖండములందు మిత్రమండలి పక్షమునకు క్రమక్రమముగ విజయముగలుగుచున్నది.

జర్మను లవంబించిన వ్యాపారనిరోధక పద్ధతి వలన పదిపంజెండు పోగయోడలు నష్టమైనను నాంగ్ల నౌకల రాకపోకలకును వాణిజ్యవ్యాపరమునకును నెంతమాత్రమును భంగము గలుగలేదు. వారవారమునందును నాంగ్ల నావాశ్రయములను జేరెడి యోడలు 800 విడిచెడి యోడలు 800 యథాప్రకారముగ వచ్చుచు బోవుచున్నవి. జర్మనులు 5 నమునకు రెండునావలవంతున తప్పక ముంచజాలినను. సంవత్సరమునకు 720 నావలనుముంచవచ్చును. కాని యాంగ్ల నౌకాదళబలములన జర్మనుల కీకార్యము దుస్సాధ్యము. ప్రధానమంత్రి ఆస్క్వితుగారు జర్మను నిరోధమునకు ప్రతిక్రియ గల్పింపజనునని చెప్పియుండిరి. తటస్థరాజ్యములకును జర్మనులపై నసూయత జనింపవచ్చును. తటస్థరాజ్యములు వారియోడల వినాశమున కంగీరింపజాలవు. అన్నివైపులను జర్మనుల పన్నుగడలు నిష్ఫలములగుచున్నవి కాని సఫలములగుటలేదు. కాలము గడచినకొలది మిత్రమండలి ప్రయత్నములు సఫలములు గాగలవనుటకు ప్రబలకారణములు గన్పట్టుచున్నవి.

ఇటలీదేశము.

కొన్ని ముఖ్యమగు సంగతులు

ఇటలీదేశము మిత్రమండలితో గలియునా? లేక తటస్థముగనుండునా? అని ప్రతివానికి నొక సరేదేహము కలుగుచున్నది. మిత్రమండలితో జేరినచో 40,60,000 మంది సైనికుల సహాయములభింతును.

*

ఈ నేనలో 10,61,000 మంది మొదటి తరగతిలో జేరినవారు. అన్ని విధములకు సౌకర్యములు వీరికి అమృతబడి యున్నవి. మిగిలిన 30 లక్షలను సుశిక్షితులగు రిజర్వులు.

*

ఇటలీకి నేనయేకాదు, మంచి నావికాదళముకూడ నున్నది. 18 యుద్ధపుటోడలు, 31 క్రూజరులు, 45 డిస్ట్రోయరులు 22 సబ్ మెరైనులు, ఉన్నవి.

ఈ దేశములోని వారందఱు నేనలో నిర్బంధముగా పనిచేయవలయును ఇరువదవయేడు మొదలు పందొమ్మిది సంవత్సరముల సైనికోద్యోగయు చేయవలసియున్నది.

*

ఇటలీ రాజుగారు మంచి సైనికుడు. గురిపెట్టుటయును ప్రజ్ఞానుడు. నేన నింతమంది సైనిక తిసికొనివచ్చుటకై ఏమేమృత్యుగారు చాలకృషి చేసినారు.

*

రుష్యావారివై ఇటలీ రాజుగారికి అభిమానము మెండు. ఈయన భార్య మాంటిసిగ్రో రాజుగారి భార్యకై. ఈయనకు వైద్యసహాయమునందును, కోగులకు నేకచేయుటయుండును, మిక్కిలియుత్సాహముకలది. 1896 సవత్సరమున వీరి వివాహమైనది.

*

ఇటలీదేశ రాజ్యవ్యవహారములను రెరడువిధములగు సభలు నిర్వహించుచున్నవి. ఒకటి సెనెటుసభ: రెండవది కెమిరాడి డిప్యూటేటి. మొదటిదానియందు రాజకుటుంబీకులు మాత్రమే చేరుదురు.

*

పార్లమెంటుసభ. సంవత్సరమున కొకసారి సమావేశమగుచు ఆయిదేండ్లు పనిజేయును. రాజుగారి యుష్మహచ్చి నపుడు రెండవసభను నిలిపి క్రొత్తదాని నియమించ వచ్చును ఇటలీయొక్క జనసంఖ్య 3,80,00,000 విస్తీర్ణము. 10,659 చదరపుమైళ్లు. ఈజనులలో 11,000మంది జర్మనులును, 12000 మంది ఆస్ట్రీయనులుగలరు. 3,20,00,00 మంది కేరలిట్లు.

*

ఇటలీ శత్రుసలములలో నేట్లు ముఖ్యమైనది. ఇక్కడ యెగుమతి దిగుమతి వ్యాపారము చాలగలదు.

*

కోమపట్టణము 1870 సం॥లో ఇటలీ ప్రధాన నగరమైనది. ఇచ్చటనున్న యన్ని విశ్వవిద్యాలయములు మతము దేశమునందును లేవు. 21,000 మంది విద్యార్థులు చదువుకొనుచున్నారు.

*

వ్యవసాయము తరువాత పట్టుపని చాలమందికి జీవనాధారముగనున్నది. ఇచ్చట సంవత్సరమునకు 11,48,00,000 పానులపట్టు ఉత్పత్తియగుచున్నది.

బిరోపా మహాసంగ్రామము.

ఇంగ్లాండు

దొరతనమువారి రాజ్యాంగనీతి.

బోనాపార్టా గారి ప్రసంగము.

లండను మార్చి 1:—కామగ్నసభలో బోనాపార్టా గారిట్లు చెప్పిరి:—ప్రస్తుతము దొరతనముచే రవలించిన రాజ్యాంగనీతిని దేశమునందలి ప్రజలందఱును ఈసభవారందఱును గూడ మనఃపూర్వక సమాదరింపుచున్నామని చెప్పటలోనే నాస్పృహగారితో నేకీభవింపుచున్నాను. దార్జిలింగునై ఫిరంగుల వాదదేయబడుచున్న ప్రాంతమునందలి పోరాటమునందును మనవారు గనబరచిన ధైర్యసాహసము లంతయు జ్ఞాపకార్థములు. భీతావహముగ నీసంగ్రామము సంక్రమింపజేయుటకు స్వాధీనముగ నిర్దిష్టధానములనున్న టిని బ్రిటనువారు ప్రయోగించుచున్న జర్మనీవారికి వ్రేటువారు తెలియజేయవలెను.

బ్రిటిషువారి కొత్తసేనలు.

అస్పృహగారి ప్రసంగము.

లండను మార్చి 1:—నికోధింప నలవిగాని యట్లును పరిగ్రహించు మూలకముగను నెప్పుడు ముందునకు బోదు గను సంశయముగూర్చి అస్పృహగారిట్లు చెప్పిరి. మనయాధిపత్యమును మనపాలితదేశమును నిండియాండుదలిచారును మనకు చాలమంది ప్రైవేటులనుబంపిరి. వీరిలో చాలాభాగముయిదివరకే నేనాముఖమున నున్నాను. త్వరలోనే వీరందఱును సంగ్రామ రంగమునకు బోవుదురు. కొద్దిదినములనుండి పోట్రికను వాద కొమరితముక్కు పటాలమువారునిపుణములును ప్లానునీయుములు ననుచర్యను గావింపుచున్నట్లులనే మనకు తెలిసినది. ఇది యెంతయు మనోరంజకము. టెలిగ్రాఫులను పటాలములవారి తియారి పూర్తియైనది. వారిపక్షము ప్రపంచములో నేతేశములవారితో వైరము బోధనములు. మననాతనవైరము ననేకులు విమర్శనా సమర్థులు పరిశీలించియున్నారు. వారు మనమెన్నడనుకొని యట్లు యభివృద్ధినిబోదుచున్నారని.

ప్రెంచిపత్రికల అభిప్రాయములు

లండను మార్చి 2:—పారిసు-అస్పృహగారి ప్రసంగమును ముఖ్యముగ ప్రతికారినియమై వక్కాణించిన భాగమును ప్రెంచిపత్రికల రామోనింపుచున్నారు.

ఇంగ్లీషును సివిలుసర్వీసుపరీక్షలు

కామగ్నసభలో తెలిపినసంగతులు.

లండను మార్చి 1:—ఈవిషయమై కామగ్నసభలో బ్రష్టింపగా ఇండియా సెక్రటరీగారిట్లు బహుపలికిరి ఈభాగ కడవరలో పోటాపోటీ పరీక్షములనుగ నున్నోగియు లెన్న బహుచున్నారు. ఇందులకుబహులగ నెన్నికపరీక్ష సుపయోగించుటకు నేననుమతింపజాలను. కాని వైర్యమునందు నేనయినప్పుడు వారికి ననున్న నిబంధనావిషయము సదుపాఠములు గూర్చుబడెను.

సమద్రమార్గములను అరికట్టుట.

అహోబాదు మార్చి 2:—జర్మనీవారు సమద్రమార్గములను అరికట్టుటకు కలిగిన స్వల్పభాగమునకు పొంగి జర్మను అధికారులు శత్రువులసేవలను, సేవలకు ఆహారపదార్థములను తీసికొనివెళ్లు నావలనుకూడ లెను సహమెలైనట్లు ముంచినవని తేలిపోనివిషయములను ప్రకటించుచున్నారు. దీనివలన, అరికట్టుటకు జర్మనీవారు చేసినప్రయత్నములు భిన్నమగునని తెలిసిపెట్టబడెను ప్రజలు ఆనందపరచుకొని యున్నారు. మిత్రమండలివారి యుద్ధనావలు సమద్రమార్గములను బహుభాగముగా కనిపెట్టుచున్నవి. ఈకారణమువలన జర్మను సహమెలైనట్లు బహుపరచుటకు నీలగుటలేదు. కొన్ని సహమెలైనట్లు మిత్రమండలి యుద్ధనావలు నష్టముకూడ కలిగించినవి. ఇన్ని సంగతులే! ఇంగ్లీషుభాషలో స్త్రీయధునిరాధుటముగ ప్రయాణము చేయుచున్నవి. వీనినిబట్టి జర్మనీవారి ప్రయత్నములు కొనసాగుటలేదని తెలిసికొనవచ్చును. అని పయనిపుత్రికకు లండనులేఖరి తెలిపినాడు.

జనరలుప్రెంచిగారి లేఖ

లండను మార్చి 2:—ఫీల్డుమార్షల్ ప్రెంచిగారిట్లు వ్రాసిరి. ఈప్రజాప్రాంతమున జర్మనుల యుద్ధకేసుచట్టముగడిగిరి. గతమాడుదినుసుల యందును రాత్రులలో మనవేగుభటసంగము

చాలాభాగముకలతో నన్నేవణములు సల్పిరి. జర్మనులకందకములనుండి వెడలిరాసాహసంపజాలకున్నాను. నిన్నును జర్మనులు మాకందకములలో కొంతభాగముపై తీవ్రముగ ఫిరంగులను గాల్చి పీడ్చుట కలపడిరి. గాని పూర్తిగా నోడిపోయిరి. ప్రెస్సెను పోట్రికపర్యాపదాతిదేశము. సాహసముతోనొక జర్మను కందకములను పట్టుకొని అందులోని జర్మనులను కొందరిని మాత్రముచేసి కొందరిని పారదోలెను. మాకునష్టము చాలతక్కువగ కలిగినది. లాబెస్సీనద్ద మేము స్థలము నాక్రమించుకొని శత్రువుల మొదటిభాగమువారిని లొంగదీసితిమిగాన మాలో నష్టములు చాలతక్కువగా నుండెను. మా ఫిరంగిదళము శత్రువులభిరఃగిదళము నతిశయించినది.

మరణము.

లండను మార్చి 1:—గ్రంథకర్తయగు ప్రాంటు బుల్లెను గారు స్వర్గస్థులైనది తెలియుచున్నది.

ఫాన్సు

జర్మనీవారి వైర్యములు

దొరతనమువారి ప్రకటనము.

లండను మార్చి 1:—పారిసు-జర్మనీవారి వైర్యము లెచ్చి చెచ్చుటగలదియు దెలుపుచు దొరతనమువారి రిట్లు ప్రకటించిరి:—ప్రాగ్రణరంగముననున్న అస్పృహగారి రిభవది మహాసేనలను గాక మరి రెండు సేనలనును. పశ్చిమరంగమున కీ సేనలనును. ప్రాగ్రణరంగమున నున్న హిందెబర్గగారి వైర్యమును బలపరచు నిమిత్తము తూర్పురంగమునకు పశ్చిమరంగమునుండి ప్రైవేటుల గొంపోబడి రనుచున్న సత్తముకాదు. ఒక్కొక్కరు మాత్రమే అటుగొంపోబడెను. కాని దానిస్థానే నూతనవైర్యములు బంపబడినవి. ఇందువలన నాలు వారములకందనున్న సేనలకంటె నిష్పాదోకసేన యెక్కువగ నున్నది. హిందెబర్గగారి వైర్యమును బలపరచుటకు రి సేనలు పంపబడెను. అందు కెండుసేనలవారు నవీనులును యిది వరలో పోరనివారునై యున్నారు. మాడు సేనలు పోలాండు నుండి రప్పించబడెను. మరి యొకటి పశ్చిమరంగమునుండి పంపబడినది. ప్రాన్సువారున్న సేనాముఖము నందు దిసంబంధ నెలలో ఎంతయిది జర్మనీవారుండిగో యిప్పుడునంతయందే యున్నారు.

టెంపుపత్రిక జర్మనీవారిని ఖండించుట.

పారిసు మార్చి 4:—టెంపుపత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—జర్మనీవారు టెన్సియం దేశీయులను హత్యగావించిరి. వారిప్రైవేటులు గంధకపుటి జల్లుచున్నారు. వారియంత్రాణములు ముందుగ వెలుపకయే వర్తకపుటోడలధ్వంసము చేయుచున్నవి. ఇట్టియన్యాయముల నెవరివీరు స్మృతివాహులైరి. కావున వీరు పారిసు ఒడంబడికకు వ్యతిరేకముగను పరస్పర రాజ్యైతిక ధర్మ వ్యతిరేకముగను కార్యములు జరుగుచున్నవని చెప్పినందువలన లాభములేదు. ఇంతియగాక యెవంబడికా కాశితపు ముక్కులు గావని యెవరు చెప్పగలరు. కల్కతాలను సంగ్రామము నెరవేరి యట్లు జర్మనీవారిని దుర్బలులుగా చేయుటకు సాధనములు మాయధీసం నున్నవి. వారిని మేము పయోగింతుము.

యుద్ధము-ముందుగనులు

లండనుఫిబ్రవరి 1:—ఫ్రాంకోస్—అరాన్స్ వైర్యతి మూలమున్న వాలెస్సునద్ద ప్రెంచివారు జర్మను కందకములనద్ద ముందుగనులనెట్టి కందకములకు దూరముగనున్న సేనపై ఫిరంగులనుకాల్చిరి. ప్రెంచివారు కందకములను పట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని తలచి జర్మనుసేన కందకములలోనికి వచ్చెను. వచ్చినవెంటనే ముందుగనులుపై సేనవాళనమైనది. వెంటనే వెనుకనున్న జర్మను రి జర్మను సేన పను గెల్తు కొని వచ్చినది కాని ప్రెంచివారి ఫిరంగులు వారిని దెనుకకు తరిమినవి. తుపాకి గుండెబిల్లుల వలన నష్టమైన కందకములను వాగుచేసి కొనుటకు జర్మను కాల్యము సాహసించుట లేదు. ప్రెంచివారు ముందుగనులను శత్రువుల రక్షకస్థానములను నాశనముచేయుటకు వెట్టిరి.

పారిసు ప్రకటనము

పారిసు మార్చి 2:—నిన్న రాత్రి పరాసుఅధికారు లిట్లు ప్రకటించిరి:—గాలివానయు మంచుతుపానులును యుద్ధకార్యముల నిరోధించి వచ్చి. ఫ్రాంకోస్లో మెస్సీర్లకు తరమున శత్రువులు మనవై బడినపుడు వారిని దెనుకకు గొట్టితిమి. మనమిదివరలో వశపరచుకొనిన వానిని నిలుపుకొనుటయేగాక ముందుకుగూడ బోతిమి. పొంటి నోరెప్పాననద్ద వాయిల్వెర్ట్రీలోని శత్రుగృహమును వశపరచుకొంటిమి. మనస్థిరు కాగ్నెయమున సర్వైకొనద్ద శత్రువులు మనవై గాఢముగ బడినపుడు వెనుకకుగొట్టితిమి.

లండను మార్చి 2:—జర్మనులు నెయంటీలియో ఆగ్నెయభాగమున దాకిరి గాని ఆంగ్లవైర్యములు వారిని తడిమిచేసి నది. శత్రువులు రెయియ్యుమిద తరల రెండు బాంబులను వేసిరి. మేము రోజంతయును నెర్త్వనకు బ్యూనాజోడనకును మధ్య భాగమున ముందుకు పోగలిగితిమి. పెర్త్వనకు ఈకాస్య భాగమున తుపాను హెచ్చుగానన్నను గూడ నాంగ్లేయులు వదలకుండ ముందుకు పోగలిగిరి. మా యుద్ధరంగమున ప్రధానస్థానములకు బ్యూనీజోరున వత్తరభాగమును మెస్సీలకు ఈ కాస్యభాగమును మే మాక్రమించుకొని యున్నాము. ఆదివారము నాడు మగల దలదడిన వైర్యములకు చాల నష్టము కలిగినదను వార్త దృఢపడినది. శత్రువులు 2 సార్లు దలపడినను గూడ మేము వానిని పారదోలి వాష్టేసుప్రాంతమున ముందునకు బోయి స్థల మాక్రమించుకొంటిమి. లాచా వెలోటలు వద్ద రెండు మీటరుల స్థలము నాక్రమించుకొంటిమి. కొన్ని కందకములను కొంతమంది ప్రైవేటులను పట్టుకొంటిమి.

మార్చి 3:—పారిసు-నిన్న రాత్రి యిటుల ప్రకటించబడినది. శుభుద్రమునకు ఎయినుకును మధ్య ఫిరంగులయుద్ధము జరిగినది: వానిలో మాకేలాభము కలిగినది. రెయియ్యు ప్రాంతము మొదలు యుద్ధరంగమునందంతయును శత్రువులు మమ్ములను దలపడిరి. సోయనుబ్యూనెజోరులకు మధ్యమేము ముందుకు పోవుచునే యుంటిమి. ఆయుధ సంరక్షితములగు నమవులలో మేము స్థావరము సంపాదించుకొంటిమి. మేమిటీ వల నాక్రమించుకొనిన గుట్టలను దాటిపోతిమి. ఆగ్లోనలో వాంకోయిసు ప్రాంతమున మేముపట్టుకొనిన ప్రదేశమంతయు నిలుపుకొంటిమి. బోయిసు లీప్రాట్లో పొంటుమోసవద్ద రాత్రిభాగమున జర్మనులు మమ్ములను దాకి యోడిపోయిరి

అమెరికా

డవియాస్టీమరు.

పరానువాన పట్టుకొనుట

లండను మార్చి 2:—డవియాస్టీమరు బ్రెస్టును తేరనియు, ప్రెంచివారిపతాకము నెత్తినయు అమెరికాదేశీయులగు నావికులను వారిదేశమునకు బంపుమరనియు బ్రెస్టునుండి తంతి వార్త వచ్చినది.

డానియాను వట్టుకొనుట.

అలహాబాదు మార్చి 2:—ప్రెంచివారు “డానియా” అను అమెరికానౌకనును కట్టుకొనుట చాల ముఖ్యమైనవిషయము. ఈనౌకను అసలు బర్మనీవారిది. దీనిని అమెరికావారు కొన్నారు. ప్రెంచి లాప్రకారము, యుద్ధముచే నుచున్న దేశము తటస్థదేశములకు నావలను అమ్మరాదు. ఈకారణము వలన “డానియా”ను అమ్ముట న్యాయమా? కాదా అను ప్రశ్న రానేరదు. అని పయనిపుత్రిక లండనులేఖరి తెలిపినాడు.

జర్మనుక్రూరధర్మ సప్రయుచేయుట.

అమెరికావారు దోషముల నిరూపించుట.

న్యూయార్కు-మార్చి 2:—సుయుక్తరాష్ట్రీయ మహా పౌరీక్షకసంఘమువారు అంటాటిట్కు మహాసముద్రములోనున్న జర్మనీవారియుద్ధపుటోడలకు సరఫరాచేయజేయమన నెగుమతి దిగుమతినిబంధనా వ్యతిరేక కార్యాచరణములగూర్చి విచారించి హంబర్గ్ అమెరికాయోడకంపెనీ వారికిని తిద్దివయమున జోక్యముగల మరి యూరుగురికిని తప్పుడు పత్రముల నుపయోగించి అమెరికాదోరతనమువారిని మోసపుచుటకు కుట్రచేసినని నేరమునిధించిరి.

అమెరికావారి లేఖ

లండను మార్చి 2—వాషింగ్టను జర్మనీదేశమునకు సరుకులు పోతుండను అచటనుండి రాకుండను చేయుట వెట్టిప్రయత్నములు సలుపబడునో తెలుపవలయునని అమెరికా వారు ఇంగ్లాండు ప్రాన్సుదేశములవారికి లేఖను పంపుచున్నారు. ఈ విషయమును నాంగ్లపరామదేశములవారు వివరముల నేమియును తెలుపలేదు. విషయమును మాత్రము ప్రకటించిగని అడుగవచ్చిన వారికి ప్రసీడెంటు విల్సనుగారు తెలిపిరి.

రషియా

రషియావారతనము.

తూర్పురషియా యుద్ధవివరము.

లండను మార్చి 2:—తమ సేనలకు ప్రాన్ నిజ్ వద్ద విజయము నప్పటివరకు గడచిన నెలలో జరిగిన యుద్ధమును వివరించుచు జరిగిన సరస్సులకద్దయుద్ధమైనతరువాత జర్మనీవారు ఫిబ్రవరి 6 తారీఖున యెడమవైపున స్థానావద్యమును రషియాను సేనమీదను, కుడివైపున విస్సులా నది వద్దనున్న రషియాను సేనమీదను పడి ఓడించవలెనని ప్రయత్నించిరి. ఫిబ్రవరి నెల సగము జుగునప్పటికి జర్మను సేన ముందుకు అనగా ప్లోటక్, రాక్లెంజు యుద్ధభూమివరకు వచ్చినది. 16, 18 వ తారీఖులలో అచ్చట ఘోరయుద్ధములు జరిగినవి. ఈ కారణము వలన జర్మను సేన ముందుకుపోవుటకు వీలులేకపోయినది. ఇందువలన జర్మనీవారు తమ సేనలలో చాల భాగమును ప్లోవా, విల్న్ బర్ల నధ్యక్షతన 26 వ తారీఖున తమ సేనలను ముందుకు నడిపి ప్రాన్ నిజ్ మీదపడుటకు కొంత సేనను ఆక్కడ వదలి స్థానావద్యకాడియున్న రషియాను సేన పెద్దసేనవచ్చి పడింది. ప్రాన్ నిజ్ వద్ద దిగబడిన జర్మను సేన 24 వ తారీఖు పట్టణము రషియానులో ఘోరయుద్ధముచేసి ప్రాన్ నిజ్ పట్టణమును స్వాధీనపరచుకొనిరి. వెంటనే రషియావారు యొక్కడెక్కడి సేనలను క్రాస్ నాన్ లెట్టులలియా వెయోమాస్కాల మధ్య జేర్చి ముందుపోయి జర్మను సేనవై పడిరి. ఇచ్చట జరిగిన యుద్ధములో రషియావారు జర్మనీవారిని కొద్దికొద్దిగ వెనుకకు నెట్టిరి.

ఓరిన్ నదివద్దనున్న మార్గమును కాపాడుచున్న జర్మనీవారి 36వ బ్రూలమును 24వ తారీఖు సాయంకాలము చాలనవ్వును అపజయముకూడ కలిగినది. 26వ తారీఖు ఉదయము జర్మను సేనలు తిరిగి ముందుకువచ్చి రషియాను సేనవైపడిరి. ఓలియా వెల్కోస్కావద్ద ఘోరయుద్ధము జరిగినది. ఈయుద్ధములో కొంచెము సేపు రషియానులకును, కొంచెముసేపు జర్మనులకును జయముగానుండెను. 25వ తారీఖు సాయంకాలమునకు రషియాను జర్మనులను వెనుకకుకొట్టి తిరిగివేసిరి. జర్మను సేన ప్రాన్ నిజ్ వద్దకు వెళ్లిపోయినది. 27వ తారీఖున కూడ భయంకరముగు యుద్ధము జరిగినది. వెనుకకుకొట్టివేయబడిన జర్మను సేన 26 వ తారీఖు సాయంకాలమునకే ప్రాన్ నిజ్ చేరినది. 27 వ తారీఖున ప్రాన్ నిజ్ నుండి జర్మను సేన స్థానావోర్ గెల్గు వైపులకు వెళ్లిపోయినది. రషియావారు నాలుగుకోణముండి చేసినయుద్ధమువలన అలసినను లెక్కనేయక జర్మనుల వెంటబడి తిరిగిరి. జర్మనులకు యింతింత రానినవ్యముకలిగినది. ఇప్పటికి 10 వేలమంది జర్మను సైనికులు ఖైదీలుగ చిక్కినారు. కాబట్టి రషియానులను స్థానావద్ద ఓడించవలెనని జర్మనీవారుచేసిన ప్రయత్నములు రషియావారు పన్నెం యెడరు పన్నాగమువలన నిష్ఫలము లైనవి.

ఆస్ట్రియా, రషియాల యుద్ధము.

లాహారు మార్చి 2:—సి. అండు ఓ గజెట్టుపత్రిక లండనువిలేఖరి పంపినవార్త:—ట్రైముప్పత్రికయొక్క మిలిటరీ విలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—ఆస్ట్రియాదేశమునందలి బుకోవిసా నీమెనులమధ్య జర్మనీవారు 20 లక్షల సేనను పెట్టి నారు. ఇంతపెద్ద సేనను ఈ బుతులలో రషియా సేనలవై ముందుకు నడిపించవలెనని ఆలోచించుటకువారికి తగిన కారణములు లేకపోవు. వసంతకాలములోను, ఎండకాలములో జర్మనీవారు బహు తీవ్రముగ పోరాడగలరు. కాని వసంత ఎండకాలము రాక పూర్వము రషియా సేనను నాశనముచేయ దలచినట్లు ఆ గపడుచున్నది. ఏదియెట్లున్నను రషియావై ఎండెత్తుటకు 30 లక్షల సేనను యిదివరకువలె చాకచక్యముగ నడపుపట్టును 20 లక్షల జర్మను సేన యెదుట వెనుకకుపోవలసి వచ్చును. దీనివలన జర్మనీవారికి యేమిలాభములేదు.

సేనను ఎక్కడకూర్చుదురు ?

లాహారు మార్చి 2:—సి. అండు. యం. గజెట్ పత్రికకు వచ్చినవార్త:—ట్రైముప్పత్రిక వెల్కోగ్రాడ్ విలేఖరియిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—తూర్పు రషియాలోనున్న జర్మను సేనలలో సగముభాగము అప్పుడే వెళ్లిపోవుచున్నది. దీనివలన జర్మనీవారు యీ తడవ తమ సేనకు యొక్కడె హచ్చు దలచి నారు అనుభవము కలుగుచున్నది. తిరిగి వార్షావద్ద కేకూర్చుదునని వెల్కోగ్రాడులో అనుకొనుచున్నారు. సేనలను క్రొత్తసలమునకు పంపువరకు నీమెన్ వద్దయుద్ధము ఘోరముగ జరుగుచునే యుండును.

రషియాను గోధుములు.

డాక్టర్లు మిత్రమండలి స్వాధీనమై రషియాదేశపు గోధుములు రవానానుగునను ఆశ్రయము ఆమెరికాదేశమునందలి చికాగోలో గోధముల ధర తగ్గినది.

రష్యను ప్రకటనము.

లండను మార్చి 2:—పీటరు గ్రాడునం దిట్లు ప్రకటించబడినది:—మేము ప్రాన్ నిజ్ వద్ద జర్మనీవారి రెండు సేనల నోడించి సహిద్దులవరకు 25 మి వాప్రాంతమునందలి యుద్ధ కార్యములను పిబరె 28 తేదీని ముగించితిమి.

లండను మార్చి 2:—వెన్సిజావద్ద నోడిపోయిన జర్మనులను రష్యనులు అదివారమునాడు త్మముట కారంభించిరి. చాల విలువగల సామ్రా 10 వేలమంది సైనికులను ఇంతవరకు రష్యనులు పట్టుకొనినగిరి. రష్యనులకు విజయము కలుగుట వలన వెన్సిజా పరిసర ప్రాంతములనున్న జర్మనులు వెనుక కొడుగుచున్నారు. జర్మను లివుడు నిరంతరాహులుగ నున్నారు. జర్మనులు చూపిన చురుకుతనము ఓ సోవిట్స్ కోటును ముట్టడించుట యొక్కటిమాత్రమే కనపడుచున్నది. వారు పెద్ద ఫిరంగినిపట్టి కోటవై గుండ్లుపరుపుచున్నను మిక్కిలి దట్టముగ కంకరచే కట్టబడినందున కోట చలించలేదు. కాల్సేతియను లలో యాపుకోవద్ద ఆస్ట్రియనులకు చాలనవ్యముకలిగినది. అది రష్యను అధికారులు ప్రకటించిరి.

లండను మార్చి 2:—వెల్కోగ్రాడు - అధికారు లిట్లు ప్రకటించిరి. నీమెను విశ్వలారంగమున మేము శత్రువులను దలపడుచునే యున్నాము. గోగోనోవ్ వాయువ్యమున మా వైద్యములు ముందుకు పోవుచున్నవి. తీవ్రముగ నెదిర్చియు విఫలులై శత్రువులు మానోత్సాహాటికారాకొకడు ప్రాంతమునండి వెనుకకు పోయిరి. శత్రువులు ఓసోవిట్స్ కోటవై ఫిరంగులను విడువకుండ కాల్పుచునే యున్నారు. పిస్సా రోజోగా నదులమధ్య మావైద్యములు శత్రువులను దలపడచుచున్నవి. ప్రాన్ నిజ్ ప్రాంతమున మావలన తరుమడుచున్న జర్మనులు బానోను లాచాల వైపు పరుగిడుచున్నారు. రోడజకోవోవ్ వక్షణమున గూడ మేము శత్రువులను దలపడి పారదోలితిమి; బండారావెనవద్ద ఆస్ట్రియా నులు మమ్ములను దలపడి ఫిరంగులతో తీవ్రముగ పోరిగాని నిరుపయోగమై పోయినది.

ఆస్ట్రియాను సేనలు తెల్లవారుచుండగ బోర్జును ముట్టడించి చాలనవ్యమునకు పాటుపడిరి. రబ్బార్డూపులమధ్య పగలంతయు నతిదారుణముగ పోరుజరిగినది. ఆస్ట్రియానులు చావునకు తెగించి పోరుటవలన సన్నీలతో సంకుల సమరము వెక్కుసారులు జరిగినవి. వారిలో నొక్కడైన మిగులకుండ నెండగో వైనికులహతులైరి. కొండచరియలులోపలు శత్రు సైనికులు శీబరములతో నడుగుపెట్టనెడములేకుండనింపిపోయినవి.

టర్కీ

డాక్టర్లు ముట్టడి.

లండను మార్చి 1:—ఈకాశ్యమునుండి గాలి వీచుచుండి వానగురి చుచును పొగమంచుగ్రమ్ముచునుండుటచే వైమానిక కోధనలు గవ్వకర మగుటవలనను దూరమునండి ఫిరంగుల వారు జేయుటకు వీలులేక పోవుటవలనను డాక్టర్లెనులలోని యుద్ధకార్యములు కొంతకాలమువరకు నిలుపవలసి వచ్చెనని దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

“క్వీనుయెలిజబెత్తు”

డాక్టర్లుకోటలవై ఫిరంగులు కాల్పుటలో “క్వీనుయెలిజబెత్తు” యుద్ధనాటిని 15 అంగుళముల వెడల్పుమాతి గల ఫిరంగులు బహుభాగ ఉపయోగించినవి. డాక్టర్లువద్ద మిత్రమండలి యుద్ధనాటముచేయుచున్న పని జర్మనీ, ఆస్ట్రియాలు కలవరమును కలిగించుచున్నది. మార్కోరాసముద్రములో మిత్రమండలివారు ప్రవేశించునప్పటికి టర్కీ సేనలు యుద్ధమును చాలించవలసినవచ్చును.

కాస్ స్క్వాటునోవీల్ స్థితి.

అలహాబాదు మార్చి 2:—పయినీరు లండన్ విలేఖరి పంపిన వార్త:—ట్రైముప్పత్రికకు ఏథెన్సువిలేఖరి ఈ క్రింది వార్తను పంపినాడు. మార్కోరా సముద్రము నందలి ప్రిన్సు దీవిలోని ప్రజలకు వెళ్లిపోవుటకు సిద్ధముగ నుండవలసినదని ఉత్తరవైపు కాస్ స్క్వాటునోవీల్ నుండి నమృదగిన వాగినవలన తెలిసినది. ఆసియావైపున కాస్ స్క్వాటవద్ద నున్న హైదర్ పాషావద్ద సమయము వచ్చినప్పుడు జనులను చేరవేయుటకు మూడురైళ్లు సిద్ధముగనున్నవి. స్త్రాంతాలులో అనేకవోట్ల టర్కీవారు ఫిరంగులను ఆరుచుచున్నారు.

చీనా-జపాను

చీనా జపాను వ్యవహారములు

అలహాబాదు మార్చి 2:—పయినీరు పత్రిక లండను విలేఖరుడిట్లు తంతివార్తను పంపుచున్నాడు:—ట్రైముప్పత్రిక పీకిను విలేఖరుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—తమవ్యవహారమును పరిష్కరించుకొనుటవై చీనావారును జపానువారును చేసిన సభలో, మెకోటంగులోని కొన్ని యుఖ్యులములలో జపాను వారు వధకుచేసికొను యేర్పాటులకు చీనాప్రతినిధు లొప్పుకొనినారు. మెకోటంగులో తమకియ్యవలసినదని జపానువారు కోరిన మూడు వరతులవిషయమై, ప్రస్తుత మాసిచేయబడినది. యుద్ధము ముగియువరకు జపానువారి విషయమై ఆలోచించకుండ నుండురని విశ్వసించుచున్నారు. సింగు బొకోట ల గాని జపాను వైనికలను తీసివేసి తమ స్వాధీనము చేయవలసినదని చీనావారు కోరగా జపానువారు రెండుకు నిరాకరించిరి. మంచూరియా దక్షిణభాగము నందును, తూర్పు భాగము నందును మంగోతియా అంతర్భాగమునందును తమకు కొన్ని ప్రత్యేకమై సమసాయములు చేయవలసినదని, జపాను ప్రతినిధులు కోరిరి. దీనివలన ఈ ప్రాంతములలో జపానువారి ప్రాబల్యము హెచ్చునని చీనావారు తమ యసమ్మతిని తెలియజేయుచున్నారు. జపానువారి కిక్కడ ప్రత్యేకాధికారముల నిచ్చిన యెడల ఇదివరకు సంధిపరతుల ప్రకారము వర్తకము పరిశ్రమలకును సంబంధించి, ఇతరదేశములవారి కున్న అధికారములు దీనివలన పోయినట్లుగను.

స్కాట్లాండు

10 వేలమంది ఇంజనీర్లు సమ్మొకట్టుట.

అలహాబాదు మార్చి 2:—పయినీరుపత్రికకు లండను నుండి వచ్చిన టెల్లిగ్రాము:—స్కాట్లాండుదేశమునందలి క్లాడుపట్టణములోని 10 వేలమంది ఇంజనీర్లు సమ్మొకట్టి పనిమాని వేసిరి. యుద్ధసామగ్రిని తయారుచేయుట బహుకష్టముగనున్నది. సోవనారమునుండి తిరిగివని ప్రవేశించి పనినిసాగింపుడు. మాకున్న తగాదాలను పంచాయితీసభవారు తరువాత పరిష్కరింతురు-అని గవర్నమెంటువారు ఇంజనీరులకు పనివాండ్రకు తెలియజేసిరి.

బొంబాయి

బొంబాయి వాలంటీరు రైఫిలు సేన.

మేజరు జనరలు కోరింజిగారు తనిఖీ చేయుట. బొంబాయి మార్చి 2:—బొంబాయి వాలంటీరు రైఫిలు సేనను నేటియుదయమున మేజరు జనరలు కోరింజిగారు తనిఖీ చేసిరి. ఈ సందర్భము జరిగిన యుద్ధవ్యాపదేశమునకు పూర్తిగ సైనికులందరు సేనలో చేర్చబడిరి. యుద్ధవ్యాపదేశము దివ్యముగ జరిగినది. ఇటీవల జరిగిన యభివృద్ధికంతయు తమకు తృప్తికరముగ నున్నదని జనరలుగారు తెలియజేసిరి. యుద్ధము ప్రారంభమైన తరువాత, మూడువాలంటీరు సేనలలో సైనికులసంఖ్యయు వృద్ధిచేయబడినది. వీరిలోచాలమందిని రజారంగమునకు పంపుటకై అధికారు లొప్పుకొనినారు. లేనా ఇండియను సేనలకు సంబంధించి రజవ్య ఉద్యోగములియ్యబడినది. కోటలలో పనిచేయు నిమిత్తము బొంబాయి వాలంటీరు ఫిరంగిదళము కొన్ని మాసములనుండి తయారుగ నుండు బడినది. ట్రైటుహార్సు పటాలము శనివారము శిబిరమునకు పోవుచున్నది.

జిడ్డానుండి వచ్చిన యాత్రికులు.

బొంబాయి మార్చి 2:—ఖుదామి వి కాచాసంఘము వారిట్లు తంతివార్త నిచ్చుచున్నారు:—“తైతు” అనుస్తీమరు మీద జిడ్డానుండి 99 మంది ప్రమాణికులవచ్చిరి. దాలో నొకడు చనిపోయెను. దీనినూత్రిము 3000 మంది జిడ్డాలో నిలువయున్నారు. వాతనమును 14157 మంది, యాత్రికులు హిందూదేశము వచ్చియుండిరి. కేపు 30 రూపాయలు.

సామ్రాజ్యశాసనసభ

బొంబాయి మార్చి 2:—గోకేగారి మరణము వలన సామ్రాజ్యశాసనసభలో నొక సభ్యత్వము ఖాళీయైనది. ఈ పదవికి చాలమంది ప్రయత్నించుదురని చెప్పుచున్నారు. ఆసరలిలు ఛిమకోలాల్ సీటల్వాడు, ఆసరలిలు గాడ్కే, జిన్నా, సర్ విఠలదాసుథాకర్, ఆసరలిలు లాలాభాయి శ్యామల దాసు గార్గీపదవికి ప్రయత్నించెదరట.

వర్ణము.

జాంబాయి మార్చి 2:—విన్నరాత్రి బొంబాయి జిల్లాలో పెద్దపక్షి ము కురిసింది. నేను గూడ మేములు దట్టముగనే యున్నవి. ఒక చుక్కచానికి నైగా నుండునని తెలియుచున్నది.

అచార్యవ్యవస్థిక.

దీనిగూర్చి బొంబాయివారుచాల సంతసించిరి. కొత్త పన్నులు విధింపబడ నందులకు చాలాశక్తిగ్రహము నొందిరి. దీనిని గూర్చి ఆశ్చర్యకరముగ శీర్షికకొండ ఇంత సంస్కృతికరముగ వివరింపబడి నందులకు దేశము చాల సంతసించవలసి యుండునని బొంబాయిక్రాంతికలు పత్రిక వ్రాసిరి. యుద్ధములన కలిగిన స్థితిగతులను అధికసభ్యులు చాలననుకూలముగ రాజనీతితో సమర్థించినను విషయమును దేశములందరు నామోదింతురని మైక్సు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

బొంబాయి కార్మిరేషను

50 సంవత్సరముల వర్ధంతిని జరుపుట.

బొంబాయి మార్చి 2:—బొంబాయి కార్మిరేషను సంఘమువారు తమ 50 సంవత్సరముల వర్ధంతిని నేటిరాత్రి జరిపిరి. ఈ సందర్భమున ఒకవంతు చేయబడినది. వెల్లింగుడను ప్రభు, వెల్లింగుడను ప్రభు, విండుకు దయచేసిరి. ఆగాభానుగారు కూడ అతిథులుగ వచ్చియుండిరి. కార్మిరేషనుకు వైర్యముగనున్న సర్ ఫజులుఖాయి ధీమఖాయిగారు సభకార్యక్షేత్రము వహించి, బొంబాయి పురములోని యేబది సంవత్సరముల క్రిందటి స్థితిగతులను, యిప్పటి స్థితిగతులను పోల్చి ముచ్చటించిరి. వెల్లింగుడను ప్రభువును, వెల్లింగుడను ప్రభుని వీ రాకర్షించిన తరువాత తమయవస్థాసముఖ నిట్లు చెప్పిరి:—మొదట కార్మిరేషను స్థాపింపబడి నప్పుడు చేతిలో నొక డబ్బయిన లేను. అట్టి ది మనమిప్పుడు కోటి 25 లక్షల రూపాయలు ఆదాయము వచ్చునీతికి వచ్చితిమి. ఇంతసామ్యాలేక దీనికి కొద్దికొద్దిగ విందియో, పురాభివృద్ధికై వినియోగించితిమి. తమ్మును ఆశీర్వాదించినందుకు వర్ధులుగారు సంతసించి, తాము ముందుతిరిగి బొంబాయికి దయచేయు నప్పటికి బొంబాయిపుర మెంత అందముగ నుండుననియు వర్ధించిరి. తరువాత వీరు తమయవస్థాసముఖ నిట్లు చెప్పిరి:—నేను బొంబాయికి గవర్నరుగ వచ్చినప్పుడు, శృంగారముగ సోపానముల మీద స్త్రీ మరునండి దిగితి. బిల్లిదర్బారుకు చక్రవర్తి గారు హిందూదేశమునకు వచ్చిన భావకాంక్షముగ యిక్కడ, అర్చికట్టబడినది. నేను సీమ వెల్లిపోవునప్పు డీ ఆస్తి నుండ పోవుదునుంచి నేర్పుతో ఒక యుద్ధానవనము చేయబడినది. నేనక్కడ నిలబడి తిన్న గ చూచినచో యెదురుగ వేల్పురావమారుని మూర్ఖతయు లోచనగోచరమగును. నముద్రముకట్టకు వెల్లిసచో నేర్పుటకు పనికివచ్చునలము కనుపించును. కొలాబా, కౌపాతీలయధ్య గుర్రపు స్వారిచేసిచో, దీనికిని క్షీయ్యగోడునకును మధ్య పెద్ద మైదానము దృగ్గోచరమగును. మలబారుకొండ చాటి మరంత ముందుభాగమునకు యీ ప్రదేశమింకను వ్యాపించుచున్నది. ఇక్కడ వార్షికదన్నము మహిమవద్ద ప్రజలు కాపురము చేయుటకు క్రొత్తగయిడ్డను నిర్మించుకొనిరి. ఈ ప్రదేశమున బోవువారి కిది కనుబడుచుండును. లోపు ప్రవృత్త వృక్షములు కమ్మని నెత్తావులు నెదచల్లుచుండును నముద్రముమీద ండిరచ్చు శీతలవనము లిక్కడకు దిక్కుముగ వచ్చుచుండును. అక్కడనుండి, నైయాను మీరుగ యింటికివచ్చునప్పుడు, కింగ్సు నేవర్ల పెద్ద పెద్ద వృక్షములు నేత్రపర్యుగుచుండును. అక్కడనుండి సముద్రమున కెదురుగ నున్న ప్రదేశములో క్రొత్తపరిశ్రమా గారములు కలమావని.

ఇక్కడనివసించుచున్న ప్రజకన్నెయో సమపాతములున్నవి. దగ్గరనే రైలుసరఫరా చేసికొనుటకు పెద్ద పెద్ద గొడములున్నవి. వర్తకము వృద్ధిచునుటచే నొక్కడిదాడులు వృద్ధిచేయబడినవి. పండెముల జరుగునొకస్థల ప్రక్కనుండి వచ్చినచో, నొక్కడక్కంగారుకు చావకనుపించును. నాలుగు ప్రక్కలను ఆతి పరిష్కారమున గోచరమగుచుండును. పురజను లిక్కడకు వచ్చి సుప్రవాయు సంచారము చేయుచుండును. ఇక్కడ నొకములకాసోపాతీలికు క్షయ్యి ఉన్నది. ఇక్కడకు, యూరోపియన్లమీద భారతీయులమీద, సమావేశమగుచుండును. ఇక్కడకు వచ్చినవారికి బాతిభేదము మున్నగువర్ధింపులు పోవును. ఇక్కడనక్కంగ నిశ్రాంతినిపొందవచ్చును. ఆహా యీ ప్రయోగనకార్యము క్షయ్యుకు వెల్లింగుడను ప్రభువుగారు బొంబాయికి గవర్నరుగానుండిన కాలములో కట్టిన చెప్పకొందురు. నేను చెప్పవలసిన దంతయు వర్ధించితిని ఈపురమునందు ముందెన్నియో యేర్పాటులు చేయవచ్చును. ఒకవేళ యిబ్బందు లేని యైన కలిగిన యెడల వానినెల్ల చాటవచ్చును. కాని

వీరివరకు చేసిన పనులన్నీ టిని తలచుకొనినప్పుడు, బొంబాయి హిందుదేశపు నగరములలో కెల్ల ప్రధానస్థానము నాకమించువరకు వీరు పనిచేయుదురను నమ్మకము నాకు కలుగుచున్నది.

కార్మిరేషను సభ్యులవైపు ఉద్వేగము.

కర్నాట మార్చి 2:—బొంబాయి బాంధానియందు క్రొత్తగ ఫారసు సభ్యులకొక సభ్యులవైపు ఉద్వేగము యేర్పాటు చేయుటకు బొంబాయి వారంకరించి యున్నారు. వీరికి నెలకు 21 రూపాయల జీతము ముట్టును.

కలకత్తా

బెడలందును ఆకాశ రామున్న ఉత్తరమునాయుట.

పోలీసువారు బాగ్యక్షేపముట.

కలకత్తా మార్చి 2:—బంగాళీపత్రిక యిట్లు తెలియజేయుచున్నది:—బెల్లియాఫాటులో వర్తకులగు బాబు ను రెండ్రవాడసర్కాగారికి కడచిన శుక్రవారమునా నొక ఆకాశ రామున్న ఉత్తరమువచ్చినది. వీరుచాలాభవీరులు. ఉత్తరముమైపు వేసి, టపాలోనదిపంపబడినది. ఇటీవల దోపిడిజరిగిన ప్రదేశమునకు సమీపముననే వీరియిట్లున్నది. బెల్లియాఫాటులో చంపి చేయబడిన చుహన్నదీయ బండివానిభార్యకు ఆయిదువందల రూపాయలను చెల్లించవలయునను ఉత్తరమును వ్రాసినవారు సురేంద్రబాబుదగ్గరకు వచ్చినపుడు 10 రూపాయ లియ్యవలసినదనియు, నందులో వ్రాచబడి యున్నది. సురేంద్రబాబు వీయుత్తరమును, పోలీసుకమిషనరుకుపంపెను. సురేంద్రబాబు యింటిని కాపుకాయుటకు, సర్. ఎఫ్. ఎల్. హల్డిడేగారు కొందరు యూరోపియను పోలీసు ఉద్యోగులను నియోగించిరి.

క్రికెట్ మొలగు గోళ్లెగారు

కలకత్తా పావులసభ.

కలకత్తా మార్చి 2:—గోపాలకృష్ణ గోళ్లెగారు మరచించినందుకై విచారమును జెల్లడించుటకును వారిటుంబము నెడ సానుభూతిని కనుబరచుటకును, నేడు పురమందిరమున సభజరిగినది. జనులతో కిటకిట లాడుచుండెను. వేరుబాతుల వారందరు సభకుదయచేసిరి. కలకత్తా ప్రాజెక్టు ముఖ్య శాస్త్ర యాధికారియగు సర్ లారున్ను జెంకిన్నుగారును తదితర శాస్త్రమువారు, సభనలంకరించిరి. కార్మిలేల ప్రభుగారు సభకు రాజాలనందునకు తమ విచారమును తెలియజేసిరి. రసనిహారి గోసుగారు సభ క్రాంతిసాధిపత్యమును వహించిరి. బాబు సురేంద్రబాబువాస్తవీ, శాస్త్రము. సర్ గురుదాసు వాస్తవీబాబు మోతీలాలుగోసు, బరదాస్ మహారాజు, ఆర్. డి. మెహతా, మున్నగువారు ముచ్చటించిరి. గోళ్లెగారి గౌరవాధ్యక్ష కాశ్యత మైన స్వరూపిహ్నును నేర్పాటుచేయుట కొకసంఘము నెలకొల్పి బడినది. ప్రజలకు లాభకరముగ నుండునట్టిక యేర్పాటు చేయబడెను.

కలకత్తా యూరోపియను సంఘము

సాంవత్సరికసభ జరుగుట

కలకత్తా మార్చి 2:—నేటిరాత్రి జరిగిన కలకత్తా యూరోపియను సంఘమువారి సాంవత్సరిక సభలో, అధ్యక్షులగు ఎల్. ఇ. పిట్యూగారు ముచ్చటించుచు యుద్ధము గురించి యిట్లు నెలవిచ్చిరి:—యుద్ధముమీదిని సంధిచేసికొనిన తరువాత రెండు విషయములు బాగుగ ఆలోచించవలసి యుండును. కెందటిది—హిందూదేశపుపరిపాలనమందు భారతీయుల కెక్కువ ప్రామాణ్యము కలుగజేయుట, స్వరక్షణమునకై ఆయుధములను ధరించుట కధికారము లిచ్చుట. రెండవది బంగాళములో ఆరాజక కృత్యములు బండిపోట్లు తిరిగి ప్రారంభమగుట వలన, ఈ విషయమునకు చాల ప్రాముఖ్య మియ్యవలయును. ఈరెండువిషయము లధికారులే యోచింపవలయును.

మహామృద్యుని విద్యాలయము.

కలకత్తా మార్చి 2:—కలకత్తా నగరమునందు “మదర్ సా” ఆను మహమ్మదీయ మతమునకు సంబంధించిన కార్యములు నేర్పుదురు. ఈ సాతకాలను యిదివరకున్న యెక్కువ ఉపయోగ కారిగా చేయుటకు గాని కొన్ని మార్పులు చేయవలసినదని వాస్తవీకారగా ఆధిపత్యము క్రింద నొక తనము నాచుట్టిన సంఘమును యేర్పరచి నారు. ఈ విద్యాలయమును మార్చి 20 గా లు గొరత తనము వారు యీక్రిందటి కార్యదశగా చేసిరి:—కలకత్తా నగరమునందలి “మదర్ సా”లో నురువుకొని విద్యార్థులు గొప్పపండితులై మహమ్మదీయ విజ్ఞానమునకు లాభముచేయుటయితేను. ఈ సాతకాల మహమ్మదీయకార్యములను బోధించు సాతకాల

కన్న యెక్కువదేవు ధర్మలగుచున్నది ఇంతయు భయము అయినను బ్రాధానికేకుండ యున్నది. వీరిలో పెద్దదరితుకు ప్యాపనవాడుకూడ గొప్పచదువుకుచదువుటకు ఉత్తరహిందూ స్థానమునందలి. డిసెంబర్ 18 మొదలగు ప్రసిద్ధిజెందినవోట్లకు పోవుచున్నారు. ఉత్తర హిందూస్థానమునకు వెల్లి నేర్పుకొను విద్యకు కలకత్తా మదర్ సాలోనే నేర్పించవలసిన బెంగాలు దొరతనమునకు తీర్మానించి నారు. ఇందుకు గాను, యీసాతకాలలో యిదివరకున్న విద్యావిధానమును మార్చి చేయవలెను.

శత్రువులతో వ్యాపారముచేయుట.

కలకత్తా మార్చి 2:—పోల్లట వీధిని భూషణచంద్ర చందరు ఆను వర్తకుడు శత్రువులతో వ్యాపారము చేసినట్లు మూడు నేరములు మోముడినవి. ప్రతి నేరమునకును దోషికి వీప్ (వెసిడెన్సీ) పేజీస్త్రీలుగాను 5000 రూపాయల జరిమానా వంతున విత్తవిధించిరి. ఇతడు అస్తిగూడేశముతో వర్తకము చేసెను.

బంగాళీయులకులను అరెస్టుచేయుట.

కలకత్తా మార్చి 2:—మొన్న అదివారమునాడు కలకత్తాలో జరిగిన భారీసందర్శనమున అరెస్టు చేసిన 5 గురు 20 గాళీయులకులను నిన్నపోలీసు కమిషనరు యెదుటబెట్టిరి. వీరిని బామినామిద విడుదలచేయవలసినదని వారిస్టేషన్ ఆర్డీలు పెట్టిరి. కమిషనరు ఆంధుకు ఆంగికరించలేదు. యవకులను విచారణకు పంపినారు.

తేయాకుపన్నును వృద్ధిచేయుట.

కలకత్తా మార్చి 2:—నేట్టునునుపత్రిక లండను విలే ఖబుడిట్లు తంతి నిచ్చుచున్నాడు:—త్వరలోనే తేయాకుపన్ను వృద్ధిచేయబడునని, లండనులో చెప్పకొనుచున్నారు. ఈ సందర్భమున ప్రజలకు వేరువేరు అభిప్రాయము లున్నవి కాని, ముఖ్యులగు దళాతీలలోచాలమంది ప్రస్తుతము దీనిమీదపక్షును వృద్ధిచేయుట ఆసంభవమని చెప్పుచున్నారు.

లాహోరు

సిల్లికుట్రకేసు

మద్రాసుల ఉరిశిక్షను ఆపుట
లాహోరు మార్చి 2:—టిల్లికూరపత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—టిల్లికూరనేరములో ఉరిశిక్షజేయబడిన మద్రాసులు తాము ప్రజాశాస్త్రిలకు అప్పీలుచేసి కొందుమనియు అందుచే ఉరిశిక్షకుండ ఆపుదల చేయించ వలసినదనియు, రాజప్రతినిధికి విజ్ఞాపనంపుకొనిరి. రాజప్రతినిధి గారిందులకంగికరించి, ఉరిశిక్షకుండ నిలుపుదల చేసిరి.

మరియొక బొంబాయి కార్మిరేషను.

లాహోరు మార్చి 2:—యిలినుపత్రిక విలేఖకు దొడ్డిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:—లాహియానాలో మరియొక బొంబాయి కార్మిరేషనుచేసిన వారిని గురించి పోలీసువారి ఆమాతీసిరి. వీరిలో కొందరు విద్యార్థులకూడ నున్నారుట.

సార్వభౌమిక శాసనసభ

లాహోరు మార్చి 2:—సార్వభౌమిక శాసనసభలో సభ్యులుగనున్న గౌ. జల్లరుసింగుగారు రాజీనామాయిచ్చి నప్పుడు అపదనికొరకు ఆనదనియి మోగి గారేగాక ఆనరవిల మోక్ష్యంద్రుడుగారును ఎల్లొకరు అతిభానుగారును, కూడ ప్రయత్నించుచుండెను.

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

జమ్ము శుబ్రణమును దర్శనముచేయుట.
లాహోరు మార్చి 2:—ఇక్కడ ఒక పత్రికకు జమ్ము విలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—మార్చి నెలాఖరుకు జమ్ము పట్టణమును రాజప్రతినిధిగారు దర్శింపవచ్చును. వీరిని సన్మానించుటకు తగిన యేర్పాటులు జరుగుచున్నవి.

మిలటరీవిద్యార్థుల సమ్మె.

లాహోరు మార్చి 2:—లాహోరు మెడికలు కాలేజీ విద్యార్థులు సమ్మెకట్టిన సందర్భమున క్రిష్టియోగారు రెండు నోటీసులు వ్రాచిరి:—విద్యార్థులెందుకు సమ్మెకట్టినది కారణములకు తెలుపుచు క్రిష్టియోగారు నీటిలు ఆస్తి (మలినపెట్టె)ను మరలగారికి వ్రాతపూరితములను చాఫలు చేయవలయును. మార్చి 20 వ తేదీబుధవారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు సమ్మెకట్టిన విద్యార్థులు, తిరిగి కళాశాల కి చేరని పక్షమున వారి వారి పేరులు కళాశాలనగడి తొలగించి జేయవలెను.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY).

WAR NEWS.

THE GREAT EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

The New Army.

LONDON, March 1.
Referring to the hour for an irresistible and decisive advance Mr. Asquith said:—Our own Dominions and our great Dependency India have sent us a splendid contribution of men, a large number of whom are already at the front, and very soon the whole of them will be in the fighting line in one of the actual theatres of war. We hear to-day with great gratification that the Princess Patricia's Regiment has been doing, during the last few days, most gallant and efficient work. (Cheers). The territorial divisions are now fully trained and capable of confronting any troops in the world, and the new army, which have lately been under the critical scrutiny of skilled observers, are fast realising all our most sanguine hopes. (Loud cheers.)

Mr. Bonar Law's Speech.

Government Fully Supported.

In the House of Commons, Mr. Bonar Law heartily concurred with Mr. Asquith and affirmed that the Government had the full support of the House and the whole country in the policy it was pursuing. He spoke with admiration of the bombardment of the Dardanelles, and the gallantry in Flanders and France. He emphasised that Britain should show Germany that we intended to use every weapon at our disposal to bring this horrible war to an end.

FRANCE.

"Dacia" Seized.

LONDON, March 2.
A telegram from Brest says the steamer "Dacia" arrived there and was formally seized. The French flag was hoisted. The crew of Americans will be repatriated.

Mr. Asquith's Speech Appreciated.

LONDON, March 2.
PARIS.—The French Press cordially approves of Mr. Asquith's speech, especially of the proposed reprisals. The "Temps" says:—"Germany will invoke in vain the Treaty of Paris and International law. The belligerents who sacked Belgium whose army provided implements for throwing vitriol, who spray the Allies' trenches with burning oil, and whose submarines torpedo merchantmen without warning, have placed themselves outside the law. Besides, what guarantees have we that agreements are not scraps of papers? We possess the means of limiting German resistance, and we shall use them."

Mine Warfare.

How a Position was Destroyed.

LONDON, March 1.
PARIS.—A recent operation at Beaurains south-west of Arras gives a characteristic illustration of mine warfare in fighting on the western front. The artillery engineers and infantry co-operated, and the French losses were insignificant, but the results were important. The object was to wreck the enemy's works in a brickfield at Beaurains and to reconnoitre his system of defence. Sapping brought the French in the first instance to the buildings in the brickfield. Five sappers charged with powerful mines were prepared and then heavy artillery and seventy-five millimetre guns opened fire in order to give the enemy the impression that an attack was contemplated and compel him to man the trenches. Immediately the mines exploded, scouts dashed forward and traversed the entanglements easily through a breach twenty yards wide made by the guns. Not a single rifle was fired at them, the brick field having buried the defenders. The enemy reserves ran up to replace those annihilated, but a few shots drove them back. The Germans have not ventured to repair the breach in the entanglement, and their infantry in the sector have betrayed a certain nervousness ever since.

A Paris Report.

LONDON, March 1.
PARIS.—Last night's communique said:—Rain and snowstorms have impeded operations. We repulsed a strong counter-attack north of Mesnil. In Champagne we maintained our gains and made fresh progress. We captured a blockhouse in Bois-le-Petre near Pont-aux-Francais. We repulsed a strong attack on Sunday night at Sultzere, north-west of Munster.

RUSSIA.

Operations Round Prasnyz.

LONDON, March 2.
A Petrograd communique says:—We concluded on February 28th operations round Prasnyz, defeating not less than two army corps which have been driven back to the frontier.

Operations in East Prussia.

An Official Review.

LONDON, March 2.
PETROGRAD.—An official review of the operations ending in the victory of Prasnyz says:—The Germans, after the Mazurian battle, began, on February 6th, the offensive with the intention of driving in the Russians'

TELEGRAMS.

left wing at Mlava and then delivering a crushing blow on the right wing in the direction of the Vistula. They reached the Plotzk-Racloncz front in the middle of February, but desperate battles on the 16th and 18th arrested their progress in that region. The Germans meanwhile had concentrated great forces between Mlava and Villenburg and began an impetuous advance on the 20th turned round Prasnyz, which was the extreme point-de-appui of the Russian right and, after detaching troops to attack Prasnyz, made the principal effort against the Russians concentrated at Mlava. The Germans, in the day time of the 24th, entered Prasnyz after a sanguinary battle, but the Russians, at six that morning, had inaugurated a decisive offensive on a wide front from Krasnoseltz to Voliaveriowska. Everywhere the Russians pressed the enemy, and the thirty-sixth German reserve division, which was tenaciously holding the passages on the Orzec river suffered a serious defeat in the evening of the 24th. Nevertheless the Germans on the morning of the 25th were found clinging stubbornly to their original idea and the battle at Voliaveriowska proved a desperate conflict, the issue of which was constantly fluctuating. It was only in the evening of the 25th that the Russians definitely threw back the Germans on positions near Prasnyz. Violent battles raged on the 27th. The Russians had already entered Prasnyz in the evening of the 26th, but possession was only assured in the evening of the 27th, when the Germans began a disorderly retreat, seeking an outlet in the direction of Mlava and Khorzele. The Russians, scorning the fatigues of heavy marches, followed by four days incessant fighting pushed vigorously in pursuit, inflicting enormous losses, of which it is impossible to get an estimate, though the prisoners already number ten thousand. Thus the German plan of crushing the Russians at Mlava was disastrously foiled by the Russian counter-broke in the direction of the Narew river.

Expert Criticism.

LAHORE, March 2.
The London correspondent of the "Civil and Military Gazette" cables on 1st March:—The "Times" Military correspondent expresses the opinion that the Germans are employing two million men from Bukovina to the Niemen. It is unlikely that they would attempt a movement on this scale at this season without strong reasons. The correspondent suggests that they felt the necessity of smashing the Russian forces before they become formidable, as they will be in the spring and summer. Two millions, however, do not possess the numerical superiority necessary to a successful invasion of Russia, who, if her armies are led as wisely as hitherto, has nothing to fear beyond back driving which will be of no permanent benefit to Germany.

AMERICA.

Indictments against Hamburg-American Line.

LONDON, March 2.
NEW YORK.—The Federal Grand Jury, which has been investigating violations of customs laws with reference to furnishing supplies to German cruisers in the Atlantic, has returned indictments against the Hamburg-American line and six men connected with the shipments for conspiracy to defraud the American Government by means of false papers.

TURKEY.

The Dardanelles Bombardment.

Operations Delayed by Weather

LONDON, March 1.
It is officially announced that the operations at the Dardanelles have again been delayed by a strong northeasterly gale and rain and mist, which would render long range fire and aeroplanes' observations difficult.

Effect at Constantinople.

ALLAHABAD, March 2.
The "Pioneer's" London correspondent cables:—The "Times" Athens correspondent states that, according to authentic information from Constantinople, the inhabitants of Prince's Islands in the Sea of Marmora have received orders to prepare to leave. Three Imperial trains are ready with steam up at Haider Pasha on the Asiatic side of the Bosphorus. The Turks are placing batteries of artillery in different parts of Stamboul.

The Queen Elizabeth's 15-inch Guns.

In connection with the bombardment of the forts of the Dardanelles the "Queen Elizabeth" has been a great success with her 15 inch guns. The progress made has disconcerted German plans and greatly perturbed Austria. The forcing of the Sea of Marmora may bring the operations of the Turkish Army to a close.

GERMANY.

The German Forces Distribution.

LONDON, March 1.
PARIS.—An official statement, issued with regard to the distribution of the German forces, says:—Altogether there are thirty army corps on the Eastern front in addition to twenty Austrian corps while on the Western front there are forty-seven army corps. The reports of the transfer of several army corps from the Western to the Eastern front to strengthen General Hindenburg's army are inaccurate. Only one has actually been removed, but it has been replaced by new formations bringing up the total to one regiment more than six weeks ago. The Hindenburg reinforcements totalled six army corps of which two were new formations which had not previously been engaged; three had been withdrawn from Poland, and one from the Western front. The German strength on the French front has not varied since December.

TELEGRAMS.

GENERAL NEWS.

GREAT BRITAIN.

Indian Civil Service.

A Statement in the House of Commons.

LONDON, March 1.
In reply to a question in the House of Commons, the Secretary of State for India said that he was not prepared to propose the substitution of selection for a competitive examination for the Indian Civil Service, but had, however, granted a concession in the matter of age of candidates undertaking service with the forces.

CHINA & JAPAN.

China and Japan.

Questions at Issue.

The "Times" Peking correspondent states that at the China-Japanese Conference the Chinese delegates readily agreed to open certain important places in Shantung hereafter to be decided upon as treaty ports. The other three demands in connection with Shantung are postponed. It is hoped that Japan will recognise the desirability of deferring their consideration until the conclusion of the war.

Regarding China's counter proposals, which the Japanese rejected, for the fulfilment of Japan's alleged promise to restore Tsingtau by the removal of troops, the Japanese delegates pressed for the recognition of Japan's special position in South Manchuria and Eastern and Inner Magolia. The Chinese protest that this is an effort on the part of the Japanese to acquire dominance therein and urge that the acceptance of the claims would be equivalent to the closing of these regions to the commerce and industry of other treaty powers.

Short News.

The death is announced of Mr. Frank Bullen Author.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

WAR NEWS

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

The following telegram has been received from the Secretary of State by the Viceroy dated 1st March.

Excellent Progress

was made by the allied fleets in the Dardanelles. Four forts at the entrance were demolished and British and French ships actually steamed four miles into the Straits and are now engaging forts at narrow. Parties also landed to complete the demolition of forts and that they have been able to do this successfully is the most significant fact. Allied fleets having accomplished this much, there is good reason to hope that the task of forcing Dardanelles will be effected successfully. Most important feature in the Admiralty statement was the announcement of the newest super-dreadnought

"Queen Elizabeth"

taking part in the bombardment of the Dardanelles. She is the most powerful battleship existing and only just completed. She carries 15 inch guns throwing shell of enormous explosive power weighing little less than a ton to a distance of 12 miles. Mr. Churchill in the House recently said that the 15 in gun produced all merits of 13.6 in gun on a large scale and that it was the most accurate gun we had at all ranges. "Queen Elizabeth" has four sister ships, all to be completed very shortly. The allies' fleets operating in the Dardanelles appear to consist of 9 British and 4 French battleships. The

Russians are once more

successful on the eastern front, having both stemmed Austro-German offensive and now begun to repel it. A Russian communique says the Germans seem to have passed to defensive along greater part of the whole front in northwest of Poland Russians adopted a vigorous offensive and achieved an important success recapturing Prasnyz.

Germans are Retreating

in some disorder towards the frontier so that their attack on the front of the river Narew is now completely overthrown though on the left bank of the Niemen to the north of Grodno fighting continues and at Osovice Russian fortress guns and German batteries are engaged.

Desperate Austrian Attacks

were driven back in Galicia and the Russians are now advancing. Of the main incidents of the

French Official report

for the past two days the most important is the successful forward movement around Parthen in the Champagne centre of the French line, where 500 yards of German trenches and two works were captured.

UNITED PROVINCES.

The German Blockade.

Submarines Imaginary Successes.

ALLAHABAD, March 2.
In view of the small success achieved by the German blockade, Berlin official messages are crediting submarines with imaginary successes with transports. This has buoyed up public feeling at a time when the failure of the

TELEGRAMS.

blockade is being realised. In fact, the waterways are being so carefully watched that submarines cannot come to the surface for long. Some of them have been badly knocked about. An index of the situation is that the Channel steamers are crossing regularly.

Seizure of the "Dacia".**An Important Fact.**

The fact that the French have captured the "Dacia" is most important, since their law does not recognise the transfer of belligerent owned ships in war time, and the question of the genuineness of the sale does not arise.

The Clyde Engineers' Strike.

The London correspondent of the "Pioneer" cables:—In view of the serious situation with respect to the production of war material caused by the strike of ten thousand Clyde Engineers, the Government has intimated to employers and men that work must be resumed on Monday, after which the dispute will be referred to a Court of Arbitration.

GENERAL NEWS

DELHI.

The Imperial Legislative Council.

DELHI, March 2.

At a meeting of the Imperial Legislative Council this morning His Excellency the Viceroy presided. Sir William Meyer presented the financial statement for 1915-16.

Financial Statement for 1915-16.

Current year's estimates show an Imperial deficit of £2 3/4 million or including provincial account £3 million. Budget for 1915-16 estimates Imperial deficit of £2 3/4 million. No additional taxation is proposed. Funds will be found from the balances £4 1/2 million, borrowing in India £3 millions sterling; borrowing direct or through railways £6 1/2 million, from famine insurance grant a half million. Capital outlay includes eight millions for railways, £11,00,000 irrigation and quarter million grant to now Delhi. Loss of resources due to war amounts to twelve millions in the current year.

Effect of the War.

Reviewing the effect of the War, Sir W. Meyer noted that £8 1/2 millions sterling drafts have been sold and exchange now recovered. Heavy drain on the Savings Bank deposits is estimated at seven millions to the end of March, but fresh withdrawals are now fallen to a relatively small amount. Though India has been much buffeted, her inherent strength has been demonstrated at every turn. The prestige of Government loans and note issue is practically unimpaired.

The budget assumes 12 months war as compared with eight months in the current year. The revenue for 1915-16 is estimated at £272,000 less than the present year, and the expenditure £244,000 less. Railways revenue is put at £26,000 less than the present and customs £377,000 less. Land revenue and opium will improve. Expenditure on military forces and military services will be £582,000 less. The extraordinary outlay on the Expeditionary Forces is recoverable and dealt with outside the budget. India's contribution to the war cost is nearly two millions this year, and four and three quarter millions in 1915-16, being the amount otherwise saved in the pay and maintenance of troops at the front.

3 Millions to be Raised.

Regarding the three millions to be raised in India, the Finance Member stated that this would be raised by public loan, if feasible, but if circumstances in July prove unpropitious, other methods would be used for raising the whole or part, as, for example, increasing borrowing from the gold standard reserve.

Public Debt.

In conclusion, the Finance Member drew attention to the exceedingly satisfactory position regarding the public debt of which £261 million is productive, and only £13 million unproductive. The net undertakings financed by the former in 1913-14 left six millions clear revenue after paying interest charges on agreement debt.

The Finance Member explained that while the Government would not hesitate to impose taxation to meet a deficiency in the revenue which promised more or less to be abiding the case for this step is not considered to have arisen. The deficits are due to temporary and special circumstances, and India's unproductive debt is very small.

Delhi Laws Act Amendment Bill.

Sir Ali Imam introduced the Delhi Laws Act Amendment Bill and explained that the Bill would extend the control of Delhi administration over a number of villages recently incorporated in the Delhi area. He added that the Bill was a formal and non-contentious one.

Foreigners Bill.

Sir Reginald Craddock presented the Select Committee's report on the Foreigners Bill.

The Council adjourned to 8th March.

The Coming Wheat Crops.**Two Conferences to Meet.**

DELHI, March 2.

A Press Communique states:—In order to discuss the arrangements necessary to give effect to the policy of the Government in respect of the coming wheat crop, as indicated in the communique of the 26th February, the Government of India have decided to summon two conferences which will be held on the 4th and 6th instant at the Imperial Secretariat buildings at Delhi.

At the earlier conference representatives of commerce and industry, finance and revenue and agriculture departments will discuss the situation with the official nominees of the Local Governments most closely concerned. The Punjab will be represented by the Hon. Sir M. W. Fenton, Financial Commissioner, the United Provinces by the Hon. Mr. H. R. C. Hailey, Director of Agriculture, and the Central Provinces by the Hon. Mr. W. M. Hailey. The Chief Commissioner of Delhi will also be present.

TELEGRAMS.

At the second conference of the 6th instant official representatives will confer with representatives of Bengal, Bombay and Karachi Chambers of Commerce. The Hon. Mr. Marshall Reid, C. I. E., Chairman of the Bombay Chamber of Commerce and Mr. G. E. Xydis of Messrs Ralli Brothers will represent Bombay and Messrs Vlasto Kenyon Woodward Muller Whitehouse Casey and Pederson will represent Karachi. The Hon. Mr. Clark, Member for Commerce, will preside at both the Conferences.

CALCUTTA.

A Threatening Anonymous Letter.**Police Precautions.**

CALCUTTA, March 2.

The "Bangalee" states that on Friday last Babu Surendra Nath Sircar, a wealthy merchant of Bellaghata residing close to the area recently looted, received a type-written anonymous letter by post commanding Surendra Babu to pay Rs. 500 to the wife of the Mahomedan Chaffeur who was shot dead at Bellaghata and to make arrangements for making over Rs. 10,000 to those connected with the writing of the letter. The letter was forwarded to the Commissioner of Police by Surendra Babu. Sir F. L. Halliday has posted a posse of European police officers to guard the house.

A Memorial Meeting to Late Mr. Gokhale.

CALCUTTA, March 2.

A crowded public meeting was held this afternoon in the Town Hall here to express sorrow at the death of the Hon. Mr. Gopal Krishna Gokhale and sympathy with his bereaved family. All communities were represented and Sir Lawrence Jenkins and other Judges of the High Court were amongst those present. Lord Carmichael expressed regret at the inability to attend. Dr. Rash Behari Ghose presided. Messrs. Surendranath Bannerjee, Norton, Sir Gurudoss Bannerjee, Motilal Ghose, Bhupendra Nath Bose, Maharaja of Burdwan, R. D. Mehta and others took part. A Committee was appointed to raise a permanent memorial of late Mr. Gokhale which is to be of beneficent nature.

Annual Meeting of the European Association.

CALCUTTA, March 2.

Mr. L. Pe Pugh, President, European Association speaking at the annual meeting to-night made a lengthy reference to the war and added that when peace was declared two matters would probably have to receive serious consideration and the first would be the claim by the people of India to greater participation in the administration of the empire and the second claim by the Indians to defend themselves. Greater prominence would be given to the latter question by the regrettable recurrence of an archaic crime and robbery. Both matters he thought could be left to the authorities.

The Calcutta Madrasah.**Revision of the Curriculum.**

CALCUTTA, March 2.

The appointment of a Committee Under Mr. Harely is notified to revise the curriculum of the Calcutta Madrasah to enable it to fulfil, in a higher degree than at present, the purpose of its existence, which is promotion of sound scholarships in the various branches of the Islamic learning. In this connection, a Bengal Government resolution says:—It has also been brought to the notice of the Governor in Council that scholars from Bengal Madrasahs have not made any substantial contribution to the learning and literature of Islam and that though the Calcutta Madrasah is maintained at a far greater expense than any other Madrasah in India, a large number of students from Bengal after passing the highest examination of the Bengal Madrasahs proceed to Deoband and other reputed seats of Islamic learning in Upper India for completion of their studies. His Excellency in Council is desirous of making the Calcutta Madrasah as efficient in every way as any other Madrasah in India. To achieve this end it is essential that the present curriculum of the Calcutta Madrasah should be carefully revised. (Censored).

Bengali Youths Arrested: Bail Refused.

CALCUTTA, March 3.

Five young Bengalis arrested in connection with the Sunday's outrage were placed yesterday before the Commissioner of Police. Applications for their release on bail were moved by their pleaders. The Commissioner refused to grant bail and sent the accused for trial.

The Garden Reach Dacoity.

The case, in which Atul Krisha Ghosh, student of the Presidency College, Saroj Bhushan Das, teacher of the Metropolitan Institution, Biman Chander Ghosh, student of St. Xavier's College, Rajani Kanto Bose, matriculation student, Prokash Bhander Basu, son of a pleader of Baraipur, Bijoy Krishna Ghosh, an employee in the Bengal Mill, Gopal Chander Dutta of Ghosa and Narendra Nath Bhattacharjee of Rajpur were charged with having committed dacoity in a taxicab at Garden Reach, came on for hearing yesterday before the Joint Magistrate of Alipore. When the case was called, it was stated that the accused Saroj Bhushan Das had died of smallpox the previous evening while Narendra Nath Bhattacharjee was laid up with the same disease. At the request of the police the case was adjourned for a fortnight. Gopal Chander Dutt was released on bail of Rs 1000.

Increase of Tea Duty

CALCUTTA, March 2.

"Statesman" London cable says there has been good deal of discussion in Mincing Lane as to the prospect of early increase of the tea duty. There is diversity of opinion on the subject; but majority of leading brokers press the belief that the increase at present is improbable.

TELEGRAMS.

Sentence in the 'Enemy Trading' Case.

CALCUTTA, March 2.

The Chief Presidency Magistrate to-day sentenced Bhusan Chandra Chunder, a merchant of the Pollock Street, to pay fines of rupees five hundred on each of the three charges framed under trading with the enemy proclamation for having traded with Austria in glass beads through the medium of a third person in Austria. (Censored.)

BOMBAY.

Returned Pilgrims from Jeddah.

BOMBAY, March 2.

"Kuddami-i-Kaba" Bombay S. S. "Kaith" brought 93 pilgrims from Jeddah. One pilgrim died in the way. 300 poor pilgrims are staying in Jeddah. Returned pilgrims total upto this day 14,167. Price of the ticket was Rs 30

A New Post in Forest Department

KARACHI, March 3

The Government have recently sanctioned the creation of a new post of Chief Conservator of Forests in the Bombay Presidency on a monthly salary of Rs. 2150.

Bombay Volunteer Rifles.**Inspection by Major-General Corringe.**

BOMBAY, March 2

The inspection by Major-General Corringe, this morning, of the B. V. R. was of a much more exacting nature than usual. Usually this annual inspection is more or less a ceremonial parade, but this year it took place in an outlying district at the week end camp with corps fully mobilised. Elaborate manoeuvres were gone through, and the General expressed his satisfaction with the progress, which had been most marked of late. The strength of all the three Volunteer Corps has been greatly increased since the outbreak of the war, and many of them have been either accepted for active service or have been given commissions in the Indian Army Reserve of Officers, while the Bombay Volunteer Artillery has been for some months fully mobilised for garrison duty. The Light Horse are going into camp on Saturday

The Bombay Corporation Jubilee.

BOMBAY, March 2

The Bombay Corporation to-night celebrated its Jubilee with dinner at which the Governor of Bombay and Lady Willingdon were the principal guests, the Aga Khan being also present. The gathering was presided over by Sir Fazulbhoy Currimbhoy, Chairman of the Corporation, who compared the present conditions in the city with those of fifty years ago. In a speech, he made, proposing healths of Lord and Lady Willingdon, he observed that from the day they were practically bankrupt they had advanced to their present proud position with an income of a crore and a quarter, all of which and a bit more they managed to spend more are less with advantage to the city. The Governor responding to the toast painted the picture of Bombay of future when he revisited it. "I stand up fine flights of steps", he said, "and pass through a noble memorial arch erected to commemorate the Durbar visit of our King Emperor. I look out over well-laid out garden and see directly in front of me a magnificent pile of the Prince of Wales Museum. I walk to the sea front and find fine parade and drive between Colaba and Chowpatty with nothing but maiden between this and Queens Road, owing to submerging or disappearance of railway. On further side of the Malabar Hill I find further extension of this marine drive extending past a new residential area at Worly and Mahim and with almost a sense of regret that I miss accustomed scent at the spot near Lovegrove and only drink in fresh sea breezes. I could take you if I chose still further up the coast and show you the possibilities of further developments but fear the time for my tour and my speech must be limited. But let me take you back home via Sion along the great avenue by the Kinjaway and there towards sea I find new industries sprung, population living in decency and comfort near by and net work of railways and great godowns and extension of docks rendered necessary for the vast increase of traffic. Let me close my tour by coming back by race course and after crossing the level crossing I find myself driving through a great public park finely laid out on the side which has become the great lung of the city and perhaps at one corner I may find a Cosmopolitan Club where Indians and English daily meet for social intercourse and recreation and this I am told is the one useful thing done by a late Governor Lord Willingdon. I have painted my picture and you may, some of you, say to me that I suffer from idealism of a futurist imagination. My answer to you is that all I have shown to you is certainly and clearly practical proposition. The possibilities of the future of this city are immense; for, you have most beautiful setting and surrounding to assist you. Many difficulties may have to be surmounted; but, when I realise the immense work you have done in the past I feel confident that you will press on till your city has become indeed and in truth "Urbs prima" in India (Censored).

It is understood that there will be keen competition for the seat in the Imperial Legislative Council fallen vacant by the demise of Mr. Gokhale. Five names are mentioned in this connection among them being Hon. Chimankul Setalvad, Hon. Mr. Godbole, Mr. Jinnah, Sir Vitaldas Thakarsay and Hon. Mr. Lalubhai Samaldas

BURMA.

Charge against a D. S. P.**Sessions Enquiry.**

RANGOON, March 2

There began to-day a special sessions of the Chief Court before the Chief Judge and Jury. The hearing was commenced of the case, King Emperor's witness John Duveton District Superintendent of Police, Kyaukse, who stands charged with having, on or about 13th June 1914 at Kyaukse, being public servant in the police department,

TELEGRAMS.

accepted from Maung Ba Rs. 1060 as a motive or reward for forbearing to direct the arrest of Maung Ba for having committed the murder of Maung Win and thereby committed offence under section 161 I. P. C. The accused pleaded not guilty. Mr. Eggar outlined the facts of the case which has been already reported. Evidence is proceeding.

A Riot & Trouble in Singapore.

A gentlemen who has just arrived here from Singapore writes to the "Gazette" regarding the recent trouble there. A large part of Europeans were out for a drive at the park between 5 and 6 P. M. on the 5th Feb., when, without warning rifle volleys came on them from various places. G. B. Woolcombe of the Eastern extension Telegraph Co., and his wife were shot dead in their motor car. Volunteers forthwith turned out on hearing the alarm and Europeans (non-volunteers) were made special head constables by the police and sent out to bring women from residential quarters into hotels where they were located. Having heard that 5th Light Infantry were trying to make their way into the town, Volunteers rushed to regimental barracks in motor cars and other vehicles and opened fire at the men who were in various bands. Volunteers, assisted by a detachment from the British gunboat in the harbour R. C. A. prevented the rioters from getting nearer the town. The following day the women who were guarded at the hotels were sent on board the ships. Prompt assistance of the Volunteers, R. G. A., and sailors from the gunboat saved the situation. A large number of rioters were captured and others were however shot with some loss to helpers. Some two hundred rioters laid down arms. Fighting continued for the next two days when they fled into Johore. Thereafter women were allowed to go ashore to hotels and the Government house. It soon became known that German prisoners from the camp whose gates were open had escaped. Some escaped to Dutch Island while others were re-captured. Various forces were looking for scattered bands. There was no expectation of further trouble. Most of the rioters had been captured. No damage was done to property.

Execution Stayed.

LAHORE, March 2.

The "Tribune" understands that the Governor-General in Council has stayed the execution of the sentence of death passed on a number of men in the Delhi conspiracy case, pending admission of their appeal to the Privy Council.

Another Bomb Outrage.

A correspondent writes to "Bulletin" that the police have succeeded in tracing another bomb outrage at Ludhiana and that some students are said to be implicated.

Strike of the Military Students.

In connection with the strike of military students of the Lahore Medical School, the Principal issued two notices one asking them to submit through him written statements to the Inspector General of Civil Hospitals giving reasons for what they have gone on strike and another informing that the names of those who do not return to classes before 12 noon on Wednesday the 3rd March will be struck off the school rolls.

PUNJAB.

Famine Relief Funds.

Government Contributions.

The report of an important meeting of the Provincial Committee of the Punjab Imperial Indian Relief Fund held on Saturday is published to-day. In addition to the announcement that the Government of India had decided on a general stoppage of all wheat exports, except under certain restrictions, the President made two further communications of interest to the general public of which the first referred to a letter to him from the Lieutenant-Governor indicating full appreciation by the Government of the grave situation involved in the recent rapid rise in the prices of food grains to assist the Relief Committee who have arranged to put a lakh of rupees at the disposal of larger Municipalities and Cantonment committees to help them to open or maintain cheap grain shops and to enable the Relief Committee to supplement their work. His Honour informs that his Government will put at their disposal one lakh of rupees to be distributed as grants-in-aid. Further communication was to the effect that in the event of the Punjab Provincial Committee attempting to extend the system of grants to Municipalities in aid of cheap grain shop operations, the general committee at Delhi are prepared to make an allotment of two lakhs. The general idea of the Provincial Committee is that all classes of deserving poor in the town should be able to buy their necessary food grains at a price not higher than 9 or 10 seers per rupee in the case of wheat.

UNITED PROVINCES.

Tour of Sir James Meston.

ALLAHABAD, March 2.

Sir James Meston left Lucknow on Sunday night for Deoband where he spent Monday morning. His Honour on Monday afternoon went on to Bulandshahr where he will stay for a couple of days.

A Sensational Cheating Case.

ALLAHABAD, March 2.

The case, in which three persons Sheikh Allahabux a big contractor in the Alwar State, Bassidar, an employee in the Loco Department of B. E. and C. I. Railway and Babu Maharaj Swahujat, a Tahsildar of Ajmer, were being tried by the Assistant Commissioner of Ajmer at the instance of Mrs. Taylor, widow of a Guard on the Railway for cheating her in respect of Rs. 3700, has just concluded. She alleged that she wanted to build a house and for that purpose paid a sum of money to the accused and asked for a receipt which was not given nor the money returned. The accused pleaded not guilty. Among the defence witnesses was Mr. Holme I. C. S., the commissioner of Ajmer. The judgment has been reserved.

TELEGRAMS.

Short News.

A correspondent from Jammu writes to a local contemporary that the Viceroy is expected to pay a visit to Jammu towards the end of March and that preparations for His Excellency's reception are being made.

Names of the Hon. Harichand, and Nawab Zulficar Ali Khan are mentioned in addition to that of the Hon. Shafi as candidates for a seat in the Supreme Council which becomes vacant on Hon. Daljit Singh's resignation.

The Second General Memorandum on the area under wheat in India on the 1st March will be issued shortly and will be of interest as showing the extent of which late sowings were made.

STOP PRESS TELEGRAMS.

Germans Pursued & Taken Prisoners.

LONDON, March 2.

PETROGRAD.—Communique says.—Russians on Sunday Morning began pursuit of the Germans, defeated at Prasnyz. Ten thousand prisoners have already been taken besides rich booty. The Germans in the sectors adjacent to Prasnyz are retiring in consequence of the Russian victory. Their attitude is now passive. The only activity is the bombardment of the fortress of Osowice in which a forty-two centimetre howitzer is participating, but without success. Russian concrete is very solid. The Austrians in Carpathians have suffered enormous losses in an unsuccessful attack in the massed formation near Lupkow.

An American Note.

WASHINGTON.—The United States are sending a note to Great Britain and France asking what means will be taken to carry out the policy of intercepting supplies to and from Germany. President Wilson informed the callers that the Anglo-French note outlined the policy in general terms but did not define the means of carrying it into effect.

Field Marshal's Bulletin.

A Bulletin from Field Marshal French says:—German activity in the region of Ypres has been checked. Patrols for the last three nights have been active and discovered the enemy who did not venture to leave their trenches. Germans yesterday attacked, after heavily bombarding a portion of our lines. They were successfully repulsed. Princess Patricia's infantry captured a trench with great dash, killing or driving out, the Germans. Our losses were trifling. We have steadily gained ground near La Basses and obtained a complete mastery over the enemy's snipers, in consequence of which, our casualties have been greatly reduced. Our artillery has increased its ascendancy over the German batteries.

Another Paris Communique.

PARIS.—Communique says.—The Germans attacked southeastward of Sainteloi; but were repulsed by the British. The enemy again bombarded Rheims with fifty shells. Our progress between Perthes and Beau Sejour has been continual the whole day long despite storm, notably northwestward of Perthes. We hold northeastward of Mesnil and northward of Beau Sejour, the chief points along our attacking front. It is confirmed that the elements of guard who delivered counter-attack on Sunday night sustained very heavy losses. We progressed and held the ground captured in the region of Vanquois despite two counter-attacks. We made some prisoners, we captured trenches and gained three hundred metres of ground at La Chapelotte.

(UN-CORRECTED.)

LONDON, March 2.

PETROGRAD.—The Communique says: We continued offensive on the Nimen Vistula front. Our troops are progressing successfully the northwest of Grodno the enemy resisting stubbornly fell back beyond the line Mankowce Ratowce Rakowce the enemy continues to bombard Osowices with heavy guns. Our troops are developing offensive between rivers Pissa and Rozoga. The Germans in the region of Prasnyz pressed by us are retiring precipitately on Janow and Malawa. We have also made successful offensive southward of Rodzanowo Austrians delivered a vigorous attack with masses of artillery between the rivers Ondewa and San. The attack was without result.

Austrian infantry, concentrated in Massed columns, attacked at dawn and suffered enormous losses. Extraordinarily stubborn and furious battle raged throughout the day in the centre at Rabba and Radzeioff. The enemy's desperate attacks often ended in bayonet fighting and the enemy's losses were excessively great. All slopes of mountains and ravines were strewn with Austrian dead. Many enemy units were annihilated to the last man.

LONDON, March 3.

PARIS.—Last night's communique said.—Between sea and Aisne artillery engagements have taken place to our advantage. The enemy on the whole [front from Rheims sector delivered attacks in the morning. They were easily repulsed. Our progress between Souain and Beau Sejour has continued. The gained footing in the fortified woods and advanced beyond the ridge summit of which we recently attained. All our yesterday's gains in Argonne in the region of Vangosis to have been maintained. German night attack in Bois-Le-Prete near Pontamousson failed.

Wheat Crop.

ALLAHABAD, March 3.

With the reaping of good wheat crop in the southern part of the Central Provinces prices have dropped locally and reports show similar drops have occurred at Amritsar and Lahore. Harvesting in the Central Provinces' crops together with Government pronouncement regarding prohibition of private exports is the combination of circumstances at present directly affecting the markets of Upper India.

Rain in Bombay.

BOMBAY, March 3

Heavy rain fell in the Bombay district last night, over an inch being registered, and to day the skies are still threatening.

TELEGRAMS.

Opinions on the Budget

BOMBAY, March 3

Budget has been received here with satisfaction and not a little surprise that no new taxation is contemplated. The "Bombay Chronicle" writing about what it calls the "surprise budget" says the "Country has reason to be highly gratified with very satisfactory statement".

The "Times of India" thinks that the vast preponderance of opinion in the country will entirely approve the resolute and statesmanlike course which the Finance Member has adopted in meeting the situation created by war.

భోర్లు నెయింట్ జారి గెజెట్

గుంటూరు జిల్లా వైద్యాధికారి.—మేజర్ దివాన్ గణ

పతిరాము, బి. ఎస్. ఎస్. గారు, సాంగ్రామి కోటోగము నుండి మరలివచ్చినప్పుడు ప్రవేశించునట్లు, గుంటూరు జిల్లా మెడికల్ అండు స్పాల్మటరీ ఆఫీసు గా నియమింపబడినారు.

స్వదేశ క్రయ ప్రస వివాహాధిరక్షాకారము.—గుంటూరు జిల్లా గుంటూరు తాలూకా చివకోటకు పాకు వాస్తవ్యులగు, బోరుగడ్డతనండు గారికి, స్వదేశ క్రైస్తవ వివాహములకు సంబంధించిన సర్టిఫికేట్ నిచ్చుట కధికారిమయ్యబడినది.

గౌ. న్యాయమూర్తి డబ్లియూ. ఎల్. ఎస్. ఎస్. ఎస్. గారు.—ఎండకాలపు సెలవులతో కలుపుకొనునట్లు వీరికొక సెల ప్రవేశింపబడినది.

పోలీసు బదలాయింపులు.—బల్లెజిల్లా హోస్పేటలో పోలీసు సబ్ డివిజన్ నూపరింపబడినట్లు ఆర్. ఎస్.

మిల్లనుగారు ఆంధ్రప్రదేశ్ జిల్లా మెన్ కోర్టుకు బదలాయింపబడినారు. బల్లెజిల్లా పోలీసు నూపరింపబడినట్లు మెన్ కోర్టు లసిస్ట్రేటు ఎల్. ఇ. సాండ్స్ గారు వై హోస్పేట యస్

ప్రెంటు నూపరింపబడినట్లు గా నియమింపబడినారు. మొదటి తరగతి పోలీస్ స్టేషన్ ఎ. సుబ్బారెడ్డిగారు నాలవతరగతి పోలీసు డిప్యూటీ నూపరింపబడినట్లు గా పనిచేయును కర్నూలు జిల్లా నంద్యాలచార్జిలో నుండుటకు నియమింపబడినారు

కొండరు రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేటుల కధికారికారము—అనంతపురము జిల్లా యందలి హోనూరు రామస్వామయ్య గారును, రొడ్డు అరణాచలరావు గారును, చియ్యేడు రామ

శేంధ్రాచార్యులుగారును, ఇ. ఎస్. శ్రీనివాసయ్య గారును. అనంతపురము జేకాము గుండురావు గారును, కడప జిల్లా యందలి సత్తూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్య గారును, చెక్కానరసింహులు సెట్టి గారును, భేగూరు శ్రీనివాసరావుగారును, జవ్వాటి కోదండరాజు సెట్టి గారును, సయ్యద్ అక్బరు సాహెబుగారును, పి. శేంకటస్వామి మొదలియ్యగారును, 562వ

నెక్స్టుకింద మొట్టమొదటసారి నేరముచేయు ముర్దులను విచారించి శిక్షింపవచ్చును.

మేజిస్ట్రేటుల యధికారికారములు.—విశాఖపట్టణము జిల్లా కోర్టులో డిప్యూటీ తహసీల్దార్ అండు సప్లెజిస్ట్రేటు భేరియండేశ్వర స్వామి నాయుడుగారు కొన్ని నిబంధనలకు లోబడి రెండవతరగతి మేజిస్ట్రేటుగా నియోగింపబడినారు.

గంజాముజిల్లా తాడల డిప్యూటీ తహసీల్దార్ సప్లెజిస్ట్రేటు గారు మూడవ తరగతి మేజిస్ట్రేటుగా నియోగింపబడినారు

కాసన నిర్వాహసభ—ఈసెల 18 వ తేది శనివారము పూర్వాయాము 11 గంటలకు కోటలో సభా భవనమున సభ సమావేశమగును.

మదరాసు కార్పొరేషను.—పొర్రసారధి నాయుడు, గారు కమిషనరుగా నెన్నుకొనబడినారు. భాస్కరమూర్తి, మహమ్మద్ అబ్దుల్ కుద్దుస్ పాచా సాహెబు బహదూరు గారిని బోర్డుమెంబరు తమ ప్రతినిధియగు కమిషనరుగా నియమించినారు.

కృష్ణాజిల్లా బోర్డు.—అద్దంకి మహ్మదరావు పంతులు గారు మరల మొదటగా నియమింపబడినారు.

బల్లెజిల్లా మ్యునిసిపాలిటీ.—డాక్టర్ జే. జే. శ్రీనివాసగారిని మ్యునిసిపాలిటీ డాక్టరుగా, సార్జనులు డబ్లియూ. ఎచ్. మల్వ్యులుగారును కవున్జిలరుగా నియమింపబడినారు. కంది రఘునాథరావు గారు కవున్జిలరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

ఏలూరు మ్యునిసిపాలిటీ.—మహ్మద సీరాస్వామినాయుడుగారు కవున్జిలరుగా నియమింపబడినారు.

కడప మ్యునిసిపాలిటీ.—ఎస్. ఎస్. రంగస్వామయ్య గారు, బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. గారు కవున్జిలరుగా నెన్నుకొనబడినారు.

శ్రీకాకుళము తాలూకాబోర్డు.—మారవబాదా వాస్తవ్యులు బి. తిలకి నాయుడుగారు మొదటగా నెన్నుకొనబడినారు.

అనంతపురముజిల్లా బోర్డు.—ధర్మవరము తాలూకా బోర్డువారు కదిరి తహసీల్దార్ ఇ. ఎస్. శేంకటమొర్రు నాయుడుగారిని జిల్లాబోర్డు మొదటగా నెన్నుకొనినారు.

హిందూదేశపు ఆయవ్యయములు

1915-16 సంవత్సరమునకు మదింపువేయుట.

డిల్లీ మార్చి 2:— నేడు సామ్రాజ్య శాసనసభలో, 1915-16 వ సంవత్సరమునకు హిందూదేశపు ఆయవ్యయపుత్ర కను కోశాంగమంత్రియగు సర్ విల్లియము మేయరు గారు సమర్పించుచు, ఘోషమువలన కలిగిన లాభనష్టములనుగురించి ఇట్లు తెలియజేసిరి:— ఇండియా ఆఫీసుఖర్చులు మున్నగువానికి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రతిసంవత్సరము కొంతసొమ్ము పంపుచుండును. ఈ సొమ్మునై ఇండియా ప్రభుత్వమువారు హండిలను విక్రయించెదరు. ఇక్కడ హండిలను, కొడుక్కొనిన వారు ఇంగ్లండులో హిందూదేశపు మంత్రిగానకి సొమ్మున చెల్లించెదరు. 87 లక్షల 50 వేల పౌనులకు హండిల విక్రయించెదవని. ఇక్కడ రూపాయల ధరలోను ఇంగ్లండులో పౌనుల ధరలోను వ్యత్యాసముండును. ఈ వ్యత్యాస మిప్పుడు యథాప్రకారము కంటే ఎక్కువ గలదు. నేటింగ్లండులలో సొమ్ముదామకొనిన వారు యుద్ధము జరుగుచుండుటవలన చాలభాగము తిరిగి తీసివేసికొనుచున్నారు. మార్చి ఆఖరుకు యాసొమ్ము 70 లక్షలకంటే మించదని మదింపువేయబడినది. కాని పూర్వము తీసికొనిన సొమ్ముతో పోల్చితినచో యిప్పుడు చాల తక్కువగ సొమ్ము పుచ్చుకొనబడుచున్నది. హిందూదేశములో నెన్నియో చిక్కులు కలుగుచున్నను, ప్రతినియమనంగును హిందూదేశముయొక్క సామర్థ్యము బహుపకుమన్నది. దొరతనమువారికి ఆపవేశముగ పుట్టుచున్నది. కరెన్సీనోట్లు ధారాళముగ చెలాయుచున్నవి.

డెలివరసంవత్సరములో 8 మాసములు యుద్ధముజరుగుచున్నది. ప్రజాసేవకొనగానే సంవత్సరము 12 మాసములు జరుగును. అది నాకేసికొనబడినది. భూమికిస్తు 1915-16 సంవత్సరములో ప్రస్తుతపు సంవత్సరము కంటే 272000 పౌనులు తక్కువ వచ్చునని మదింపువేయబడినది. ఖర్చులు 244000 పౌనులు తక్కువ. ఈ సంవత్సరముకంటే రైలువేలముల ఆదాయము 280000 పౌనులు తక్కువను, సుంకమువలన 877000 పౌనులు తక్కువగను వచ్చునని అంచనావేయబడినది. భూమికిస్తు, నల్లమందు ఆదాయము లన్నియును, వైశ్యఖర్చులు 582000 పౌనులు తక్కువ. ఇంగ్లండును వెళ్లి నైటిటలకు ఖర్చుపెట్టుచున్న సొమ్ము తిరిగి వచ్చును. అందుచే దానికి సంబంధించిన ఆ వ్యయముల తగ్గి లిందులో చేర్చబడతదు. హిందూదేశ నుండి రణనియమనకు నైటిటలను పంపుటచే వారికగుభర్తులు మును ముడరావచ్చును. అందుచే యుద్ధపు ఖర్చులకుగాని యీ సంవత్సరము 20 లక్షల పౌనులియ్యబడినది. మరియు 1915-16 సంవత్సరమునకు 47 లక్షల 50 వేలియ్యబడును.

హిందూదేశములో, 30 లక్షల పౌనులు అప్పటికికొనబడును. వీలయినయెడల నీ సొమ్ము ప్రజలవద్దనుండి అప్పుగా తీసికొనబడును. ఒకవేళ జాలయ వెలలో స్థితిగతు లనుకూలముగ లేకపోయిన యెడల గోల్డు స్టాండ్డు రిజర్వులోనుండి అప్పు పుచ్చుకొనబడుటయే కాక అట్టి మరియొక పద్ధతికూడ యవలంబింపబడును.

దేశమునును సంబంధించిన స్థితిగతులు తృప్తికరముగ నున్నవి. 261 కోట్ల రూపాయలు అప్పుచేసి రైలువేలు మున్నగు పనులు చేయబడినవి కదా! దీనివలన, 1913-14 లో అసలు సొమ్ముమీద వడ్డీ ఖర్చులు పోగా; 60 లక్షల రూపాయలు మిగిలినవి. కోట్ల, 20లక్షల రూపాయల ఋణము వలన మాత్రమేమియు ప్రతిఫలము కచ్చుటలేదు.

ఒకవేళ ఆదాయము తగ్గినచో దొరతనమువారు పన్నులను విధించెదరు. కాని ప్రస్తుతముట్టి యవసరముకలిగియున్నట్లు కనుపడదు. కొన్ని కొన్ని ప్రత్యేకపు సందర్భములు తాత్కాలికముగ కలుగుట వలన కొంచెము ఆదాయము తగ్గినది. ప్రతిఫలము రానిఅప్పు హిందూదేశమునకు స్వల్పముగనేయున్నది.

డిల్లీఆఫీసు సవరణవిల్లును అతిఇమాము గారు ప్రవేశ పెట్టిరి. ఇటీవల సంయుక్తరాష్ట్రములకింద నుండి కొన్ని గ్రామముల డిల్లీపరగణాలో చేర్చబడినవి. ఈ విల్లువలన డిల్లీఆఫీసు కార్యక్రమములకు సంబంధించి వ్యవహారము చూచుట కధికారము కలుగును.

విదేశీయులకు సంబంధించిన విల్లునుగురించి ప్రత్యేకపు కమిటీవారు తెలిపిన విషయము సర్ రిజిస్ట్రార్ జనరలు గారు సభ్యులకు వివరించెరి.

తిరువాత సభ నిలువదలచేయబడినది. తిరిగి మార్చి 8న డెలివరసభ సమావేశమగును.

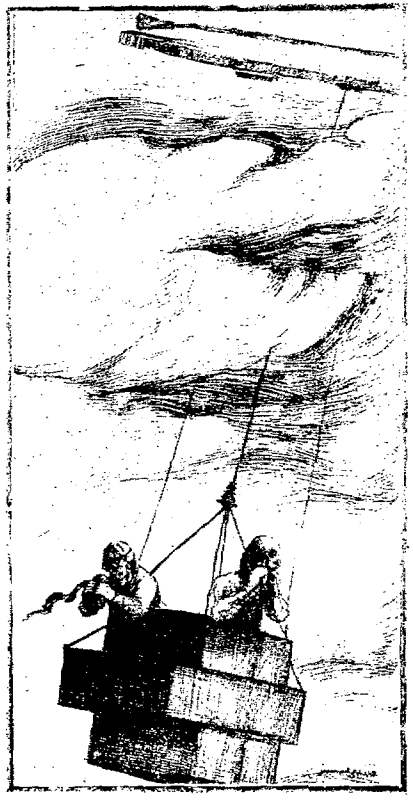
కొత్త గోదామలు.

రెండుసభలు.

డిల్లీ మార్చి 2:— దొరతనమువారు యీ క్రిందివిషయమును ప్రకటించిరి:— ఫిబ్రవరి 26 వ తారీఖున ఇండియా దొరతనమువారు గోదామల యెగుమతిని గురించి ప్రకటించిన ఉత్తరువు ననుసరించి కొత్త గోదామల విషయమును ఆలోచించుటకు రెండు సభలను చేయదలచితిమి. ఒకసభ యీ నెల 4వ తారీఖునను, రెండవది 6 వ తారీఖునను డిల్లీ నగరమునందలి ఇంపీరియల్ నెక్రటరీయేటు భవనములో జరుగును.

మొదటిసభకు వర్తకుల ప్రతినిధులు, పరిశ్రమల ప్రతినిధులు, కోశాధికారుల ప్రతినిధులు, రివిన్యూ ప్రతినిధులు, కృషిసాయప్రతినిధులు వత్తురు. గోదామల పండు రాజధానుల గవర్నమెంటు ప్రతినిధులకూడ వత్తురు. పంజాబు గవర్నమెంటు పక్షమున ఆనరబిల్ సర్ ఫెంటన్ గారు, సంయుక్త రాష్ట్రముల పక్షమున ఆనరబిల్ గౌయలి గారు, వత్తురు. డిల్లీ చీఫ్ కమిషనరు గారుకూడ వత్తురు.

రెండవసభలో దొరతనమువారి ప్రతినిధులు బెంగాలు, బొంబాయి, కరాచీ యూరోపియన్ వర్తకసంఘముల ప్రతినిధులతో ఆలోచింతురు. బొంబాయినుండి వర్తకసంఘము చేత్తో నగు ఆనరబుల్ మార్షల్ రీడ్ గారు, రాత్రిబ్రదర్సు కంపెనీ యేజెంటు జే.డి.ఎస్. గారువత్తురు. కరాచీనుండి వ్లాట్టెన్ యన్, ఉడ్ వాల్టెరుల్, వైటుకాను గానీ, వెడర్ సన్ ఆనవారు వత్తురు. ఈ రెండుసభలకు గవర్నమెంటువారి కోశాధికారులు ఆనరబుల్ కమిషనరులు ఆధిపత్యము వహింతురు.

వైట్లెవరసంబడి హిందువులయిటు.

అలహాబాదు

గోదామల పంట

అలహాబాదు మార్చి 2:— గోదామలపంటకు సంబంధించిన వ్యవహారములను యోచించుటకు, ఈవారము డిల్లీలోసభ జరుగును. హిందూదేశములో ఎంతభూమియందు గోదామల వైరు చేయబడినది. త్వరలోనే లెక్కలు తెలుపుదును. ఎన్ని యెకరములలో నిజీవల గోదామలు చల్లబడినది దీనివలన తెలియ గలదు.

అలహాబాదు మార్చి 2:— మధ్యపరగణాలోని దక్షిణభాగమునందలి గోదామలపంటవారుగా పండినది. అచటచేల కోతలారంభము కాగానే ధరలు తగ్గినవి. అప్పుత సరమునను లాభోదయనుగూడ నటులే ధరలు తగ్గినవి తెలియచున్నది. దొరతనమువారు ఎగుమతులను నిషేధించుట చేలకోతల తిరువచ్చుటయునుగూడ నొక్కసారియే తలపించుటవలన ఉత్తర హిందూస్థానమునందలి విభిన్నల స్థితిలో మార్పుకలుగుట కనకాశము కలిగినది.

సర్వేమున్సు మున్షుంగారి వ్యవసాయము.

అలహాబాదు మార్చి 2:— సర్వేమున్సు మున్షుంగారు అదివారము లక్నోనుండి, డోబువాలుకు వెళ్లి. సోమవారము ఉదయము అక్కడనుండి. తిరువాత విభాగవ్యయములకు మారుకు బిల్లిరి, వీరకొండ రెండుదినములుండును.

విలంతువును మోసముచేయుట.

కేసువిచారణము ముగియుట.

అలహాబాదు మార్చి 2:— అలహాబాదు సంస్థానములో పెద్ద కలట్రాక్టరుగ, పేరు అబ్దుల్ హక్ ఆనుకడును, వస్నీదారను బి. బి. సి. వి. రైలువేగ కోఆఫీసు ఉద్యోగియు, అత్యురు తహసీలుదారు బాబు మహారాజు, స్వామీబా అనునతడును, టైలరు అను రైలువే గార్డు యొక్క భార్యను 8700 రూపాయల సందర్భములో మోసముచేసిరట ఈ కేసు అత్యురు అసిస్టాంటు కమిషనరుగారి వలన విచారింపబడినది. కేసు విచారణయంతయు ముగిసిపోయినది. ఈ తిరువు ఒకయిల్లుకట్టుకొన దలచి ముద్దాయిలకు, కొంతసొమ్ము చెల్లించినదట. ఈ మేకు ముద్దాయిలు సొమ్మును తిరిగి యియ్యలేదు. సరికదా. సొమ్ము ముట్టినట్లు రసీదుకూడ నియ్యలేదు. ముద్దాయిలు తాము నేరముచేయలేదని చెప్పకొనిరి. ముద్దాయిల పక్షమున, అత్యురు కమిషనరుగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. తిరువు ముందు చెప్పబడును.

బర్మా

సింగపూరు గండ్రగోళము

రంగూన్ మార్చి 2:— సింగపూరునుండి యిప్పుడే రంగూనువచ్చిన ఒకరు ఇటీవల సింగపూరులో జరిగిన గండ్రగోళమును గురించి “గజెట్”కు ఇట్లు వ్రాసిరి:— ఫిబ్రవరి 15 వ తారీఖు సాయంకాలము 5, 6 గంటలమధ్య సింగపూరులోని యూరోపియన్లు ఉద్యానవనమునకు వెళ్లిరి ఈ సమయమున అనేక ప్రదేశములనుండి హాట్రుగ కుపాకిగుండ్లు వచ్చి పడినవి. ఈ సర్కిల్ టెల్లిగ్రాఫ్ కంపెనీ ఉద్యోగియగు జి. బి. ఊల్ కూంబుకు, ఆయన భాగ్యుడు గుండ్లదెబ్బలు తగిలి కూర్చున్నా. మోటారు బండిలో నే చని పోయిరి ఈ గండ్రగోళమును విని వెంటనే వాలంటీరుఫలాలము పరుగెత్తుకొనవచ్చినది. యూరోపియన్లందరు స్పెషల్ కాన్స్టేబిల్స్ గుమరి. యూరోపియన్ స్త్రీలను బంధించి పోలీసు ఫోటీయన్ను హోటలునందట తీసికొని రావలసినదని స్పెషల్ కాన్స్టేబిల్స్ కు ఉత్తరువైనది. 5 వ గ్రేటు ఇన్ ఫెంట్రి నీన డట్రు వై.కె.టకు ప్రయత్నించుచున్నది తెలిసి వాలంటీరుఫలాలము మిలిటరీ బాంకాయలవద్దకు మోటారు బండ్లమీదను, గుడ్డపు బండ్లమీదను పరుగెత్తి అనేకగుంపులుగ వచ్చుచున్న ఇన్ ఫెంట్రిమీద కుపాకులను కాల్చి. వాలంటీరు, రేవులోనున్న బ్రిటీషుయుద్ధనావలోని నావికులు సాహాయ్యముచేసిరి. వీరందరు కలసి తిరుగబాటు సేనను డట్రుమును సమీపించువంతేసిరి. హోటలులో భద్రపరచిన స్త్రీలను మరువాడు వాకలో మెట్టించిరి. వాలంటీరు యుద్ధనావలోనివారు తక్షణము సాహాయ్యముచేయుట వలన గండ్రగోళము ఆగినది. తిరుగబాటుచేసినవారిలో కొందరు చిక్కిరి. కొందరు కుపాక దెబ్బలకు చని పోయిరి. గండ్రగోళమును అణచినవారిలోకూడ కొందరు చనిపోయిరి. తిరుగబాటు సేనలో 200 మంది ఆయుధములనుబట్టి లాభపడిరి. తిరువాత రెండు రోజులు పోరాటము జరిగినది. ఆఖరుకు తిరుగబాటువారు జోహోరుకు పారిపోయిరి. అంతట నావలపై యెక్కించిన యూరోపియన్ స్త్రీలను హోటలులోనికి, గవర్నమెంటు హాసులోనికిని పోనిచ్చిరి. ఇక్కడనున్న జర్మనుభద్రులు తప్పించుకొని డచ్చిదీనికి పారిపోయినట్లును, పోగామిగిలినవారు చిక్కినట్లును తిరువాత తెలిసినది.

వెల్లెచెడరై పారిపోయిన గుంపులకొరకు వెతకుచున్నారు. తిరిగి గండ్రగోళము జరుగునట్లుతోచదు. తిరుగబాటువారిలో చాలమంది చిక్కినారు. అట్టికే నష్టమేమియు కలుగలేదు.

రంగూను పోలీసు ఉద్యోగులు.

రంగూను మార్చి 2:— నేనుచీఫ్ కోర్టులో కొందరు జ్యూరులతో నొకప్రత్యేకపు సెషన్సు ప్రారంభమైనది. మార్చుకునే పోలీసు డిస్ట్రిక్టు సుపరింటెండెంటు చీఫ్ టుటను. వెల్లెచెడరై అను సర్కిలు ఇనస్పెక్టరు, ఎన్.సి. యను సబిన్స్పెక్టరు వీరు ముగ్గురు జూన్ 18 కేసి ఆస్సాంతియముకు హంగ్-చి-అనునాని నుండినేమిరూపాయలంచువు పుచ్చుకొనినట్లువిచారింపబడుచున్నారు. మాంగుబీ అనునతడు మాంగువిన అనునతనిని నాత్యే చేసినట్లును, లంచమిచ్చినయెడల కేసులేవందచేయదమమము వీరు తెలిసింది డబ్బులొగిరట. ఇందుకును ముద్దాయిలు డ్రాస్టుతి 161న కక్ష నుక్రింద నేరముచేసినటు గుడున్నది. ముద్దాయిలు నేరముచేయనట్లు చెప్పకొనిరి. ఇక్కరగాను కేసులోని సంగతులను చెప్పిరి. కేసులో సాక్ష్యముపుచ్చుకొనబడుచున్నది.

కాలనీతి

హిందూ దేశపు కూలీలలో ఆత్మహత్య.

ప్రీతిగాడ్, గయానా, జమైకాఫీజ్, లంకలకు హిందూ కూలీలు పోవు కూలీల స్థితిగతులు విచారించుటకై మెక్లెన్ బాగూను, చీమకొలూబాగారును ఇండియా గవర్నమెంటు వారిని నియమింపబడిరి. వీరు ప్రాసిన రిపోర్టునుండి యీ సంగతులు వెల్లడియబడినవి.

ప్రీతిగాడ్లో మరతు ప్రకారము పనిచేయుటకు నున్న పోలీసు కూలీలలో చనిపోయిన వారిసంఖ్య తెలియజేయుట లేదు. ఆత్మహత్య విషయమై కూలీల సంరక్షకాధికారికి సమాచారము ఏమియు తెలియలేదు. ఆయినప్పటికి రిజిస్ట్రార్ జనరలు గారు మరణపు లెక్కలను ముద్దించి కడచినపదియేండ్లలో మనదేశములెందుల చనిపోయినదియు తెలియజేసియున్నాడు. కడచిన పదిసంవత్సరములలోను నిచ్చట 1,06,000 మరయిందే. వీరిలో 10,700 మంది మరతు ప్రకారము పనిచేయువలసినవారు. పదిలక్షల జనలలో 134 ఆత్మహత్యలను మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో 400 ఉన్నవి.

బ్రిటిష్ గయానా.

ఈ దేశమున మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో 20 వలస పది సం॥లలోను 12 మంది ఆత్మహత్య చేసికొనిరి. ఇందు న్యాయ గృహసంబంధము కలహమువలన నాత్మహత్య గావించుకొనిరి. ఇరువురు ముండల పోట్లాటవలన జచ్చిరి. మిగిలిన వారు స్వోగములు కుదురక కొందఱును, తమలో తాము కలహించి కొందఱును మృత్యువుపాలైరి. మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో చచ్చట 9,000 మొదలు 15,000 వఱకు ఉండెడి. తమ ఇష్టానుసారముగ బోయినవారు 1,08,000 మందిగలరు. వీరిలో 60 మంది కడచిన పదిసంవత్సరములలోను ఆత్మహత్య చేసికొనిరి.

ఫీజీదీవులు

కడచిన పదియేండ్లలోను నిచ్చట నివసించు భారతీయులలో మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో 107 మందియు చచ్చట 27 మందియు ఆత్మహత్యచేసికొనిరి. ఇరవై వలస భూమిలవారికంటె చెన్న పురినుండి పోయినవారియందీ ఆత్మహత్య విశేషముగా గలదు. అందువలన గ్రాత్రగాకచ్చినవారిని కొన్ని నెలలపాటు సరిగా ఆవరించవలయునని యిచ్చిటియజమానులకు ఉత్తరువులియ్యబడినవి. మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలోని వచ్చట మరణములు విశేషముగనున్నవి. ఇతర స్థలములలో కంటె నిచ్చట కూలీలకు విశేషకష్టములెవ్వియు లేవు. ప్రాసినక్యామనులకూడ తక్కువ. విత్తులుకూడ స్వల్పము. మన్యపుష్కరములు లేవు. కూలీలకూడ అధికము. హిందూదేశము నుండి వచ్చినవారికి సారాయిలుకూడ విక్రయింపబడుటలేదు. ఆయినను మరణసంఖ్య యిచ్చట హెచ్చుగానున్నది కడచిన పదియేండ్లలో జనలకు 926 మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలోను, ఇతరులలో 14 మందియు, చనిపోయిరి. దీనికి కారణముకొంతవఱకునిచ్చట నిర్భయకృతులైయినచెప్పవచ్చును.

ఈ తోటలకవచ్చు శ్రీలలో చాలమంది వివాహము.

వారికి అందువలన వీరిలో చాలమంది నితరులు లంజలుగా మారినారు. స్వేచ్ఛగా వర్తించువారును కొద్దిగలరు. మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో చచ్చట మరణములు విశేషముగా గలదు. ఇందువలన వీరిలో చాలమంది నితరులు లంజలుగా మారినారు. స్వేచ్ఛగా వర్తించువారును కొద్దిగలరు. మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో చచ్చట మరణములు విశేషముగా గలదు. ఇందువలన వీరిలో చాలమంది నితరులు లంజలుగా మారినారు. స్వేచ్ఛగా వర్తించువారును కొద్దిగలరు. మరతు ప్రకారము పనిచేయువారిలో చచ్చట మరణములు విశేషముగా గలదు. ఇందువలన వీరిలో చాలమంది నితరులు లంజలుగా మారినారు. స్వేచ్ఛగా వర్తించువారును కొద్దిగలరు.

ఈ లేనువృత్తు.

విదేశీ సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెలలో భారతీయవిద్యార్థులుచేరి ఒక విందుసందర్భమున హాల్లేప్రభువు గారిని చిప్పిరి. — ఈడు మీతో నుండు భాగ్యము కలిగినందుకు సంతసించుచున్నాను. మీ సంప్రదాయములును, మీ శాంతతత్వములు నాకు చిరకాలమునుండి యానందమును గొల్పుచుండినవి. ఈ యభిమానమువలననే మీ దేశములతో ప్రైతికావశ్యపడెడి. రమారమి నలుబదిసంవత్సరములక్రిందట ఎడింబుర్గ విశ్వవిద్యాలయమున నేను విద్యార్థిగనున్న రోజులలో మీ దేశములగు ప్రసన్న కుమార రావుగారు నాకు పోటీగ నుండిరి. తర్వాత వేదాంతములందు బంగారుపతకము పొందుటకై నాకు పోటీగ వారంతయు ప్రయత్నించిరి. తుదకు మే మిరువురమున్లు సమానుల మనసించుకొంటిమి. ఆపుటిహంబి యిప్పటివఱకు మే మిరువురము ప్రాణస్నేహితులుగ నుంటిమి. ఇరువారే నీయన కలకత్తాలో శేదాంతశాస్త్రపండితుడుగ నయి నింపబడి, యచ్చట చాలకాలము పనిచేసినసంగతి మీ రెరిగి

యేయున్నారు. పిమ్మట నిక్కడకును వచ్చి చాల ప్రశంస నీయమగు పనిచేసినాడు. అనంతరము, మీదేశపు సుప్రసిద్ధ విద్వాంసులలో ననేకుల పరిచయముకూడ నాకు లభించినది. వారివలన మీ శేదాంతశాస్త్రమున కొంతవఱకు గ్రహించితిని. రవీంద్రనాథ టాగూరిగారి యుపన్యాసములను వింటిని. వారి గ్రంథములను జదివితినీ. మీ శాతీయులకు గొప్పకల్పనాశక్తి యు, విచక్షణావైపుల్యమును స్వతస్సిద్ధముగ నున్నవి. ఈ లంకలకుందు నివసించు మా బ్రిటిష్ వారికిని కొన్ని యితరవిధములగు సుగుణములున్నవి. మన ఉభయుల యభిప్రాయ యెట్లుండవలయును? మానవకోటియొక్క యభివృద్ధిని మిత్రమైన తెలివితేటల సుపయోగించుచు నీ మహారాజ్యముయొక్క ప్రజలుగ నుండుటకంటె ఘనమైనకార్య మిమి కలదు? అట్టి రాజ్యపు ప్రజలుగ నుండు గౌరవము లభించినందుకై మన మెల్లరము గర్వముపొందవలెను. ఈ రాజ్యమునందనేక పెద్ద పెద్దదేశములను, జాతులును గలవు. వీరందఱు గలసి యొక మత్యముతో నుండుటయందే మనబలమున్నది. లోకముయొక్క నాగరికతను వృద్ధిపఱచుచు మిత్రమై శక్తిసామర్థ్యములను వినియోగింపవలసియున్నది. హిందూదేశమునందలి మీరును నీ విషయమున చేయగలిగిన దెంతయుకలదు. మీయందు లేని గుణములు కొన్ని మాచుందును ఉన్నవి. మన పరస్పరాభివృద్ధిని మిత్రమై వీరిని వినియోగపఱచవలయును. కాలముగడచినకొలది యిట్లు జరుగుననుటకు సందియములేదు. మీరు ముందునువలసినవార్తలను, మేము నడువలసినవార్తలను నాకు స్పష్టముగ గవింపించుచునేయున్నది. రానురాను మీ కింకను లాభముకలుగకమానదను సత్యముతో పనిచేయవలయును. మీరు మీ తెలివితేటలను సరిగా వినియోగపఱచినచో మీ భావినిధి ప్రకాశమైనదిగ నుండకమానదు. మేమును మీగుణములను గ్రహించి, మనయందఱకు సమానముగ నీ మహారాజ్యమునందు మీకు దగిన స్థాన మొసగుటకు సంసిద్ధులమై యుండవలయును. ఒకరిసంగతి నొకరు సరిగా గ్రహించి, యొకరితో సహనముకలిగి పనిచేయవలయును. ఇప్పుడు నా యెదుటనున్న వారిలో చాలమంది పిన్నవారు. దేశముయొక్క అభివృద్ధి యంతయు మీ హస్తములందే యున్నది. మీ గండలు లాభమో, నష్టమో ఎంతేనిచేయు సామర్థ్యము కలిగియున్నారు. ఈ సమయమునందే, యాభిక్షున గఱచుకాలముననే, మీరు ముందేమి కానున్నరో దానికి పునాదివేయవలెనున్నది. మీ జన్మకాలములో నెల్ల నిది మిక్కిలి ఫలప్రదమైనసమయము. దీనిని మాత్రము మఱుకకుండుటకు నేడుచున్నాను.

ఆత్మహత్యను దానము.

పూర్వము, బుద్ధదేవుని శిష్యులొకటిలో ఆనాధపిండదాయన నాయక యొకరుండెరి. ఈయన యొకరోజు ప్రార్థన సరస్వతియను గ్రామములో గురువునిమిత్రమై భిక్షులనుసహకు బయలుదేరిన. ఇట్లు వీధులలో బోవుచుండగా నొకగొప్ప వర్షవని భార్యశ్రేణు మగు వజ్రములను గుప్పెటినింప దెచ్చి యిచ్చెను. కొందఱు శ్రీమదేలలోనిహారములు తీసియిచ్చిరి. మఱికొందఱు నమూల్యములగు నాభారణముల నాయనముందు వేసిరి. వర్షకులు బంగారపు నాణెముల నొసగిరి. కాని, యాభిక్షువు వీనిలో నొక్కదానినైన మట్టక “మహాజను లారా! బుద్ధుడు గొప్పసన్యాసి. ఆయనకు ఉత్తమదానములవేసి ధన్యులకంద” అని చెప్పెను ముందుకు బోసాగెను. ఎట్టి యమూల్యమగు వస్తువును దెచ్చియిచ్చినను నాతడు గ్రహింపకుండుటచే జనుల కేమి యుదోచినది కారు. తుదకు ఆనాధపిండదాడు పట్టణము వెలుపలనున్న యుద్యానవనమునకు బోయెను. అచ్చట నొక కడుదీదరాలు నివసించుచుండెను. పాపమామె పండు కొనుటకు చాపమున లేసెంత దరిగరాలు. కటికనీలయే పాన్పుగనుండెను. తినుటకు అన్నమైనలేదు. ఈశ్రీమన్యాసిని జూచుటతోడనే పాదములవైబడి, మ్రొక్కి, పిమ్మట నచ్చటి చెట్టచాటునదాగి “అయ్యా! దీనిని గొనిపోయి ప్రభువున కిమ్ము” అని కట్టకొనటకునేలోకబట్టయైన లేకున్నను! తన చీరనువిప్పి ఆయనముందువేసెను! అంతట నాసన్యాసి కన్నులవెంట ఆనంద భాషములు జలజల రాజుచుండ చేతులు రెండును వైకత్తి “అమ్మా! నీవు ధన్యురాలవు. నాయభిప్రాయ నీవలగ నిద్రించినది. ధన్యురాలవు ధన్యురాలవు” అని చెప్పెను నామెచీరను తలకుచుట్టుకొని గురువుదగ్గరకుబోయి దానినాయన పాదకమలములకు నమస్కరించెను.

లార్కినును వెడలగొట్టుట.

“ఏమియ్యక” అనుపత్రికయందీవార్త గాననచుచున్నది. — వెనుక డబ్లిక్ గరమున కృషీవలల సమైక్యతలును, అల్లరులును ప్రారంభమైనపుడు లార్కి అనునెడు చాల ప్రాముఖ్యమువహించి పనిచేసెను. డబ్లిక్ లో లిబరల్ వోలను

నొకమందిరము కలదు. ఇటీవల నితడు “మేము రాజుగారికి పని చేయుచు, కెయిజరుగారికి పనిచేయుచు” అని పెద్దఅక్షరములతో కాగితముపై వ్రాసి వైమందిరపు గోడలకు అంటించెను. ఈ సంగతి కిచ్చినప్రభువుగారికి తెలిసి, దీనిని విచారించుటకై ముగ్గురుఉద్యోగములను పంపెను. వీరు సంగతిసందర్భములు తెలిసికొనివచ్చుటకు మాత్రమే కాక, సమయానుకూలముగ చర్యకూడ నవలంబించుటకు నుత్తరువులిచ్చెను. వీరు వెల్లి లార్కినును, అతని స్నేహితుడు కన్నోలీని 24 గంటలలోగా అయిల్లాండునుండి హామ్యుగిరి. లార్కినును కోపముకన్పి పెళ్లకపోతే యేమిచేస్తారని అడిగెను. నిన్ను పట్టుకొని, విచారణచేసి, రాజద్రోహమునకు తుపాకివేసి చంపెదమని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. విధిలేక లార్కిను లేచిపోయినాడు. ఇంకొక సారి యితడు డబ్లినులో సేనలనిమిత్రమై బిస్కొతులనుచేయు నొకయంత్రశాలలో కూలీలు సమైక్యతలుటకు ప్రోత్సాహముచ గా దొరతనమువారు హెచ్చరించిరి. ఇప్పుడు కిచ్చినప్రభువు వెడలగొట్టించినాడు.

కలకత్తాకోర్టు.

ఇటీవల నీ విచిత్రపు సంభాషణము కలకత్తా పోలీసు కోర్టులో జరిగినట్లు పత్రికలలో ప్రకటింపబడినది. —

జాయంటు మేజిస్ట్రేటు నెల్సన్ గారియొద్ద నొక యువ్వొగి గికి సంబంధించిన విచారణ జరుగుచుండెను. ఈ యువ్వొగిని తెలులమీద విడుదల చేయవలసినదని పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు విన్నవించెను.

ఇన్ స్పెక్టరు: — అయ్యా! తెలులు ఇచ్చినయెడల మా డి. వి. జి. గారికి ఆక్షేపణలేదు.

మేజిస్ట్రేటు: — ఏమిటి?

ఇన్: — అయ్యా! తెలులు మీద విడుదలచేసినయెడల మా డి. వి. జి. గారికి ఆక్షేపణలేదు.

మేజి: — డి. వి. జి. అంటే ఏమిటి?

ఇన్: — అయ్యా పోలీసు డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు గారు.

మేజి: — మీ డి. వి. జి. గారికి ఆక్షేపణలేదని ఒక కాగితము మీద వ్రాసి ఇచ్చెదవా? మీ డి. వి. జి. గారికి ఆక్షేపణ లేకపోవచ్చును గాని నాకు కలదు. తెలులు యియ్యబడదు.

—

యోమభాధనివారణ

లాహోరు మార్చి 2: — ప్రాసాని గారి యుద్ధభాధనివారణ సంఘముయొక్క పంజాబు శాఖ వారు గడచిన శనివారమునాడు సభచేసిరి. దీని రిపోర్టు నేడు ప్రకటింపబడినది గవర్నమెంటువారు గోధుమలరవాణాను ఆపి వేసినవిషయముగాక, సభాధ్యక్షుడు ముఖ్యమంత్రిగారు మరలెంతినిచెప్పిరి. ఒకటి, ఇటీవల ఆహారపదార్థముల ధరలు విపరీతముగ పెరిగి దానివలనకలుగు యబ్బందులను గవర్నమెంటువారు గ్రహించినారు. ఇబ్బందులను తొలగించుటకు దొరతనమువారు యుద్ధభాధనివారక నిధినుండి సునిసిపాలిటీలకు కాన్టెటన్ మెంటు కమిటీలకు ధనసహాయము చేయుదురు. ఈవచ్చుతో గోధుమలనుకొని చాకధరతప్తమనెను. ఇదిగాక ముందున భాధపడుచున్నవారికి సహాయముచేయుటకు యోమభాధ నివారణసంఘమువారికి లక్షరూపాయలను గవర్నమెంటువారుయత్తురు అనిలెట్టి నెంలుగవర్నరుగారు తెలిపినారు. రెండవ విషయము: — పంజాబు రాజధాని కమిటీవారు మునిసిపాలిటీలకు కూడ ధనసహాయము చేయదలచు పక్షమున డిల్లీ కమిటీవారు మరిండు లక్షలను సహాయము చేతురు. వీధినారందరును రూపాయికి 9 లేక 10 శేక్ల గోధుమలనైన కొనుక్కొను చుండునట్లు చేయవలెనని రాజధాని కమిటీవారి అభిప్రాయము.

—

గార్డెన్ రిచి బంధుపోటు.

కలకత్తా మార్చి 3: — ఈకేసులో ప్రెసిడెన్సీ కాలేజి విద్యార్థియగు శ్రీకృష్ణమోహను, మెట్రోపాలిటన్ ఇన్ స్పెక్టరులు ఉపాధ్యాయుడగు సరోజ్ మోహన్ గారు, నెంటు కృష్ణధర్ కాలేజి విద్యార్థియగు బిమన్ చంద్రగోష్ఠి, మెట్రిక్యులేషన్ విద్యార్థియగు రజనీకాంతబోసు, బరోయిల్ హుస్సేన్ కుమారుడగు ప్రకాశ భండారవాను, లెంగాలు మిల్లు నాకరగు విజయకృష్ణమోహను, గాజపూరు కౌపురస్తు డగు నరేంద్రనాథ భట్టాచార్యులతో సాకాపురస్తుడగు గోపాల చంద్రదత్త, అనువారు ఒక సుబ్బపుబడిమీద తీసికొని శిల్పమున్న సొమ్మును గార్డెన్ రిచిదగ్గ దోచుకొననట్లు చార్జి చేయబడిరి. దోషులనునిన్న విచారణకు ఆలీపూరు జాయంటు మేజిస్ట్రేటు యెదుటపెట్టిరి. దోషులలో ఒకడగు సరోజ భూషనదాసు స్వేచ్ఛకమునవలసిన్న గడచిన సాయంకాలము చనిపోయెను. నరేంద్రనాథ భట్టాచారికూడ స్వేచ్ఛకమునవలన భాధపడుచున్నాడు. పోలీసువారుకొరగా కేసును 15 రోజులు వాయిదావేసిరి. గోపాలచంద్రదత్తును 1000 రూపాయిల బామీనమీద విడుదలచేసినారు.

గౌ.వి.ఎస్. శివస్వామయ్యగారు

తిరుపతి దేవస్థానము మహాంత పాతశాలలలో
బహుమతుల నొసంగుట

ఈపాతశాలవాల్మీకిశాస్త్ర సంస్కరణమున బహుమతుల నొసంగుటకు గౌ. శివస్వామయ్యగారు శనివారమునాడు సామాన్యతీతి పరిపత్తివచ్చిరి.

అయ్యగారు రైలుస్టేషనువద్దకు రాగానే పౌరజనము ఖులు దేవాలయ గౌరవ చిహ్నములతో నూడ. నెదురవోయి స్వాగత మొసంగిరి. చంద్రగిరి సముకల్పత్ర పి. సి. దత్తుగారు నూడ నచటనుండి. కరవీపికలతో నూరేగింపుతోనయ్యగారి ని విడిదిగిరినిపోయిరి. అయ్యగారు మహాంతగారి కతిథిగా నుండురు. నిన్నటియందయమున నయ్యగారు దత్తుగారితోడను పురపాలకసంఘ సహాయాధ్యక్షులగు ఎం. నుందరాచార్యులు గారితోడను పట్టణమున జనసంక్షేపములగు ప్రదేశములనుకొత్త గా రైలుస్టేషనుకు సమీపమున కట్టబడబోవుపేట ప్రదేశమును చూడబోయిరి.

సంస్కృతకళాశాల.

తిరుపతిదేవస్థానము పాతశాలల కాననమహాదీప బడువరకును న్యాయమూర్తి జి. వి. శేషగిరి అయ్యగారు మొదలగు వారి సహాయములన తిరుపతిన్యాయవాదులలో నున్నవీరులగు యస్. కృష్ణస్వామయ్యగారు చాల శ్రద్ధబాధి చందాలవలన నడుపుచున్న సంస్కృతకళాశాలకు అయ్యగారు వరము 11 గంటలకు తక్కిరి. ప్రాచీనసభాచారము గుణ్యముగ పూర్ణకుంభమును గొని కృష్ణస్వామయ్యగారును చెన్నపురి హైకోర్టు వకిలు యస్. చంద్రశేఖరయ్యగారును కళాశాలాపాధ్యాయులగు పండితులును అయ్యగారి కెదురుగ కళాశాలాద్యక్షులవరకు చేగిరి ప్రధానమంత్రియైన నయ్యగారికి స్వాగతమొసంగుటకొరకు ప్రత్యేకముగ స్వ రచితములగు సంస్కృతశ్లోకములను చదివిరి.

పిమ్మట నయ్యగారు విద్యార్థుల తరగతులలో పాతములు చెప్పబడు చుండగ వానిచూచి సంతసించి విచ్చేసిరి.

భోజనానంతర మయ్యగారు దత్తుగారితో నూడ 6 మైళ్ల దూరముననున్న చంద్రగిరికిగిరి. అచటనున్న ప్రాచీన మహాముని తక్కిన ప్రదేశములను చూచి తిరుపతికి వచ్చిరి.

భార్యాపటమును బహిరంగముచేయుట.

మహాంతగారును పౌరజన ముఖ్యులును పెక్కుమంది జనులును మామచుండగ దివానుబహదూరు. ఎల్. ఏ. గోవిందరావుగారు గౌ. న్యాయమూర్తి శేషగిరి అయ్యగారు భార్యాపటమును బహిరంగ మొనర్చుచు నిలువనవస్యమింది.

విషమసమయమున నీపాతశాల కమాలయగు సహాయమొసర్చి సి. దొరసామయ్యగారు మన కృతజ్ఞత కంఠయు పాత్రులు. గౌ. శేషగిరియ్యగారి పాతశాలలోనర్చిన మేలు వర్ణనాతీతమని యెల్లరు నామొందియున్నారు. ఈపాట శాల చాలచిహ్నదళకు పాల్పడినను నిలువబడగలిగిన దద్దమము.

ఈపాతశాల వృద్ధివోందుచున్న సమయములో దేవస్థానమున నీపాతశాలను పోషించుట యత్నమగునో కాదో యను సందేయము హైకోర్టువారికి కలిగినది. ఆకారణమున విచారణకర్త డివిలో సంబంధమును మానుకొనవలసివచ్చినది. అప్పుడు శేషగిరియ్యగారు దీనినిగూర్చి కాననమును చేయించుట యగుసరమని తలచిరి. వాస్తావ్యతీతిలో ననుకూలప్రతి కూలవాదములు అలచూపినది. సర్ ముద్రామూల్యయ్యగారు రది యుక్తమేయని నుడిచిరి.

దేవస్థానధర్మదాయముల వలన పోషింపబడుచున్న కాల్యుక్త విశ్వవిద్యాలయ మొక్కచేర్చడవలయునను కోరిక నాకు గాల్గవలయునండియు నూడగలదు. అట్టికోరిక సిద్ధింపవలయు నని అందుల కీపాతశాలకన్న సుత్తమమగు ప్రతిష్ఠాపనము చేరొండలేదు. ఇప్పుడాకానన మామొందింపబడుట చాల ప్రశంసనీయును.

గౌ. శేషగిరియ్యగారు కార్యదీక్షగలవారు గాన ఆయన యవలంబించిన సర్వకార్యములను సాకల్యముగ నెరవేర్చుట కాయన సుమధులు. మనకుగల సామర్థ్యమునంతమనము పూర్తిగ వినియోగింపవలెనని కీర్తిశేషులైన గోష్ఠీగారుతరుచుగ చెప్పవలసివచ్చెను. అటుల వినియోగించుట యాధ్యక్షముగాదని శేషగిరియ్యగారు స్వాచరణమువలన చూపియున్నారు. కావున యావరముల వారియుత్తమ మార్గము ననుసరించుట మాఖ్యముగ ప్రయత్నింపవలెను. వారికి చిరకగాయ వైశ్వర్యములగు శ్రీశ్రీగారు దీనిసంగుగాతయని నేనుకోరుచున్నా

నని గోవిందరావుగారు గా రువస్యమింది. పిమ్మట సి. దొరస్వామిఅయ్యగారు రన్ని విధములను జరిగిన యభివృద్ధిని నూచించుచు వార్షికవృత్తాంతమును చదివిరి. పిమ్మట న్యాయమూర్తిగారు శివస్వామయ్యగారు బహుమానము లొసంగిరి.

ఆపత్నీమయమున నీపాతశాలను నిలువబెట్టిన వారందరును వందనములకు పాత్రులని శేషగిరియ్యగారు వ్రాసిన లేఖను గోవిందరావుగారు చదివిరి.

పిమ్మట శివస్వామయ్యగార్నిలులనువస్యమింది. ఈవత్సరమున జరుగుచున్న వార్షికశాస్త్రమున కత్యధికమగు ప్రాముఖ్యముకలదు. ఈవట్టణమున నున్న విద్యాలయములకు 80 ఏండ్ల కొకసారి విషమసమయము తలసింపచు చున్నట్లు వినిన సంగతుల వలన తెలియుచున్నది. 1884 వ సంవత్సరమున నప్పటి విద్యాలయాభి విచారణసంఘము వారి మూచనల ననుసరించియొక ప్రభుత్వమువారు మాధ్యమికపాతశాలల పోషించుట నూనివేసిరి. పిమ్మట వానిని ప్రజలుపోషించునట్లు వదలివేసిరి. ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభవిద్యనుగూర్చి యెక్కువ శ్రద్ధవహింపసాగిరి. ఇచటను పురపాలక సంఘమువారి పాతశాలకు సమీపమున క్రైస్తవసంఘమువారి పాతశాల మరియొక్కటి యుండుటచేతనే ప్రభుత్వమువారు పురపాలక సంఘమువారి పాతశాలకు సహాయమును చేయుట నూనివేసిరి. గాని ప్రజలకది యంగీకారము కాలేదు. వాళ్ళు తమ విద్యలను క్రైస్తవపాతశాలకంపుట కొడంబడలేదు. కాన నప్పుడే దేవస్థానమున విచారణకర్తగానున్న వారు దారభావముతో నాపాలక సంఘమువారి పాతశాలను పోషించుభారమును వైచివేసికొనిరి. తదాదిగా నాస్థానమున వచ్చువారందరునునూడ వాపాతశాలను చాల నభివృద్ధి వొందించిరి. నేడు మనమానీసులమెయున్న మనోహరమగు నీ కట్టడము మహాంతుల ధనసహాయమువలననే నిర్మింపబడినది. మరల నిట్టి విషమసమయము 1918 లో వచ్చినది. హైకోర్టువారు మానమును తెలిపిన పిమ్మట విచారణకర్త ఇట్టి ధర్మప్రతిష్ఠాపనములను పోషింప సంజేహించుట సహజము అతడటుల పోషించినచో నియమభంగముగ ప్రకటించినవాడగును. విచారణకర్త న్యాయభిచేతనే ఈప్రతిష్ఠాపనములపోషణ మానవలసిన వాడాయెనుగాని వీనియంద నాదరణమువలనగాదు. వైచిక్యముగ పలువురు ప్రముఖులే ప్రతిష్ఠాపనము నుద్దరింప నిర్ణయించుటచే పాతశాలయు నిలువగలిగినది. మరియొక కల్యాణము నుండి విచారణకర్త తిదివరకు వీనిని పోషించుచున్న కిటి నిక ముందుగూడ శైలకాలమును పోషింపవచ్చునని కాననమునూడ చేయబడినది. ఈ కాననమును గూర్చి చాల సానుభూతిని కనుబరచిన కానననిర్మాణ సంఘమువారు నూడ మన కృతజ్ఞతకు పాత్రులగుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి సుహృద్భావమునకు వాసానుభూతియే ముఖ్యకారణమని కార్యదర్శిగా రొనర్చిన ప్రశంసకు నేనర్హుడనుగాను. సభ్యులందరును నూడ నీకాననమును గూర్చి యత్యంత శ్రద్ధాపూర్వక పరిచేసిరిని శివస్వామయ్యగారు రువస్యమింది. శివస్వామయ్యగారికిని గోవిందరావుగారు గారికిని కెల్లారువాస్తవ్యులగు పి. సి. శేషచారిగారు వందనముల నెరిగించిరి.

శ్రీగవర్జుగారి పర్యటనము

కెల్లారుతోట—మార్చి 1:—నిన్న మధ్యాహ్నము శ్రీవారు పట్టణమున కొకమొలుదూరముననున్న కాకతీపట్టణాలో నున్న టిప్ప సుల్తానుగారి ఇద్దర పుత్రులసమాభులను చూచిరి. పిమ్మట ఓత్తరీలోని నీటివనతివలను చూచిరి. సాయంతకాలము 6 గంటలకు కొటలోనున్న క్రైస్తవ దేవాలయమునకేగి ప్రార్థన సలిపిరి. కలక్తరుగారి మందిరముకడనుండి కొటవరకును మార్గమంతయు చీనాలాంతరలలోని దీపములచే నలంకరింపబడినది.

నేడుదయమున శ్రీవారు పెక్కుస్థలములను చూచిరి. డిస్ట్రిక్ట్ కళాశాలకు చేరుచున్న క్రైస్తవ భోజన వనతి గృహమును మొదట చూచిరి. పిమ్మట మేకీటేరు మొలస్కరము చిహ్నమగు బహద్రుల వైద్యశాల కేగిరి. ఈ వైద్యశాలను తన భార్యకు స్మరణ చిహ్నముగ న్యాయమూర్తి (అమెరికా) నివాసులగు రాబర్టు మొలుగారు 80,000 వ్యయపరచి 1902 వ సంవత్సరమున కట్టించిరి. వైద్యురాండ్రుల నివాసగృహములనూడ నిర్మింపబడినది. 61 మంది రోగులకు శిశువులవర్షుబడినది. వానికి ప్రతేక మూలధనము లొసంగబడినది. ఈ వైద్యశాల ఈడానుగడ్డరు కన్యగారి ప్రయత్న ఫలితముగ నిర్మించినది. ఆమె మొదటినుండియు కార్యనిర్వాహకురాలుగానుండెను. ఈ కట్టడములు చాలవంతులచే మర

యొక వైద్యశాలను నిర్మింపబడుచున్నది. ఈ నూతన వైద్యశాలను కట్టబడికొరకు 21 యేకరముల భూమిని నిర్మాణవ్యయమున కగుమొత్తమును మూడవవంతును (1/3) (50 నేల రూపాయలకు చాటకుండ) ఒక మొత్తముగ ప్రతివత్సరమయ్యనక్కరలేకుండ) విరాళముగ నిత్తుమని దొరతనమువారు తుదకువొసంగిరి.

పిమ్మట శ్రీవారు పట్టణమధ్యముననున్న “బఖీయతులు సలివారు” అను మహమ్మదీయ పాతశాలను చూడనేగిరి. సామకులూహాజీ మాత్రీ అబ్దులువహబుగారు 50 ఏండ్ల క్రితము దీనిని ఏర్పరచిరి. ఈపాతశాలామందిరము 40000 వెచ్చింపబడి నిర్మింపబడినది. దీనికి 118000 మూలధనముగలదు. మాత్రీలుగా పనిచేయుటకు తగిన విద్యార్థ్యాస మొసర్చిన విద్యార్థులు 250 మందిగలరు శ్రీవారికి స్థాపకులును మహమ్మదీయప్రముఖులును స్వాగతమొసంగిరి. శ్రీవారుచిత్రిలియముచుట్టించిరి. ఈ పతనశాలలో పాఠ్యీ ఆరవీ భాషలనూడ శిర్వబడుచున్నవి. దీనికిచేటియొకపరిశ్రామిక పాతశాలనూడ అంజమానులయిపాత సీపాసనితు పరిశ్రామిక పాతశాలయనుచేరు గలది కలదు. ఇచట బాలరకు వద్రము చిత్రలేఖనము దుర్బిలుబల్లులు మున్నగువానిని చేయుటయును నేర్పబడుచున్నది.

పిమ్మట శ్రీవారు మద్రాస ఈలటిఫాను చూడనేగిరి. ఈపాతశాల 30 సంవత్సరముల క్రితము కీర్తిశేషులగు సామకులూహాజీ సామెయి యక్కుద్దసు సయ్యరు మహమ్మదు సామెయిఖాద్రిగారిచే నేర్పరపబడినది. ప్రస్తుత మాయన పుత్రులగు క్రాస్టీసయ్యరు సామెయి అబ్దులు లాలిఖాసా సామెయిగారు దీనికి కార్యనిర్వాహకులుగా నున్నారు. ఈపాతశాలలో 20 మంది పాఠికలనూడ విద్యనభ్యసించుచున్నారు. ఈపాతశాలలోని పుస్తకభాండారమున నమూల్యగ్రంథములనేకములు గలవు.

ఫిలడల్ఫియాలో డాక్టరు. జె. సి. బోనుగారికి

సుప్రసిద్ధ ప్రకృతిశాస్త్రవేత్తలు బ్రహ్మరథము పట్టుట.

ప్రకృతి శాస్త్రాభివృద్ధికొర శిర్వదిన ఆమెరగా దేశపు సంఘమువారి వార్షికసమావేశ వివరత్సరమున ఫిలడల్ఫియాలో జరిగినది. ఆమెరకాదేశపు సుప్రసిద్ధ ప్రకృతిశాస్త్రవేత్తల యెరుట ప్రాఫెసరు బోనుగారు తామిటీవల కనిపెట్టిన విషయములకు గూర్చి యువస్యమింది. స్థావర బంగమములకు గ్రహణ ధర్మము సామాన్యమని మాటలకు నిదర్శనములు సృష్టముగ ప్రదర్శింపబడిన నని యొక్కపత్రిక వ్రాయుచున్నది. బోనుగారి యువస్యసముచుగియుగ నే సమావేశమైన పండితా గ్రణులందరును బోనుగారి నత్యధికముగ కొనియాడిరి. వృక్షతత్వజ్ఞ శిఖాచుటియగు ప్రాఫెసరు గానంగుగారిటుల ప్రశంసించిరి. నేను కనిపెట్టిన యువకరణములే శ్రేష్ఠములని యూకోపు అమెరికాదేశకపు పరిశోధనాలయములలో నుపయోగింపబడుచున్నవి. ప్రాఫెసరు బోనుగారు కనిపెట్టిన అత్యుత్పత్తికరములగు నువకరణముల ముందు నా యువకరణములు కేవలము మోటవగుచున్నవి. వృక్షతత్వజ్ఞావివరకు దృగ్గోచరమైనట్టియు యంత్రలభ్యమగునట్టియు విషయములనుమాత్రమే గమనించుచుండిరి. ప్రాఫెసరు బోనుగారి సమావేశక్రికలన కృతములు తమ యంతర్వర్తిత్రమును నూడ స్వతేజసమువలననే తెలుపవలసిన నూత్నోపకరణములను కనిపెట్టగలిగినది ఆయన ప్రశంసించిరి.

ప్రాఫెసరు బానుగారు కనిపెట్టినసాధనములనుగూర్చి అమెరికాలో నాయనకు గూర్చి ప్రశంసించివారు లేకుండ నున్నారు. ఆసభనుగూర్చి ఫిలిడల్ఫియావాస్తావ్యతీతి లిటుల వ్రాయుచున్నది.

“నిన్నను ప్రకృతిశాస్త్ర వేత్తల సభలో హిందూదేశీ యులగు బోనుగారు ప్రదర్శించిన వృక్షగుణ విషయములత్వం తమను వింతగాలిపిరి. ఆయన యొక వృక్షమునకు వైద్యవ్యధంగమును కలిగించి దానివలన కలుగు మార్పులను జయప్రదముగ చూపించిరి. వానిని చూచినంతమాత్రముననే సభ్యులునిస్మయభరితులైరి. విషపదార్థమునుజంతువున కొసంగిన నెట్టివారుగల కలుగునో వృక్షమున కొసంగిననునూడ నట్టిమాట్లే కలుగునని బోనుగారు విపులీకరణ యంత్రవహాయమున వాచుచులను సృష్టముగ చూపిరి. జంతువులలోను వృక్షములలోనను నూడ నణువులలోని మార్పునంజేమియును భేదములేదనినూడ చూపిరి. ఇదివరకెన్నడు నెవ్వరు నిట్టివిషయమును ప్రదర్శించి చూపియుండలేదు. సభకు వచ్చిన నేలొలంది శాస్త్రజ్ఞులందరును బోనుగారి మాహాశక్తియు నత్యంతముగ కొనియాడిరి

కవిపోషక రావు మాధవరావు

[వెన్నెలకంటి-అప్పారావు]

ఆంధ్రకవి జీవితముల శ్రద్ధగఁ జిలకించిన నీ స్వపాలని కాల మాంధ్రవాఙ్మయార్థి వృద్ధియం దొక ముఖ్యస్థానముగ నై కొనవలసియుండు. ఈతఁడు పితృకౌపురమును బాలించి, ప్రస్తుత మాంధ్రభాషను బోషించుటలో నద్వితీయస్థానములంకరించియుండు ప్రస్తుతపు రాజాగారికితనీ, విద్యాపోషకుడై కరుణకుఁ బ్రఖ్యాతిఁ గాంచినవాఁడు. ఈతని కాలములోఁ బ్రఖ్యాతిఁజూపించితి కవిశ్రేష్ఠులలో (1) కూచిపూడి తిమ్మకవి (2) వక్కలంక వీరభద్రకవి (3) కూచిపూడి జగ్గకవి (4) ఈమఱువల్లి పి.వాసికేశ్వరరావు ముఖ్యులుగ నెన్నఁదగియున్నారు. వీరితో సమకాలికుడై వెన్నెలకంటి నామరసించి నెద్రాపురము సంస్థానాధీశ్వరులగు పత్తనాచార్య కంకి తిమ్మకవి, వారి యాస్థానకవియైన యేనుగు లక్ష్మణకవియుఁ బైవారిలో ముఖ్యులుగఁ గూచిపూడి తిమ్మకవియు దత్తాత్రయ కవియుఁ గలవాఁడుగ నుండెనుటకు నీక్రిందిపద్యమే నిదర్శనము.

క. హరికృష్ణ వర్మాలీ
లాటన చలితాంధ్రుని నూపురా రావళి
వాటచ్చరములు తేనిను
తేటలు మాకూచిపూడి తిమ్మయమాటల్.

వైవాహిక దిమ్మకవియు వీరభద్రకవియు డెందులూ లింగారాస్థాని కిమ్మకవియై వాల్యమునుండియు నలిమైతితో వర్తించినట్లులఁ గన్పట్టు. వీరభద్రులలో వీరభద్రకవికఁ గూచిపూడి తిమ్మకవి యంత పృథ్విలో లేకపోయినను వారికాలమున వీరభద్రకవియే యధిభండగ నుకాలిటలచే భావింపఁబడినట్లు కాపులచరిత్ర యుద్ధాశించు చున్నది. ఈదశపల్లి భవానీకవియఁడు తన భర్తభండములో

“మహావిద్యుంధుని రావుమాధవస్వపాలా గ్రేసరకౌగవ్యచాతురమెప్పించి తేయనల్పపసిరల్ తోరంబుగాఁబొందిబంధురతేజుండగు వక్కలంకకుల సాధోరాశి రాకానుధాకరణుండై తనవీరభద్రునికవించి గీర్తింతు నానెచ్చెలికె.”

అనియు, ఏనుగు లక్ష్మణకవి తన రామలిసనందు “గీ.పట్టకవి విశ్వనాథుఁ డార్చించి కొలుతు నెరినందనఁ డెగు వేంకటాద్రికవికి నాకృత్రాజుకొనింతు వక్కలంక వీరభద్రుని భావించు గౌరవమున.”

అనియు చెప్పఁబట్టి వీరభద్రకవి తిమ్మకవి కంటె నధికపాండితీ మహిమచే విరాజిల్లి మాధవరావుస్థానము నకు భూషణమై యుండెనుటకు సందియములేదు. ఈ మహాకవిని మాధవరావుస్థానము డెంత యధికముగ నత్కరించి యుండెనో నేఁడెట్లు మనము చెప్పగల్గుదుము. కాని యాకవి తనవారకదశవరకు వీరభద్రులందఱుస్థానకవిగానుండి పిమ్మట స్వస్థునించి గౌరవితరమున సిద్ధిబొందెనట. ఈ కవికిమాత్రామహంధ్రుడైన పట్టకవి విశ్వనాథకవి వెద్రాపురసంస్థానాధీశ్వరుడైన వత్సనాయము కవి తిమ్మరాజున కాస్థాన కవిగా నుండె. పోషకముడైన పట్టకవి వేంకటాద్రికవియుఁ బెర నుపాదించిన వాఁడుగ నే యుండియుండవలెను.

ఇతఁ రావుమాధవరాయ స్వపాలని యాశీర్వాద మాపుటకుఁ గూచిపూడివారి వంశశ్రేష్ఠుల చేయదము. ఈబ్రాతృకవి వీరు లిరువురును స్వభావముచే యాచనకు దూకులుగఁ గన్పట్టుచున్నవారు. వీరువురిలోఁ జేష్ఠుడగు తిమ్మకవి ప్రథమమునుండి ప్రభువులకు దూరముగనుండి తన గౌరవమును గాపాడుకొనినవాఁడు. ద్వితీయుడగు జగ్గకవి రాజాశ్రయము సంపాదించునెంచి యందుప్రభులనుసరింపఁడై యతివపితుడై తన యాగ్రహమంతయు వెలిబుచ్చుచుఁ జంద్రరేఖావిలాసమును వ్రాసినవాఁడు వీరిరువురును. స్వేచ్ఛాదేశములందుండిన బ్రజాపతులమై కరుణ బ్రఖ్యాతిగాంచ వలసినవారు. అట్లు కాక వారు నిరంకుశాధికారపాలన కాలమునందు జన్మించిరి. ఎందుఁ జూచినను నిరంకుశాధికార పితాచమే విచ్ఛలవిడిగా సంపదించు కాలమున రావు మాధవరాయ స్వపాలకుల వీరి నెట్లు చూచెనో మనము విచారితము. తిమ్మకవి పితృకౌపుర సంస్థాన మందలి కందరాడగ్రామమునకుఁ గరణముగటచేసిది యే యాకుటుంబమునకు వాసస్థానముగ నెన్నఁదగు ఈకవి తన రసకజన మనోభిరామములో

నీ. “నిజీవిద్యాభ్యాస నిజులందు మత్సరహా
దయఁడగు జగ్గ సత్ప్రవీతనయుల,
భుజులు తిమ్మనయు సింగనయు రేఖక
పాఠకు లై కృతులఁ ప్రబలఁ జేయ”

అని చెప్పియుండుటచే నీతనిసోదరులే కాక సోదరసుతులు

కూడ నీతనికి మిక్కిలి సహాయము చేసినవారుగ నున్నారు. సింగనకవులు రెండు నుటచే నీతనికి ప్రభున హాయమించు కంటైన నాకశ్మకత లేకుండగాని మాధవ స్వపాలకుల తన సంస్థాన గ్రామకరణమై యంతటియఖండపాండిత్యముగల కవి వరుసకు దిన ద్రవ్యము వినియోగింపఁ బడవందుకుఁ జింతిలి యనేక పర్యాయము లాతని తన యాస్థాన కవిగాఁ జేసికొన నెంచె. తిమ్మకవి గ్రంథములఁ దనపేర సంకలముచేసికొన దన నామము కాశ్మకముగ నుండుననియుఁ దన్ను భవిష్యదాంధ్రులొక గొప్ప విద్యాపోషకునిగ నెంచుననియు నెంతయో యూహించె. తనసహాయమే యాతని కాకశ్మము లేనప్పుడు తన పేర నాతఁడు కృతులిచ్చు లెట్లు? దానివై నాభూపాలకుడలిగి యతని జీవనమును దీసికొనిన దుర్లభ పీడితుడై తన్నాశ్రయించునని తలఁచెనా? లేదులేదు. అట్లుతఁడు తలఁప లేదు. తన కధి కారములున్న సంగతి యాచనకుఁ డెలియక పోలేదు అట్లధికార బలముచే స్వాధీనముచేసికొనిన నాకవి యేమి సురసముగఁ గవిత్వముచెప్పి తన్ను మెప్పించు! తాను విద్యావంతుడగుటచే నీమార్గముకాదని తెలిసికొని నయమార్గమున నాతనికనుగఁ జేసికొననెంచె చివరకుఁ గొంతవరకు నాతఁడు వశుడయ్యెనుటకుఁ దాను నేవల వివరాధకుడయ్యె స్వపాలకుల వైష్ణవ గురువులకు స్థానముగు సర్వపురమందలి భావనారాయణ స్వామికి సర్వపురమాహాత్మ్యము సంకలముచేయుటయొ, మాధవరాయనిచే గవి సార్వభౌమ బిరుదును సంపాదించుఁ దార్కాణములుగ నున్నవి. ఎంత రాజువేఁ బూజుతుండై సర్వరింపఁబడినకు నీతఁడు రాజులయంద నాదరణయు దూషణమును మాత్రము వదలినవాఁడుకాదు. ప్రభువునకు వశుడై యాతనిచే వివిధ సహాయములం బడసిన తనవారకఁడగు నతఁడు సింహాచల మాహాత్మ్యములో నిట్లు రాజులను మాషించుచున్నాఁడు.

క. స్వప్రభుఁ గావ్యంబొసంగి,
నవగంధిడఁగఁ గలరొ యటుగాతున్నె
ర్వివతురగ భూషణాంబర,
తనవియాదికముచేతఁ దనుపంగలరొ.
నీ. ద్విజపుంగవులకుఁ బ్రజేశింపఁగారాని
పుంగుహంతరములఁ ప్రేమనుండి
స్మృతియంత ధర్మ పద్ధతు లెవ్వయెఱుంగక
ధరణివైసడవఁ బాదములతేక
దమ్మియల్చేసి మంత్రులు చెప్పినట్లులై
మోరకనటింపుచు ద్విజదీహ్వకలు గలిగి
విభతలముగా వక్రతులచేఁ బొదఱుము
బూడియేప్రాదురు బుస్సురచు
గాళికోమిషానాగ్రాస భూర
వక్త్రములకల్గి యర్చనవర్తలగుచు
జెలగుచుండెను భోగిరాజుల భజింపఁ
గుటిలతరబుద్ధి నెవ్వఁడు కోరఁగలఁడు?
క. పసిబూని తుచ్చభోగం
బునకై తొడగానిజనుల బొగడుటయెల్లకై,
గనుఁగానని హాసరచారం
బు తలఁచి పసిగల్పాలెరంగుండ నగుచుకై.

ఈనవనాగరిక దినములలో నైతము స్వపాలకు నెన్న నేల, సాధారణ యధికారాలైనను దను యనుచులు తమ్ము తిమ్మకవి మాషించినట్లులఁ మాషించిన సహించురా? తమ కధికారము లేనియెడలఁ దమకుండు సర్వస్వమును వ్యయపఱచి యొకను వారిని భగవంతుల జూతులే కాని యూరకడలురా? ఆహ! మాధవరాయ స్వపాలని సహనమేనవలె! ఇంతమాషించిన నను నాతనివైఁ గినినవాఁడుకాదు; ఆతనికన్నచేయఁ దలఁచినవాఁడుకాదు. తనకుఁ జేత నెంతవరకు సాయముచేచేనె. తాను వైష్ణవ మతాభిమానుడయ్యె దిమ్మకవిని నాతని వివరాధకుచే మాషింపక చేరదీనె. తిమ్మకవి తన్నుమాషించు వాడయ్యె, నాతని కిఁ గవి తాక నన్య వశయగుటచే నాతని కిఁ డుపశుడయ్యె. ఈనవనాగరిక దినములలో నీమాధవరాయ స్వపాత్రయనితోఁ బోల్పఁదగిన రాజనామధేయ లెండలుకలరొ? ఒకరిద్దరికంటె లేదనిచెప్పటకు సిగ్గుచున్నది పూర్వకాలంబున బ్రతిసంస్థానమును నొకకాలమునఁ గాకపోయినను నొకకాలముననైనను విద్యాపోషణయొనర్చి తన నామములు కాశ్మకముగనుండునట్లు చేసికొనవని, దైవ వశముగ బండిత సత్కారమునకు దూరమైన సంస్థానములెన్ని యోకులపు అట్టి సంస్థానముల కధికతులైనవారు తమ నామముల నిప్పటికైన నను గవిజీవితములందుఁడ జేరుట్లు చేసికొనుటకుఁ బ్రయత్నింపవలెన. తమ పూర్వులలో నొక్కరైన రావుమాధవరాయనింగారిని మించుటలు ఆంధ్రయోమామతల్లిని

వృత్తాంతములు

ఒక కేసు:— శ్రీ యాదవోలు జమిందారులు శ్రీ త్త: సుబ్రహ్మణ్యముగారి మీదను వారి సోదరులమీదను తుమ్మల పల్లి కామరాజుగారిమీదను ఇటీవల రాబడిన లెటర్సుకేసును శ్రీ కలెక్టరువారు విచారించి న్యాయప్రకారము ఏప్రిల 18వ తారీఖున కొట్టిచేసినారు. అని కొందఱోలు నుండి యొకరు వాయించున్నారు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర పుస్తక భాండారము:— గోదావరిజిల్లా, రామచంద్రపురము తాలూకా, వ్రాత్రా రామ పోస్టు, వాకతెప్ప గ్రామములో ఈ గ్రంథభాండారము 1-6-1914 సం॥ స్థాపింపఁబడినది. చాల దీనిని తిలకింపవచ్చుది. రాజమండ్రి వాస్తవ్యులగు క్రా అచ్యుత్యగారు రామాయణ కథను తెలివెడి నాటకములు ఇచ్చి యున్నారు. మరియు నెల గతోడు స్కూలుమాస్టరు ఓలేటిసత్యనారాయణగారు ఆయన చేసిన గ్రంథములను ఇచ్చెదనని వాగ్దానముచేసినారు.

శ్రీనివాసయ్యంగారి నిల్వరుజూబిల్:— ఈ నెల 21-వ తేదీన విశాఖ పట్టణములో జరిగిన యొక సభలో ఈ యుత్సవము ఏప్రిల్ నెల 15-వ తేదీన నిర్వహింపఁ బడుటకు తీర్మానింపఁబడినది. ఆ తేదీనాటికి పి. టి. శ్రీనివాసయ్యంగారు విశాఖపట్టణము కాలేజీలో ప్రవేశించి యురవడియైదు సంవత్సరములగును. ఆ సభలో, శ్రీనివాసయ్యంగారి బ్రోమెటు పటమును తియారు చేయించి కళాశాలా భవనమున ప్రేలఁగట్టుటకును, వెండిపెల్లెలోపెట్టి వారికొక సన్మానపత్ర మొసంగుటకును, అయ్యంగారి పేరమీఁదగా నొక విద్యార్థివేతనమును గాని విశ్వవిద్యాలయ పతకమునుగాని యొసంగుటకును కూడ తీర్మానింపఁబడినది.

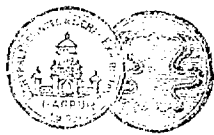
శ్రీ త్రిశేషులయినచేబోలుబాలకృష్ణదాసుగారు:— రాజమహేంద్రవర పురవాస్తవ్యులును ఆంధ్రమున హరికథా కాలక్షేపము నేయుటయంద సహజపాండిత్యము గలవారును అగుచేబోలు బాలకృష్ణదాసుగారు మహాచి బాద్యమునలన ఈ నెల 24 - వ తేదీ బుధవారము ఉదయము 7 గంటలకు కాలధర్మమునొందిరి వీరకయస్సు నుమారు 32 సంవత్సరములు. వీరి ఆకాలమరణము వీరి కుటుంబమువారికిని వీరి బంధుమిత్రులకును తీరనిలోపమును గలిగించినది. వీరి తండ్రిగారు ఈమధ్య నే 4 మాసములక్రింద పరమవదించిరి. వీరును వేదాంతకాస్త్రమునం దసమానపాండిత్యము గలవారు గోరుచుట్టు మీద కోకటి పోటువలె తిండిగారి మరణానంతర మతిస్వల్పకాలముననే సంభవించిన వీరి మరణము ఈకుటుంబమువారికి మిగుల విచారమును గలిగించినది. ఈదాసుగారి ఆత్మకు సర్వేశ్వరుడు శాంతిని గలుఁజేయుగాత:— ఒకపురవాసీ.

శ్రీ శేషులైన శ్రీ నందివాడ వీరభద్ర సుబ్బా హ్మణ్యంగారు:— రాజమహేంద్రపుర వాస్తవ్యులును చెన్నపురి మొదలగు ప్రసిద్ధపట్టణములందు ప్రసిద్ధి గాంచిన రాజ్ఞా హేంద్ర లక్ష్మీవిలాస నాటకసమాభాధికారులును ఆత్మంత భూతదయగలవారును మనసానికులాడ్డి మెంబరులును నగు శ్రీ నందివాడ వీరభద్ర సుబ్రహ్మణ్యంగారు 27-2-1915 సం॥ రము శనివారము ఉదయము 12½ గంటలపుడు దేహమును చాలించిరి తెలియజేయుటకు కడు విచారించుచున్నాము. వీరి వెంట బీదలు మొదలు శ్రీయంతులవరకు శత్రుకాశభూమివరకు వజ్రిననుటవలన వీరింతన్నే హాస్యక్రమలోచేత్రవాయ నవసరము లేదు. ఇంత ఖ్యాతిగాంచిన వీరకథా స్పిష్టటికి ఘమారు ఇరువదియైదు చెప్పటకు మిగుల విచారించుచున్నాము. వీరి కుటుంబమునకును వీరిచే చిరకాలమునుండి పోషింపబడుచున్న నాటకసమాజములకును వీరి సహధర్మివత్తికిని వీరి బావమరదులగు శ్రీ కృత్తివెంటి నాగేశ్వరరావుగారికిని ఇందుమాలమున మా సాహభూతిని వెల్లడిచేయుచున్నాము. మరియు దైవము వీరి యాత్మకు శాంతిని కలుగజేయుగాఁ.

బోషించుచుఁ బెరజమిందారులకు మాగ్గదగ్గకులయొయున్న ప్రస్తుతుపురాజుగారు సంస్థనయలు వాని మాధవరాయ స్వపాలనియొక్కయు వారివంశమునందాంధ్ర మాతను బోషించినట్టి యితరప్రముఖులయొక్కయుఁ నరిత్రమును నాంధ్రలోకమునకిప్పించిన నెంతయోమేలు చేపివారుగుదురు.

నాగరపువస్త్రప్రదర్శనశాలయం
గొప్పగొప్పవారిచేవేనవేలు

దియ్యబడినపతకము.
యోగ్యతాపత్రములుపొందిన.

అమృతాంజనము అన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనమును

అమృతాంజనము

అమృతశబ్దమాదినిగల

మాయమందుగాదు.

వీలయితే సుంక దగినది.

వేలగువేలు సీసాలు విక్రయము.

అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది.

వలయును కలవలన మోసముగలుగును

పంచభావ చీటి చూచి

కొనిన మోసముగలుగుదు

అమృతాంజనము

అంజనశబ్దమంతమునగల

నకలుమందుగాదు.

తలనొప్పులు, నాయువునొప్పులు, పార్శ్వ

పునొప్పులు, కీళ్ళనొప్పులు, పక్షవాతము,

వాపులు, గాయములు, వుండు, దగ్గు

వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది.

చక్కని డబ్బితో సహా

సీసానికి అణాలు.

వాడని వారుండగు.

అమృతాంజనము డిపోవారి ఔషధముల ప్రకటన.

దంతచూర్ణము

వంటినొప్పులను మంచిపొదుము. సువాసన
గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశూలహరి.

నొప్పిగలచోట చూచిని మందులొత్తడిచి

పెట్టిన నొప్పిని వెంటనే మాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

ఆకలిలేకపోవుట, అగ్నిమాంద్యము,
పలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.

25 మాత్రముగల డబ్బీ 1కి వెల 1-4-0

గజికితైలము

చిన్నపిల్లలకు మంచిమందు. ఈతైలము
వాలెగువూలులను రాచితపుకవనిచేయును.

డబ్బీ 1కి వెల 0-3-0 అణాలు.

పగుళ్ళకు తైలము

అలకాగ్ని, అలకేగులు, చర్మము,
కారకమువలనను కీతగాలివలనను కగిలిసిక

గాతులయు, జలపుష్టులయు సంగభివించును.

ఈతైలమును రాచిత పగుళ్ళవారిని వెల

పొయి మంచిచర్మము కాగలదు. పగుళ్ళ

నొప్పియు వరుచును. కృత్రిమము.

వెల డబ్బీ 1-కి ను 0-8-0. వి. పి. వేరు.

మోహినీ తైలము

మెదడుకు, కండ్లకు చలువజేయును. సెం
డ్రుకలు నునుపుజేరును. కురులు వెరుగును.

5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0.

మూలశంకకు తైలము

మూలశంకవలన అసనమువద్ద చర్మము
లావుబాక మొలలువర్పడి యమిత బాధగలు

గును. డబ్బీ 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మాత్రలు

కలరాతగిలినవెంటనే మంచుతినుట ఆవ
శ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.

12 మాత్రలు డబ్బీ 1-కి వెల 0-6-0.

తేలు మందు

ఈ మందును కుట్టినచోట రాచిన బాధ
మాయమగును. ప్రతియింటి నుండదగినది.

సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు

భాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్తపుష్టికి,
శక్తికి, వజ్రాయుధము.

20 మాత్రముగల డబ్బీ 1కి వెల 1-0-0.

రోమహరి.

ఈధర్మమును నిజతో గట్టిగా కలిపి
వజ్రునిచ్చి నోరువలన వెంటనే విషముల

లో మొదలయి రాచిపోవును. వీనివలన

చర్మము మృతమౌను. ములుముచును.

డబ్బీ 1కి ను 0-8-0. వి. పి. వేరు 0-12-0.

తామర తైలము

తామర, తేట, ఏనుగుగడ్డి, దురద, రసి
కాచుట మొదలగువాటికి మంచిమందు.

డబ్బీ 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

జ్వరహరి

చలిజ్వరము, ఏనుగుజ్వరము, మన్యజ్వరము
మొదలగుసమస్తజ్వరములకుదివ్యౌషధము

సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

కర్ణశూలహరి

5, 6 బొట్లను చెవిలోపొసిన బాధతగును.
మంటయుండదు. త్వరతో మాన్పును.

సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖినోగి మాత్రలు.

కొరుకు సహమహములకు ఈమాత్రలు
బాగుగ పనిచేయును. వీరిని తినుచువుండు

పడినచోట సుఖినోగి తైలమును రాయవల
యును. ఇవి రక్తకుష్ఠికి మేహకారక బా

ధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.
20 మాత్రముల డబ్బీ 1కి వెల 1-0-0.

సుఖినోగి తైలము

డబ్బీ 1-కి ను 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0

విభములకు ప్రయోజములకును, కొరుకు
పుంజులకు ముఖ్యము ఉపయోగించును.

చర్మములకు వీరి పుష్కల ముగును.
చర్మములకు బాగుగ పనిచేయును.

అమృతాంజనము డిపో, టి

ంక, ఫేరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

ఈ. . టి. 2, తంబుకెట్టి వీధి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.

